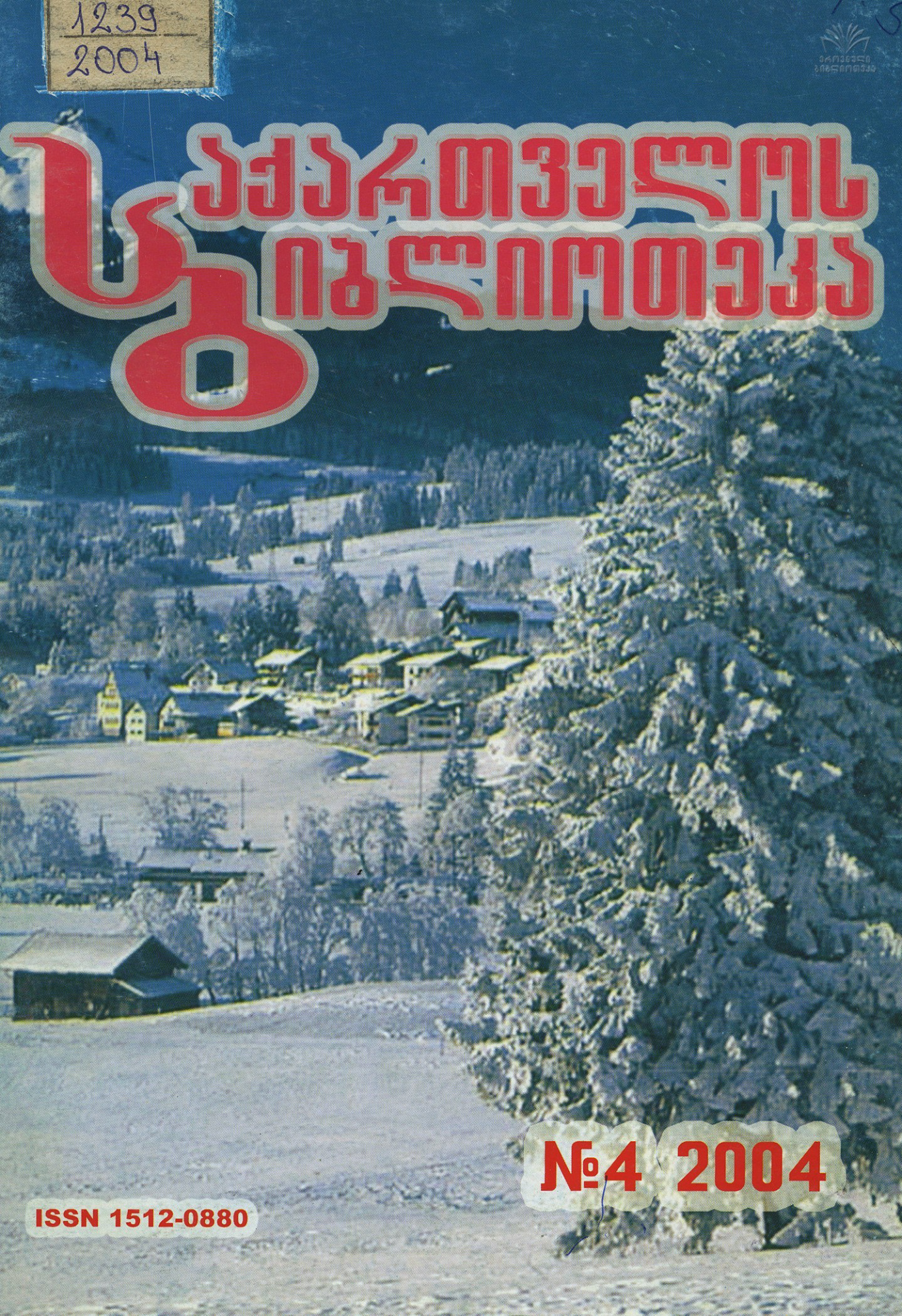

1239
2004

საქართველოს გლეხობა

№4 2004

ISSN 1512-0880

ჟურნალის თანმდგომთა საბჭო

შოთა აფაქიძე
 ლევან ბერძენიშვილი
 თამაზ გამყრელიძე
 მალხაზ ბაალიშვილი
 დავით თარხან-მოურავი
 ნანა კანდელაკი
 ლია ნადარეიშვილი
 თემურ ქლენგი
 ვახტანგ სართანია
 აკაკი სიხარულიძე
 ბაკურ სულაკაური
 ირაკლი ღარიბაშვილი
 რევაზ ღლონგი
 თეიმურაზ ჩხენკელი
 ირინა ჭანგურიშვილი

ჟურნალის რედაქცია

ალექსანდრე ლორია-მთავარი რედაქტორი

გურამ თაყნიაშვილი-მთავარი რედაქტორის მოადგილე, პასუხისმგებელი მდივანი

მზია რაზმაძე-კომერციული დირექტორი

გულნარა სგურუა-სამეცნიერო-მეთოდური და კორექსპონდენტებთან მუშაობის რედაქტორ-კოორდინატორი

ინფორმაცია „ალი“

დამფუძნებლები: საქართველოს პარლამენტის ილია ჭავჭავაძის სახელობის ეროვნული ბიბლიოთეკა; საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაცია

რედაქციის მისამართი:

თბილისი, 380007 გულიაშვილის ქ. 7
 საქართველოს პარლამენტის
 ეროვნული ბიბლიოთეკა
 ტელ. 93-26-82

ჟურნალი გამოდის წელიწადში ოთხჯერ

შინაარსი

წიგნიერება – მომავლის საწინდარი	4
ჩვენი ბიბლიოთეკები – წარსული და აწმყო	
ნანული კაპანაძე – განვლილი – დღევანდლობის საწინდარი	6
დარეჯან გარყაშვილი – სიღნაღის ს. დოდაშვილის სახელობის ცენტრალური ბიბლიოთეკა	10
სოფიო ღლონგი – ჩემი სოფელი მერია	12
საქმიანი ურთიერთობანი და მართვა	
მზია გოგონიძე – საბიბლიოთეკო მენეჯმენტი, მისი არსი და ამოცანები	15
საგამომცემლო საქმე	
ლალი ყაულაშვილი – ქართული წიგნის ილუსტრირება, შრიფტი და ბეჭდვის ტექნიკა	17
მამულიშვილები	
გიორგი სარაჯიშვილი – „ჩვენ არასოდეს მოკვდებით“... (გაგრძელება)	24
საბიბლიოთეკო დარგის დიდი მოღვაწენი	
ირინა ლორია – ანტონიო პანიცი	30
კორესპონდენციები	
მ. გოგსაძე – პატივი ვცეთ წიგნს	34
მანანა ზარიძე – სასარგებლო შეხვედრა	38
ლუიზა ქუმელაშვილი – სტუმრად გოდერძი ჩოხელთან	39
ნუნუ კიკნაძე – დაუვიწყარი შეხვედრა	40
ნელი ჯარიაშვილი – ბიბლიოთეკის იუბილე	42
საბავეშვილი – სულიერი დასვენების ადგილი	43
თამარ შუბითიძე – ამერიკული კუთხე – ხაშურის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში	45
მერი ლომია – ერთი ლამაზი საღამო	47
ბავშვთა კითხვა	
გულნარა სტურუა – დიდები და პატარები	48
ყურადღების ცენტრშია ბავშვთა წიგნიერების საკითხები	55
ალექსანდრე ლორია – სასკოლო ბიბლიოთეკის როლი საგანმანათლებლო პროცესში	58
იუბილე	
დარეჯან კოტეგიშვილი – რაფიელ ერისთავი – მწერალი და საზოგადო მოღვაწე	63
გურამ თაყნიაშვილი – საბავშვო მწერალი და კრიტიკოსი	66
მილოცვა	
ჩვენი მილოცვა	68
საერთაშორისო კონტაქტები, ინფორმაცია	
სემინარი და გრენინგი საბიბლიოთეკო საქმის სტრატეგიისა და მენეჯმენტის შესახებ	69
გამომცემლობა „ბაკმი“	71
რუსთავის სკოლების ბიბლიოთეკართა ინიციატივით	71
ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვა	
მეთოდური უზრუნველყოფის ინსტიტუტის გამოცემები	72
ქრონიკა	
საქართველოს საბიბლიოთეკო ცხოვრების ქრონიკა: მოვლენები, ფაქტები	79
მოსაგონარი	
გულსაკლავი დანაკლისი	81
ჩვენი კალენდარი	
2005 წლის ღირსშესანიშნავი და საიუბილეო თარიღების კალენდარი (ბიბლიოთეკების დასახმარებლად)	82
კონწარას კლუბი	
გამოფენა კომენტარებით	87

Библиотека Грузии, №4-04

Содержание

Любовь к книге – залог будущего -----	4
Наши библиотеки – прошлое и настоящее	
Нанули Капанадзе – Зестафонская центральная районная библиотека – вчера и сегодня -----	6
Дареджан Таркашвили – Сигнахская центральная библиотека им. С. Додашвили -----	10
София Глonti – Моя древня Мерия -----	12
Деловые отношения и управление	
Мзия Тогонидзе – Библиотечный менеджмент, суть и задачи -----	15
Издательское дело	
Лали Каулашвили – Иллюстрирование грузинской книги, шрифт и техника печатания -----	17
Сыны отчества	
გიორგი სარაჯიშვილი – „Мы никогда не умрем“ (Продолжение) -----	24
Видные деятели библиотечного дела	
Ирина Лория – Антонио Паници -----	30
Корреспонденция	
შ. გოგაძე – Уважайте книгу -----	34
Манана Заридзе – Полезная встреча -----	38
Луиза Кумелашвили – В гостях у Годердзи Чохели -----	39
Нуну Кикнадзе – Незабываемая встреча -----	40
ნელი ჯგერიაშვილი – Юбилей библиотеки -----	42
Детская библиотека – место душевного отдыха -----	43
Тамара Шубитидзе – Уголок Америки в Хашурской центральной библиотеке -----	45
Мери Ломия – Один прекрасный вечер -----	47
Детское чтение	
Гульнара Стура – Взрослые и маленькие -----	48
В центре внимания дети и книга -----	55
Александ Лория – Роль школьных библиотек в образовательном процессе -----	58
Юбилей	
Дареджан Котетишвили – Рафиель Эристави – писатель и общественный деятель (160-летие со дня рождения) -----	63
Гурам Такниашвили – Детский писатель и критик -----	66
Поздравления	
Наши поздравления -----	68
Международные контакты, информация	
Семинар и тренинг по стратегии и менеджменту библиотечного дела -----	69
Издательство „Баками“ -----	71
По инициативе школьных библиотекарей г. Рустави -----	71
Библиографический обзор	
Издания Института по методическому обеспечению -----	72
Хроника	
Хроника библиотечной жизни Грузии: события, факты -----	79
Воспоминание	
Горькая потеря -----	81
Наш календарь	
Календарь примечательных и юбилейных дат 2005 года (в помощь библиотекам) -----	82
Клуб Концары	
Выставка клуба Концары с комментариями -----	87

Georgian Library №4-04

Table of Contents:

Erudition – a pledge for Future -----	4
Our Libraries – Past and Now	
Nanuli Kapanadze – The Past resulted in Nowadays -----	6
Daredjan Tarkashvili – Signagi Sentral Library for the name of S. Dodashvili -----	10
Sopio Glonti – My vilage Meria -----	12
Business Relationships and Management	
Mzia Togonidze – Library Management, its substructure and task -----	15
Publishing Mather	
Lali Kaulashvili – The illustration of a Georgian book, type and the typing Technologue -----	17
Patriots	
Gogi Sarajishvili – “We never die” (to be continued) -----	24
The Great Figures in the Library Sphere	
Irina Loria – Antonio Panitsi -----	30
Correspondences	
Sh. Gogsadze – Respect the Book -----	34
Manana Zaridze – The Useful meeting -----	38
Luiza Kumelashvili – As a guest to Goderzi Chokeli -----	39
Nunu Kiknadze – Unforgettable Meeting -----	40
Neli Jariashvili – Anniversary of library -----	42
Children's library – The Place of Soul Pacification -----	43
Tamar Shubitidze – American Corner at the Central Libran of Khashuri -----	45
Meri Lomia – One Fine Evening -----	47
Children's Reading	
Gulnara Sturua – Adults and Juniors -----	48
The Children Education is in the Centre (under the account) -----	55
Aleksandre Loria – School Library's vole in the process of education -----	58
Jubilee	
Daredjan Kotetishvili – Rapiel Eristavi – writer and public figure (about the 160th anniversary) -----	63
Guram Takniashvili – Children's writer and critic -----	66
Wishes	
Our Best Wishes -----	68
The international contacts, information	
Seminary and Traning in the process of Library strategy and management -----	69
“Bakmi” publisher -----	71
Under the initiative of the school librarians of city Rustavi -----	71
The bibliographic review	
The editions of Institute of methodics Rendering (Providing) -----	72
The chronicles	
The chronicle of the Georgian Library Life: Facts, Events -----	79
Memories	
Bitter Missing -----	81
Our Calendar	
Calendar remarkable and anniversaries of 2005 (in the help to libraries) -----	82
Kontsara's Club	
The Exhibition of Kontsara's club with comments -----	87

წიგნიერება – მომავლის სწინდარი

რ

ა არის წიგნიერება? როგორ უნდა გვესმოდეს ის?

ამ სიტყვას მრავალგვარი გაგება აქვს, ვინ როგორ და ვინ როგორ განმარტავს მას. ზოგს მიაჩნია, რომ წიგნიერება გულისხმობს, უმთავრესად, კითხვის მოყვარულობას, ზოგი ამით არ კმაყოფილდება – უფრო რთულად წარმოადგენს მას: წიგნიერებად შეიძლება ჩაითვალოს იმგვარი კითხვა, როდესაც ადამიანს წაკითხულის ანალიზის, მისი გააზრების და ცხოვრებაში გამოყენების უნარი გააჩნია. ზოგი თვლის, რომ წიგნიერება განათლებულობას გულისხმობს, მისი არსის შემადგენელი ნაწილია, რაც მხოლოდ და მხოლოდ სწავლის შედეგად თუ მიიღწევა. წიგნიერებას, არც თუ იშვიათად, ძალიან ხშირად, ზოგი სპეციალობის თეორიის ღრმად დაუფლებას და მის პროფესიულად სრულყოფილ ათვისებას უწოდებს. სხვადასხვა ენაზე წიგნიერება სხვადასხვაგვარად გამოითქმის, ზოგან ის ცნება „წიგნს“, როგორც ქართულში, სულაც არ უკავშირდება, მაგრამ გაგება ერთნაირია. ჩვენში წიგნი უპირველესად განათლებულობასთან მიმართებაში წარმოიდგინება და თვით „წიგნსაც“ მრავალგვარი გაგება აქვს.

ჩვენი გაგებით, წიგნიერება გულისხმობს: ცოდნას, შეძლებასა და უნარჩვევებს ერთობლივად. ფაქტობრივად, იმას, რაც განათლებას მოეთხოვება. ამდენად, არაა გასაკვირი, წიგნიერების გაგებას განათლებას რომ ვუკავშირებთ; წიგნიერი ადამიანი და განათლებული ადამიანი სინონიმებად წარმოისახება.

წიგნიერი ადამიანი, უპირველესად ყოვლისა, მკითხველია. თანამედროვე მკითხველი არ

წარმოგვიდგება მხოლოდ წიგნებზე მიჯაჭვულ ადამიანად, რომელიც სხვაგან არსად არ იხედება, გარდა ნაბეჭდი პროდუქციისა, რომელიც მხოლოდ წიგნებითა და ეურნალ-გაზეთებით შემოიფარგლება. ის მოითხოვს ბეპირ თუ წერილობით ინფორმაციას, ეძიებს მასალას სხვათა დახმარებით თუ დამოუკიდებლად, იყენებს ელექტრონულ საძიებო სისტემებს, კომუნიკაციურ საშუალებებს, აუდიოვიზუალურ ტექნიკას: ერთი სიტყვით, თანამედროვე მკითხველი – ეს კითხვის მრავალმხრივი საშუალებების გამოყენების მოთხოვნილებით გამოირჩევა და ამიგომაც დღეს მას არა თუ მკითხველს – მომხმარებელს უწოდებენ.

თუ ამ სპეციფიკას არ გაუწია ანგარიში თანამედროვე ბიბლიოთეკამ, თუ ძირფესვიანად არ გარდაიქმნა, თუ არ გააფართოვა თავისი ფუნქციები, თუ ახალ კონცეფციაზე არ გადავიდა, ძნელი წარმოსადგენია, რა ელის ჩვენს საგანმანათლებლო სისტემას, ჩვენს კულტურას, მეცნიერებას, და მთლიანად ჩვენს ქვეყანას.

ბიბლიოთეკა ქვეყნის განვითარების ქვაკუთხედი, კულტურის, განათლების, მეცნიერებისა და ტექნიკის დონის საზომი. ის ინახავს საუკეთესო გრადიციებს, ლიტერატურას, მშობლიურ ენას, ხელს უწყობს მშვიდობის დამკვიდრებასა და პროგრესის განვითარებას. მისი არსებობის გარეშე წარმოუდგენელია ინფორმაციული საზოგადოება. ის იყო, არის და იქნება ყოველგვარი ინტელექტუალურის ხელშემწყობი და ამ სიმდიდრის ხელმისაწვდომობის საშუალება.

თანამედროვე ბიბლიოთეკა შინაგანად, თავისთავად, სოციალური კანონზომიერების ბე

გავლენით სავსებით ობიექტურად მიისწრაფის აქეთკენ. ის მომართულია საამისოდ და სადაც მას შესაფერისი ნიადაგი ხვდება, ღირსეულად ასრულებს კიდეც თავის ფუნქციებს და უდიდესი სარგებლობა მოაქვს სამოგადოებისთვის. სადაც ეს ასე არაა, იქ თანდათან მკვიდრდება როგორც მაგერიალური, ისე სულიერი სიღატაკე. საქმე მარტო ბიბლიოთეკაში კი არ არის, ეს მთელ კულტურულ-საგანმანათლებლო და ინტელექტუალურ სფეროს მოიცავს, მასთან კომპლექსში წარმოიდგინება, იგი ყოველივე ამასთან ორგანულ კავშირშია და, ამდენად, იგი უსამღვროდ დიდ მნიშვნელობას იძენს.

ამ მხრივ, ჩვენი მდგომარეობა, სამწუხაროდ, ძალიან ცუდადაა და თუ გადაუდებელი ღონისძიებები არ განვახორციელებთ, სულ მალე დავინახავთ, რა მიმე შედეგებს მივიღებთ. კიდეც კარგი, რომ საბიბლიოთეკო საზოგადოება გულხელდაკრეფილი არ არის და მოქმედებს – შეიქმნა საბიბლიოთეკო ასოციაცია – სასკოლო ბიბლიოთეკების ფილიალით; დაარსდა ბიბლიოთეკართა კომპიუტერული სწავლების ასოციაცია თავისი ლაბორატორიით, სადაც 400-მდე ბიბლიოთეკარმა გაიარა კურსები, განახლდა საკოორდინაციო საბჭოს საქმიანობა, მუშაობა გრძელდება სამართლებრივ დოკუმენტებზე, გამოდის პროფესიული ჟურნალი, დაარსდა ბიბლიოთეკარის დღე, ყოველწლიურად იმართება საბიბლიოთეკო კვირეულები, მოეწყო სასკოლო ბიბლიოთეკების დათვალიერება-კონკურსი, ბიბლიოთეკარები სტაჟირებაზე იყვნენ შეერთებულ შტატებში, გაეცნენ აგრეთვე ლიგვის საბიბლიოთეკო საქმიანობას, არაერთხელ ჩაგარდა გრენინგები უცხოელი სპეციალისტების მიერ, მოეწყო საერთაშორისო კონფერენციები საბიბლიოთეკო საკითხებზე, დამყარდა ურთიერთობა უცხოელ კოლეგებთან და სხვ. უკვე დაიდრა საქმე ბიბლიოთეკების კომპიუტერიზაციისათვის მუგდიდის, თელავის, აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და სხვა ცენტრებთან. ბიბლიოთე-

კებში დაიდგა კომპიუტერები, საგრძნობლად გაუმჯობესდა პირობები ზოგ გრადიციულ უმაღლეს სასწავლებელში, აქა-იქ გაიხსნა საინფორმაციო-საბიბლიოთეკო ცენტრები, ამერიკული კაბინეტები, საბავშვო ოთახები, და, რაც მთავარია, ბიბლიოთეკებმა მიიპყრეს ხელისუფლებისა და მთავრობის, ადგილობრივი მმართველობითი ორგანოების ყურადღება, ბიბლიოთეკების საჭიროების აღიარება გაჩნდა რეფორმაციულ დოკუმენტში – განათლების კანონში. ერთი სიტყვით, არის პოზიტიური ძვრები, მაგრამ ეს წვეთია ზღვაში, თუმცა იმედის მომცემი წვეთი.

საჭიროა პოლიტიკური ნება, გონივრული საბიბლიოთეკო პოლიტიკის გატარება, საჭირო ფინანსების გამონახვა, წინააღმდეგ შემთხვევაში, ჩვენ საერთო წარმატებებზე ძნელი იქნება ლაპარაკი.

ისმის კითხვა: საიდან უნდა დავიწყოთ?

პასუხი ერთია: ყველაფრისგან. საბიბლიოთეკო საქმეში ჩვენ არა გვაქვს პრიორიტეტული მიმართულებები. მაგრამ ერთი რამ ყველასთვის პრიორიტეტული უნდა იყოს: განათლება – სკოლა – ჩვენი ბავშვები! კურსი მათზე უნდა ავიღოთ, რადგანაც აქ არის ჩვენი მომავალი, აქ არის ჩვენი განვითარების წყაროს სათავე.

დღეს განათლების ხელმძღვანელთა ყურადღება აქეთკენ უნდა იყოს მიმართული – სასკოლო ბიბლიოთეკისაკენ, რომლის მთავარი ამოცანა არა მარტო იმაშია, საჭირო დოკუმენტებით მოამარაგოს ჩვენი მომავალი თაობა, არამედ შეუქმნას მას წიგნიერი გარემო, რომელშიც ის აღიზრდება მაღალკულტურულ მკითხველად, ინფორმაციის მუდმივ მომხმარებლად და აქტიურ პიროვნებად. აქ უნდა ისწავლოს მან ინფორმაციული ძიება, ახალი ტექნოლოგიების გამოყენება, ურთიერთობა მასთან, ხალხში ამრის გამოთქმის ხელოვნება, აქ უნდა განავითაროს მან თავისი შემოქმედებითი უნარი, გამოავლინოს თავისი შესაძლე-

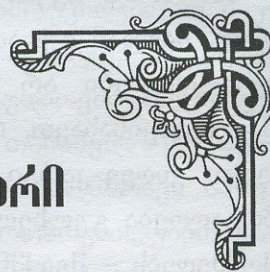
ბლობები. დღეს, როცა ინტერაქტიულ სწავლებას ენიჭება უპირატესობა, ვინ, თუ არა ბიბლიოთეკა უნდა დაეხმაროს უპირველეს ყოვლისა ჩვენს მომავალ თაობას.

ამ საქმეში უდიდეს როლს ასრულებს კვანძი: ოჯახი – სკოლა – სამოგადოება. თავისთავად ეს ნიშნავს დიდებისა და პატივების ორგანულ ერთიერთობას, უწყვეტ კავშირს. ჩვენ სისტემატურად უნდა ვაღივებდეთ თვალყურს ჩვენს პატივებს, რამდენადაც შეიძლება, მეტი დრო უნდა დავუთმოთ, მივცეთ პირადი მაგა-

ლითი, დავეხმაროთ, გვერდში ამოვუდგეთ, გავუხალისოთ ცხოვრება.

ჩვენი ქურნალი სისტემატურად აშუქებს ბავშვებთან მუშაობის საკითხებს, დიდ ყურადღებას უთმობს მათ, ცდილობს დაუახლოვოს ისინი ბიბლიოთეკას, ხელი შეუწყოს აღმზრდელებსა და კითხვის ხელმძღვანელებს, აქტიურად იმუშაონ პატივებთან. დიდებისა და პატივების ერთიერთობის პრობლემა მარად იყო, არის და მუდამ იქნება კაცობრიობის უძირითადესი ყურადღების საგანი.

ჩვენი ბიბლიოთეკები – წარსული და აწმყო

ნანული კაპანაძე

მესტაფონის საბიბლიოთეკო გაერთიანების დირექტორი

ბანელილი – დღევანდელი სანიდარი

მესტაფონი სულ რაღაც 130 წელს ითვლის. ისტორიისათვის ეს დიდი დრო არ არის, მესტაფონისთვის კი მისი დავაუკაცების, აყვავების, თანამედროვე ინდუსტრიულ ქალაქად გადაქცევის, გმირული წარსულისა და აღმავლობის ისტორიაა.

მესტაფონი მემო იმერეთის გულია, გიპური ქართული ქალაქი, რომელიც თავისებური კოლორიტით გამოირჩევა.

ამ პატივსა ქალაქმა საქართველოს ბერი სახელოვანი ადამიანი აღუზარდა, როგორც მეცნიერების, ისე ხელოვნების სხვადასხვა დარგში. ჩვენ გვიხარია, გვეამაყება, რომ ქართული ეროვნული ხელოვნების ბერი კორიფე მესტაფონში აღიზარდა, ისინი აქ ეზიარნენ დიდ კულტურას და აქედან დაადგნენ უკვდავების გზას.

ამ 130-წლოვან ქალაქში არის ბიბლიოთეკაც, რომელიც სულ მალე 100 წლის გახდება.

ჯერ კიდევ მანამდე, ვიდრე სხვა კულტუ-

რულ დაწესებულებებთან ერთად ის ფებს მოიკიდებდა, უდიდესი სილუხჭირის მიუხედავად, მესტაფონელები კაპიკებს აგროვებდნენ,

ზრუნავდნენ იმაზე, რომ გახსნილიყო უფასო წიგნსაცავი – სამკითხველო, რომელიც ხალხს გონებრივ და მნეობრივ სამრდოს მიაწვდიდა. 1898 წლის 1 ივნისს, როგორც იქნა, გაიხსნა პირველი ბიბლიოთეკა, რომლის ბაზამეც შეიქმნა დღევანდელი №1 საქალაქო ბიბლიოთეკა.

სარაიონო ბიბლიოთეკა ქ. მესტაფონში 1948 წელს გაიხსნა, რომლის დღევანდელი გიგულია ცენგრალური რაიონული ბიბლიოთეკა. იგი საბიბლიოთეკო გაერთიანების მაკოორდინებელი და მეთოდური ცენგრია. დღეს მესტაფონის რაიონის 80-ათასიან მოსახლეობას 42 ბიბლიოთეკა ემსახურება. მათ შორის: 1 – ცენ-

გრაღური რაიონული, 4 – საქალაქო, 2 – საბავშვო, 35 – სასოფლო. აღნიშნულ ბიბლიოთეკებში დასაქმებულია 70 ბიბლიოთეკარი. მათ მიერ რაიონის მასშტაბით ყოველწლიურად მომსახურებულია ათიათასობით მკითხველი და გაცემულია ასიათასობით წიგნი.

გესგაფონის სარაიონო ბიბლიოთეკა თავისი კარგი მუშაობით ყოველთვის გამოირჩეოდა. მისი მუშაობის შესახებ დაწერილია წიგნი „გესგაფონის სარაიონო ბიბლიოთეკა“, თვითონ ბიბლიოთეკას კი მინიჭებული აქვს წოდება „რესპუბლიკის საუკეთესო ბიბლიოთეკა“. სხვადასხვა დროს კარგი მუშაობისათვის საკავშირო და რესპუბლიკურ დათვალეობა-კონკურსებში გამარჯვებისათვის მიღებული აქვს პირველი ხარისხის დიპლომები და სიგელები.

არ არსებობს ისეთი მნიშვნელოვანი საიუბილეო თარიღები, ისტორიული მოვლენები, ქვეყანაში მიმდინარე აქტუალური პრობლემები, რომლებსაც ბიბლიოთეკა არ გამოხმაურებოდეს. ჩატარებულია მრავალი ღონისძიება: შეხვედრები გამოჩენილ ადამიანებთან, მწერლებთან, ლიტერატურული საღამოები, ღისპუგები, მკითხველთა კონფერენციები, წიგნების განხილვა, ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვები, ლექცია-საუბრები და სხვა. ზოგი მათგანი დიდხანს ემახსოვრებათ ჩვენ მკითხველებს, მაგალითად, შეხვედრა გამოჩენილ ქართველ მწერალ ნანა კანდელაკთან. ღონისძიება უადრესად შთამბეჭდავი იყო და დღესაც არ ავიწყდებათ მკითხველებს.

ნანა კანდელაკი მწერალთა იმ თაობას ეკუთვნის, რომელმაც ომის წლებში ბევრი მძიმე წუთი განიცადა. იგი მონაწილეა დიდი სამამულო ომისა, რამაც გარკვეული კვალი დააჩნია მთელ მის შემოქმედებას. მისი რომანები: „თოფის ხმა გათენებისას“, „მაკო ცხვედაძე“, „ამაყი გული“, „ის ერთი წელი“, „თქეში“, „გზა აღმართებზე“ გულთბილად მიიღო ქართველმა მკითხველმა.

ცნობილი რუსი მწერალი ვლადიმერ ნემცოვი

წერდა: „მწერლისათვის არ არსებობს იმაზე დიდი ბედნიერება, ვიდრე ის, რომ ხელში ეკავოს ბიბლიოთეკის თაროდან ჩამოღებული, დაძინილი თავისი წიგნი“. სწორედ ასეთი ბედი ეწია ქალბატონ ნანას წიგნებს, ისინი ხელიდან ხელში გადადიოდა, თითქმის ყველა წიგნი გაცრეცილია. მისი ნაწარმოებები თარგმნილია რუსულ, სომხურ, აგრეთვე ჩეხურ ენებზე. ქალბატონ ნანას დღესაც მშვენიერი რომანები აქვს გამოქვეყნებული თანამედროვე თემატიკაზე, იგი ათეულობით პრობაული კრებულის ავტორია.

უდიდესი ზეიმი იყო იმ დღეს ქ. გესგაფონში, როდესაც ცენტრალურმა რაიონულმა ბიბლიოთეკამ შეხვედრა მოუწყო პოეტ ხუტა ბერულავას, მწერალ თენგიზ გოგოლაძეს და საბავშვო მწერალ ლავრენტი ჭიჭინაძეს. მწერლებთან შეხვედრა ხომ მკითხველთათვის ზეიმი, მისი ცხოვრების უღამამესი დღესასწაულია. ღონისძიება სახელმწიფო თეატრის შენობაში ჩატარდა, დარბაზი ხალხს ვერ იტევდა. ასეთ დღესასწაულებს ბიბლიოთეკა თავის მკითხველებს არასოდეს აკლებდა.

საინტერესო იყო შეხვედრა გესგაფონის სახელმწიფო თეატრში ქუთაისელ მწერლებთან და პოეტებთან: ავთანდილ ნიკოლეიშვილთან, გარიელ ჩარქელიანთან, მაალ ებანოიძესთან, ავთანდილ ყურაშვილთან, ზურაბ კუხიანიძესთან.

ცენტრალურმა რაიონულმა ბიბლიოთეკამ ფაშიშმზე გამარჯვების მე-40 წლისთავს მიუძღვნა შეხვედრა ომის მონიწაღე მწერალ დავით კვიციანიძესთან, რომელიც უშუალოდ ცეცხლის წვიმაში ქმნიდა თავის ნაწარმოებებს, როგორცაა: „მშვიდობით უსიერო გყეებო“, „ორდიშევის გყეში“, „ძეგლები მიწას არ ამძიმებენ“, „მწვანე ქალაქი“, „როგორ უხმობდა სიკეთე სიკეთეს“ და მრავალი სხვა.

ასეთი უშუალო შეხვედრები მწერლებთან და პოეტებთან მკითხველთა დიდ ინტერესსა და პატივისცემას იწვევს, სწორედ ამიტომ არის, რომ ამ ბიბლიოთეკას არასოდეს მოკლებია

ეს აღამიანები არიან ის პიროვნებები, რომლებმაც ამ სამშობლოდან იმ სამშობლოში წაიღეს ქართული კულტურის, ფოლკლორის, ცეკვისა და სიმღერის სიყვარული და სულის სიღრმემდე ინახავენ მას, რათა თაობიდან თაობას გადასცენ ქართული მიწისა და ქართველი ხალხის სიყვარული. ქა-

მკითხველთა ფართო აუდიტორია.

ღიდი აღმავლობით აღინიშნა ბიბლიოთეკის მიერ სხვადასხვა დროს ილიასა და აკაკის, ვაჟასა და გალაკტიონის, კონსტანტინე გამსახურდიასა და სხვათა საიუბილეო თარიღები.

დაუვიწყარი იქნება ბიბლიოთეკის მკითხველთათვის ლაღო ასათიანის დაბადების 70 წლისთავისადმი მიძღვნილი იუბილე. ლაღო ასათიანის ხანმოკლე სიცოცხლე და სამწერლო მოღვაწეობა საკმარისი აღმოჩნდა იმისათვის, რომ ლაღოს სახელი კაშკაშა ვარსკვლავად აკიაფებულიყო მრავალსაუკუნოვანი ქართული პოემის ცამე.

სარაიონო ბიბლიოთეკის საქმიანობა არასოდეს შემოიფარგლებოდა მხოლოდ მწერლებთან და პოეტებთან შეხვედრით. ამ ბიბლიოთეკის კედლებს უამრავი ძვირფასი და სასურველი სტუმარი ახსოვს. სწორედ ასეთთა რიცხვს ეკუთვნიან ისრაელიდან ჩამოსული სტუმრები, რომლებსაც სარაიონო ცენტრალურმა ბიბლიოთეკამ უმასპინძლა. სტუმართა შორის იყვნენ: დოქტორი იცხაკ დავიდი, რომელიც ისრაელში ახლო აღმოსავლეთის კავკასიოლოგიური კვლევის ცენტრის დამაარსებელი და თავმჯდომარეა, აგრეთვე იყვნენ პოეტი ქალბატონები თინა შიმშილაშვილი და მზია წიწუაშვილი; იმ დღეს მრავალი თბილი სიტყვა ითქვა, მრავალი რამ გაიხსენეს, რასაც უცრემლოდ არ ჩაუვლია.

ლბაგონმა თინამ ბიბლიოთეკას საჩუქრად გადასცა თავისი ლექსების კრებული.

ცენტრალური რაიონული ბიბლიოთეკა ხშირად მასპინძლობდა ახალგაზრდებს – საშუალო სკოლის კურსდამთავრებულებს, რაიონის მოწინავეთ შრომასა და სწავლაში, სამხედრო სამსახურიდან დემობილიზებულთ, განსაკუთრებით საგულისხმო იყო შეხვედრა ავღანეთიდან დემობილიზებულ ახალგაზრდებთან. იყო გკივილიანი მოგონებები, თუ როგორ ცხოვრობდნენ დანაღმულ გარემოში, არავინ იცოდა, როდის წამოეწეოდათ ღუშმანის ვერაგი გყვია. ჩვენდა სამწუხაროდ, ბევრს, ძალიან ბევრს საშუალოდ ჩაუქრა მზის სხივი, მშობლიური მიწისა და ცის ხილვა მათ „შავი გიგათი“ ჩამოსვენებულთ მოუხდათ. საბედნიეროდ, აი ეს ლამაზი ბიჭები ჯანმრთელები დაუბრუნდნენ მშობლიურ კერას.

ბესგაფონის ცენტრალური ბიბლიოთეკა მღებარეობს რობაქიძის ქ. №6-ში, საერთო საცხოვრებელი სახლის პირველ სართულზე, უჭირავს ათი ოთახი 400 კვ მეტრი ფართობით. ბიბლიოთეკაში მუშაობს შემდეგი განყოფილებები: მკითხველთა მომსახურების /აბონემენტის, სამკითხველო დარბაზის/, მეთოდურ-ორგანიზაციული, საცნობო-ბიბლიოგრაფიული, დაკომპლექტების.

წარსულს ჩაბარდა დრო, როდესაც თბილი-

სის საბიბლიოთეკო კოლექტორი ახალი წიგნებით შეუფერხებლად აკომპლექტებდა რესპუბლიკის ყველა ბიბლიოთეკას. არასოდეს ყოფილა ფინანსური პრობლემები.

მესტაფონის ცენტრალურ რაიონულ ბიბლიოთეკას ლამაზ მოგონებად შემორჩა ის დრო, როდესაც სისტემატურად იღებდა ახალი წიგნების გზაწილებს, ამუშავებდა მათ და დაუბრკოლებლად აწვდიდა რაიონში ყველა ბიბლიოთეკა-ფილიალს. ასეთი კი 60 ბიბლიოთეკა-ფილიალი იყო. დამუშავებული წიგნების ბიბლიოთეკა-ფილიალებში გადასაგანად ბიბლიოთეკებს სპეცმანქანა ემსახურებოდა. ამ მხრივ ყველაფერი მოწესრიგებული იყო.

დღეს კი, ფაქტობრივად 1992 წლის შემდეგ, ბიბლიოთეკები აღარ კომპლექტდება ახალი ლიტერატურით, რაც კატასტროფის გოლფასია საბიბლიოთეკო საქმიანობაში. არ არსებობს სახსრები ახალი წიგნების შესაძენად. ძალიან ცუდია ისიც, რომ აღარ არის კვალიფიკაციის ასამაღლებელი კურსები, აღარ გამოდის მეთოდური დახმარებისათვის ახალი ლიტერატურა, მაგრამ გაჩნდა რაღაც იმედეები იმისა, რომ ახალი ხელისუფლება ბიბლიოთეკებისკენაც მოიხედავს და ყველაფერი კარგად იქნება.

რაც შეეხება მაგერიალურ-ტექნიკურ ბაზას, მართალია, ბიბლიოთეკას საკმარისი ფართი აქვს, მაგრამ ყველაფერი დაძველდა. საჭიროა კაპიტალური შეკეთების ჩატარება, რაც საკმაო თანხებთან არის დაკავშირებული. ბიბლიოთეკა ეძებს გზებს თანხების მოსაძიებლად, ვნახოთ, იქნებ გაუმართლოს, მაშინ ბიბლიოთეკას ფორმაც და შინაარსიც სხვა ექნება, რაც უეჭველად გაახარებს რაიონის მოსახლეობას.

მესტაფონის ცენტრალური რაიონული ბიბლიოთეკა გონს აძლევს რაიონის ბიბლიოთეკებს. მის დაქვემდებარებაში აღრე 60 ბიბლიოთეკა-ფილიალი შედიოდა, დღეს მათი რიცხვი 42-მდე შემცირდა. მიუხედავად მძიმე სოციალური მდგომარეობისა, ცენტრალურ ბიბლიოთეკას სემინარული მუშაობა არ შე-

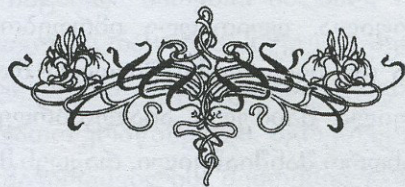
უფერხებია. არ ყოფილა არც ერთი შემთხვევა სემინარული მუშაობის ჩაშლისა.

ყველა ბიბლიოთეკის მუშაკი დიდ პასუხისმგებლობას გრძნობს დაკისრებული მოვალეობისადმი. მიუხედავად იმისა, რომ ძალზე დაბალია ხელფასები (მთელ განაკვეთზე 32 ლარი), ბიბლიოთეკარები დიდი გულისყურით ეკიდებიან თავიანთ საქმეს. ტარდება სხვადასხვა სახის ღონისძიებები: შეხვედრები, წიგნის განხილვები, ლიტერატურის გამოფენები, გასვლითი ღონისძიებები და სხვა.

ამ ბოლო წლებში მტკიცედ დამკვიდრდა საბიბლიოთეკო კვირეულის ჩატარება დევიზით „თქვენი ბიბლიოთეკა“, თითქმის არ არის ბიბლიოთეკა, რომელიც ამ მოვლენას არ ეხმაურებოდეს.

მესტაფონის რაიონის საბიბლიოთეკო გაერთიანებას სხვადასხვა დროს წარმატებით უძღვებოდნენ თვალსაჩინო სპეციალისტები. ამდენად, ჩემთვის განსაკუთრებით საპასუხისმგებლოა ამ ბიბლიოთეკის ხელმძღვანელობა, რაც 1975 წლიდან მაქვს დაკისრებული. მართალია, ამჟამად ურთულეს პირობებში გვიხდება მუშაობა, მაგრამ ჩვენი ბიბლიოთეკის თანამშრომელთა შემართება, მათი გვერდში დგომა, მკითხველთა მხარდაჭერა სტიმულს მაძლევს ძალების დაუმოგავად ვიმუშაო.

ჩვენი ამგვარი დამოკიდებულება პროფესიული შრომისადმი იმედს მაძლევს, რომ ბიბლიოთეკა არ გადავა თავის გრადიციებს და კვლავაც წარმატებით იმოღვაწებს.

დარეჯან გარყაშვილი

სილნალის ს. დოდაშვილის სახელობის ცენტრალური ბიბლიოთეკა

სილნალის ბიბლიოთეკა დაუარსებიათ 1905 წლის იანვარში, რევოლუციის ქუჩაზე, არგემ გერ-აღსვაცაცუროვის ბინაზე, პირველ სართულზე. ახალგაზრდებს შეუკრებიანთ ფული, რითაც მაგიდები, სკამები და წიგნები შეუძენიათ. სამკითხველოში ხშირად აგარებდნენ კულგ-საგანმანათლებლო ღონისძიებებსა და კრება-თათბირებს. იმ დროს ამ მხარეში მოღვაწეობდნენ ცნობილი ადამიანები: გრიშა ვაჩნაძე, გაბო გამრეკელი, კოტე გოგოლაშვილი, მოსე ვარაშაშვილი, რევოლუციონერი – იოსებ დავილოვი, ლევან დანიელაშვილი, მიხეილ ნასიძე, გიგო ნაცვლიშვილი, გრ. ამირალოვი, კოტე გყავაძე, გაბეთ „ხმა კახეთისას“ რედაქტორი გიორგი გურიევი და სხვები. მათ თავიანთი ოჯახებიდან მოჰქონდათ საინგერესო წიგნები ქართულ, რუსულ და სომხურ ენებზე, იწერდნენ გაზეთებს. ამ დროისათვის სილნალის სტამბაში იბეჭდებოდა გაზეთი „ხმა კახეთისა“. გაზეთები მოჰქონდათ თბილისიდან, თელავიდან. ამხანაგები ნებაყოფლობით გოვებდნენ 10 კაპიკს გაზეთების და ჟურნალების წაკითხვისათვის. დიდ თანხებს უგოვებდნენ ბიბლიოთეკას ვაჭრები, მდიდარი ხალხი და თხოულობდნენ, რაც შეიძლება მეტი რაოდენობით გამოეწერათ ჟურნალ-გაზეთები, შეეძინათ წიგნები. ამ ბიბლიოთეკას ხელმძღვანელობდა მუშა არმენაკ სეირანოვი, რომელიც დიდად განათლებული ადამიანი ყოფილა. დღითიდღე იზრდებოდა მკითხველთა რიცხვი, კითხვაში დიდი რაოდენობით ყოფილა ჩაბმული ახალგაზრდები, პოეტები: სანდრო შანშიაშვილი, რაქვენ მენთეშაშვილი, ილო მოსაშვილი, მიგო მესგიაშვილი,

ილო ალიკოშვილი, ექიმი – გრიშა შავერლოვი, არმენაკ ოსეფოვი, განათლების განყოფილების ინსპექტორი – არგაშ ნონეზოვი.

1916 წელს სამკითხველოს გამგედ მუშაობა დაიწყო ევა ქადაგიშვილმა, მას თბილისის გიმნაზია ჰქონდა დამთავრებული, ადრე მუშაობდა მასწავლებლად. ევა ქადაგიშვილმა სამკითხველოში ქალებიც შემოიკრიბა, რომლებიც მუშაობაში ეხმარებოდნენ. ესენი იყვნენ: მართა გყავაძე, ბინა გოცირიძე, ელიზავეტა შავერლოვა, სოფიო ნადირაშვილი, ე. ბეჟაშვილი, ცირა ნასიძე, მსახიობი მაკა გოძიაშვილი, არაუსიაკა პოლოსოვა, ქსენია მახარაშვილი და სხვები.

1921 წლის აპრილში ბიბლიოთეკაში მოწვეულ იქნა მკითხველთა კრება, რომელზედაც განიხილეს ბიბლიოთეკის შემდგომი მუშაობის საკითხები, აქვე გადაწყდა, სამკითხველოს ეწოდოს 26 კომისრის სახელი. ამ დროისთვის მკითხველთა რიცხვი 300 კაცამდე გაიზარდა. სამკითხველოში დაარსებული იყო წერა-კითხვის შემსწავლელი წრე, სადაც ქალებს ასწავლიდნენ წერა-კითხვას. 1930 წელს ევა ქადაგიშვილი თბილისში გადავიდა საცხოვრებლად, ბიბლიოთეკის გამგედ დაინიშნა მარიამ ქმუგაშვილი.

როგორც ცნობილია, ქალები ბიბლიოთეკაში არ დადიოდნენ; საჭირო იყო მათი ჩაბმა კითხვაში, რაშიც ბიბლიოთეკას დაეხმარა ბიბლიოთეკის საბჭო, რომელსაც არგაშეს ნონეზოვი ხელმძღვანელობდა. 1936 წელს ბიბლიოთეკა გადატანილ იქნა სხვა შენობაში, შუაგულ ბუღვარში.

1939 წლიდან სამკითხველოს საქალაქო ბიბლიოთეკა ეწოდა. 1947 წლის ოქტომბრისა-

თვის ბიბლიოთეკის წიგნალი ფონდი 7000-მდე ეგზემპლარს შეადგენდა. მას შემდეგ ფონდი დიდი რაოდენობით გაიზარდა, ასევე – მკითხველიც და წიგნის გაცემაც. 1947 წელს ბიბლიოთეკის წიგნით სარგებლობდა 400 მკითხველი, 1957 წელს – 1800-მდე, 1967 წელს ბიბლიოთეკა 2300 მკითხველს მოემსახურა, ხოლო 1977 წელს – 2600-ს.

1952 წლიდან საქალაქო ბიბლიოთეკა გადაკეთდა სარაიონო ბიბლიოთეკად. ამდენად, გაიზარდა მისი ფუნქციები, იგი გახდა მეთოდური ცენტრი რაიონის ბიბლიოთეკებისათვის. თუ 1947 წელს მკითხველებმა გაიგანეს სახლში წასაკითხავად 3500-მდე წიგნი, 1957 წელს 26987, 1967 წელს 49800-მდე, 1977 წელს – 51525 წიგნი. დღეისათვის რაიონში ფუნქციონირებს 29 ბიბლიოთეკა. 1 ცენტრალური ბიბლიოთეკა, 6 საბავშვო, 1 საქალაქო, 1 ახალგაზრდული, 19 სასოფლო ბიბლიოთეკა. ბიბლიოთეკები ძირითადად შემოწირული გაზმებით ემსახურება მკითხველებს, რაც პერიოდული ხასიათისაა. მთლიანად რაიონში არის 63000 ეგზემპლარი წიგნი, ხოლო სიღნაღის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში, 43000 წიგნი და 2000 პერიოდული გამოცემა.

მთელი წლის განმავლობაში აქ 1911 მკითხველს ემსახურებიან. ბიბლიოთეკის ფართი შეადგენს 100 კვ. მეტრს და შედგება 2 სართულისაგან. პირველ სართულზე მდებარეობს დირექტორის სამუშაო და მეთოდურ-ბიბლიოგრაფიული კაბინეტები, ლაკომპლექტება-დამუშავების ოთახი, სამკითხველო დარბაზი, სამკითხველო დარბაზის ფონდის საცავი. მეორე სართულზეა განლაგებული 1 ოთახი მკითხველთა მომსახურებისათვის და 5 ოთახისაგან შემდგარი საცავი.

ბიბლიოთეკის გამგეა ლია ხაგიაშვილი, რომელიც 1991 წლის ოქტომბრიდან მუშაობს ამ

თანამდებობაზე. მას 9 თანამშრომელი ჰყავს მაღალი კვალიფიკაციის. ამავე წელს პრეფექტურის გადაწყვეტილებით ბიბლიოთეკას სოლომონ დოდაშვილის სახელი მიენიჭა. აქ ორი სახის კატალოგია: ანბანური და სისტემატური. წარმოებს ჟურნალებისა და მხარეთმცოდნეობის კარგოთეკა, რომელშიც ჩართულია რუბრიკები აქტუალურ საკითხებზე. გაციემა ზეპირი და წერილობითი ცნობები, ხშირად გარდება უნივერსალური და თემატური ბიბლიოგრაფიული მიმოხილვები.

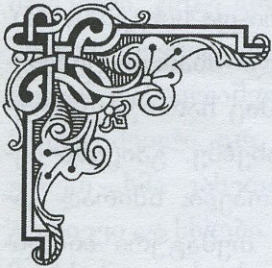
სამოგალობასთან ურთიერთობის განმტკიცების მიზნით, ბიბლიოთეკაში რეგულარულად გარდება შეხვედრები მოსახლეობასთან, მკითხველებთან. საუკუნე-ნახევრის წინ ასეთი ღონისძიებები გარდებოდა ოჯახებში. ასევე გარდება შეხვედრები შემოქმედ ადამიანებთან. კვირეულის პერიოდში 1 დღე გამოცხადებული იყო შემოწირულობის დღედ. ბიბლიოთეკამ მოაწყო ჟურნალ „ბოღბის სამრეკლოს“ პრეზენტაცია, გაიმართა პოემიის საღამო, რომელიც მიეძღვნა ანა კალანდაძის დაბადების 80 წლისთავს, ჩაგარდა ხსოვნის საღამო, რომელმაც მოიგონეს რაიონის პოეტები: მერი ბარნაბიშვილი, ლერი ბეგიაშვილი, თენგიზ მორჩიაული, დათო კრაწაშვილი. აგრეთვე გაიმართა დათო მაჭარაშვილის შემოქმედების საღამო „ენა დედაა ერისა“. აპრილის თვეში ქართული

ენის დღეს, ენის პალატის განყოფილებასთან ერთად, ჩაგარდა ასფალტზე ხატვის კონკურსი „დაე მუდამ იყოს მზე“, წმიდა ნინოს დღეს ყოველთვის გარდება ექსკურსია მკითხველებთან ერთად ბოლბის მონასტერში. ყურადღება მიიპყრო გამოფენებმა: „შეისწავლე ჩვენი მხარის ისტორია“, „ჩემი ხატია სამშობლო“, „შოთა რუსთაველი 800“, „ანა კალანდაძე“, „მუხრან მაჭავარიანი 75 წლისა“, „ვაზო, ქართველი ერის ღირსება“, „საქართველოს ქრისტიანული მიწა“, „თუ არ გინახავს სიღნაღი“, „ძეგლი – ცოცხალი წინაპარი“, „სულხან-საბა ორბელიანი“, მაისის თვეში ვანოობის დღესასწაულთან დაკავშირებით ეწყობა „ვანო სარაჯიშვილი“ – გამოფენა-სტენდი.

სამკითხველო დარბაზში არის მუდმივი გა-

მოფენები: „ილია ჭავჭავაძე“, „დავით აღმაშენებელი“, 9 აპრილის დაღუპულთა სტენდი – „ეჭა, ამ დღისთვის გაგიმარდე, მამულო, შვილი“. ბიბლიოთეკაში არის საბიბლიოთეკო გრანსპარანგები გამოჩენილი პიროვნებების გამონათქვამებით წიგნის შესახებ, აგრეთვე სოლომონ დოდაშვილის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ამსახველი სტენდი. კელეებზე გამოფენილია გამოჩენილი მწერლების სურათები. ბიბლიოთეკა დაჯილდოვებულია საპატიო სიგელებით და დიპლომებით სხვადასხვა წლებში. თვეში 1 დღე გამოყოფილია სანიგარულ დღედ, ამ დღეს მთლიანად ხდება სანიგარული დასუფთავება და ძველი, დახეული წიგნების აღდგენა. შენობაში არის სისუფთავე და სასიამოვნო გარემო.

სოფიო ლლონგი

ჩემი სოფელი მერია

შკვე დიდი ხანია ოცნებად მაქვს გადაქცეული, როგორმე შევავროვო საჭირო ცნობები ჩემი მშობლიური სოფლის შესახებ. და როდესაც ქალბატონმა გულნარა სგურუამ (ჩვენი ბიბლიოთეკის ღირექცორმა) შემომთავაზა მომეძია ასეთი ინფორმაცია და დამეწერა ჟურნალისთვის წერილი, სიამოვნებით შევუდექი ამ საქმიანობას. ვფიქრობ, რომ მკითხველისთვისაც საინტერესო იქნება ეს.

ომურგეთის რაიონული ცენტრიდან დასავლეთისკენ, დაახლოებით ცხრა-ათი კილომეტრის მანძილზე, შეხვდებით ერთ პატარა, კოხგა და ლამაზ სოფელს, რომელსაც ოდითგან მერიად მოიხსენიებენ. საიდან მოდის ეს სახელი, არავინ უწყის, იქნებ სამერმისო მარადიულ სიცოცხლეს გულისხმობს ის. მაგრამ, მაინც უპირიანი იქნება, თუ ვიფიქრებთ, რომ ამ

დასახლებას ჩვენი სოფლის უფრო ადრეული დასახლების – „გოგორეთის“ მკვიდრებმა უწოდეს მერია (ანუ ის, რაც გოგორეთის შემდეგ არის), და აი, რაგომ:

ჯერ კიდევ ფეოდალური ხანიდან მოიხსენიება „გოგორეთი“. XX საუკუნის 30-იან წლებამდე იგი იყო მჭიდროდ დასახლებული უბანი და იქვე იყო ცენტრიც. 1928 წლიდან მოსახლეობა თანდათან დაბლობში დასახლდა (ე.ი. მერე-ში). ჩამოსული მოსახლეობის უმეტეს ნაწილს გოგორეთლები შეადგენდნენ. პირველი მოსახლეები ვასაძეები და მარგალიტაძეები ყოფილან. სულ მოკლე ხანში მერია მჭიდროდ დასახლებულა და ცენტრმაც გოგორეთიდან აქ გადმოინაცვლა. გოგორეთი დღევანდელ სოფ. მერიის მალლობ ადგილს ჰქვია. არსებობს ლეგენდა გოგორეთის შესახებ. თითქოს ერთ ჭაბუკს ცოლის შერთვა გადაუწყვეტია, საცოლის ძებნაში

გოგორეთის უბნაში მოსულა. მრავალი ლამაზი ქალიშვილის დამნახავს, სიხარულით შეუძახია: „გოგო რეთიო“ და საცოლევ ამ ლამაზმანთაგან შეურჩევია. სწორედ მას შემდეგ, მის ცოლოურს გოგორეთად მოიხსენიებენ.

გოგორეთში ყოფილა როგორც აღმინისკრაციული, ასევე კულტურული საყოფაცხოვრებო ობიექტები, ჯანდაცვისა და საგანმანათლებლო კერები. გოგორეთის საშუალო სკოლაში განათლებას ეუფლებოდნენ მერიასი, ნალობილევში, ხვარბეთში, თხინვალსა და კონჭკათში მცხოვრები მოსწავლეები.

აღსანიშნავია, რომ სოფლის მოსახლეობა ოდითგანვე ქრისტეს სჯულის აღმსარებლები იყვნენ და დღესაც არიან.

XVII ს-ით თარიღდება გოგორეთის ღვთისმშობლის ეკლესია. შემდეგ პერიოდშია აგებული მერიის ნაკაშიძეთა კარის ეკლესია. ორივე ტაძარი XX საუკუნემდე მოქმედი ყოფილა. თითოეულ მცხოვრებს ღვთისმსახურება უწმინდეს და უმთავრეს მოვალეობად მიაჩნდა.

ქამთა სვლაში გაძრები დანგრეულა, რწმენა განელეებულა, „მწყემს დაჰკრეს და ფარა გაბნეულა“... ამ მძიმე წუთებში უფალმა არ მიგვაგოვა. 1990 წ. შემოქმედის ეკლესიის მაშინდელი წინამძღვრის – მამა ნიკოლოზის კურთხევით შეიქმნა ეკლესიათა აღმდგენი საბჭო და გაკეთდა ღვთისმშობლის ეკლესიის პროექტი. სოფ. მერიის ცენტრში გაიხსნა სამლოცველო, სადაც გარკვეული წლების განმავლობაში ლოცვას ადავლენდა მამა ბასილი, შემდეგ კი ლიხაურისა და აჭის ეკლესიების წინამძღვარი – ბაქარია. დღეს მერიის „ეკლესიათა აღმდგენ საბჭოს“ მხარდამჭერები გამოუჩნდნენ. გოგორეთელმა ხალხმა საკუთარი ხელებით ააგო სამლოცველო. გაწმენდითი სამუშაოების დროს ნაპოვნია საეკლესიო ნივთები, რომლებიც ამჟამად სათანადოდ ინახება.

საბედნიეროდ, დღეს ისევ რეკავს მნათე ჩემს სოფელში, ისევ იკრიბება მრევლი, განახლებულია წირვა-ლოცვა.

რამდენიმე ოჯახია, რომლებმაც საბჭოთა კავშირის გმირები აღზარდეს. მათ შორისაა

ხვარბეთელი ნინო და ნიკოლოზ ლესელიძეების ოჯახი. გამოჩენილი მხედართმთავრის – გენერალ კონსტანტინე ნიკოლოზის ძე ლესელიძის, მისი ძმების – დავითის, ვიქტორის, ვალერიანის ცხოვრება მშვენიერი და ამაღლვებელი სიმღერაა სამშობლოსათვის დაფერული ადამიანებისა. სამამულო ომში წასულ ოთხ მმთაგან სამი ველარ დაბრუნდა. ორ მათგანს კონსტანტინესა და ვიქტორს საბჭოთა კავშირის გმირის წოდება მიენიჭათ.

მგერბე გამარჯვების წმიდათაწმიდა საქმეს შესწირა სიცოცხლე თერთმეტმა მერიელმა ჭაბუკმა. ნინო ლესელიძის მსგავსად დაიგირა ომის ველზე დაცემული სამი უწვერულვამო შვილი ანეგა და ივმისი ბარამიძეების ოჯახმა.

მერიელთა საყვარელი ადგილია შინმოუსვლელთა გორა, სადაც ცამდე აწვდილ ხეებზე შინმოუსვლელთა სახელებია ამოკაწრული. სოფელს აქვს შინმოუსვლელთა სტენდი. ავღანეთის ბრძოლის ველიც მოსინჯული აქვთ მერიელ ჭაბუკებს და საქართველოს გერიგორიული მთლიანობისთვის ბრძოლაშიც გამოიჩინეს თავი. ალბათ დიდხანს არ დაავიწყდებათ მერიელებს 1992 წლის აგვისგოს თვე. სულის შემძვრელი სანახაობა იყო გოგორეთის სასაფლაოსთან. სამი ერთ დღეს გაუბედურებული ოჯახი მიწას აბარებდა ოცდახუთ წელს მიულწვევლ სამ ვაჟკაცს, ჯონდო, ბესიკ და მერაბ ვასაძეებს. სოფელი მათ ყოველთვის კარგ და საიმედო ვაჟკაცებად იცნობდა. ჯონდო ხელოვანი იყო, ხაგავდა და მღეროდა, ყველა მოელოდა მისგან მომავალში შემოქმედებით წარმატებებს.

აფხაზეთიდან დევნილ, საკუთარ ქვეყანაში ლგოლვილებად წოდებულ ქართველებს მთელი სოფელი დაუდგა გვერდით. ლგოლვილთა რაიონული შტაბის მიერ მათი შესახლება დროებით მერიის ყოფილი სამხედრო დასახლების ე.წ. „გარადოკის“ გერიგორიაზე ხდებოდა. ბევრმა მერიელმა საკუთარ ოჯახშიც შეიკვლდა ისინი. სულ მერიასი ასამდე ლგოლვილი ოჯახი ცხოვრობს.

მერიის საკრებულო გამუღმებით ცდილობს გააუმჯობესოს მოსახლეობის სოციალურ-ეკო-

ნომიკური მდგომარეობა. სოფელში არაერთი პრობლემაა გადასაწყვეტი, როგორც ელექტროენერჯის, ისე მოსახლეობის დასაქმების მხრივ. განსაკუთრებულ ყურადღებას საჭიროებს ე.წ. „გარადოკის“ ტერიტორიაზე შემორჩენილი მომწამვლელი სითხეები (მელანქე და სამინი), რომლებიც ღრთთა განმავლობაში ორთქლდება და საფრთხეს უქმნის მოსახლეობას. სოფელმა არაერთხელ მიმართა თხოვნით მაღალ ინსტანციებს და თვით საქართველოს პარლამენტსაც, მაგრამ სითხეების გარკვეული რაოდენობა ისევ ადგილზეა და სერიოზულ საშიშროებას წარმოადგენს არა მარტო მერიის, არამედ მიმდებარე ტერიტორიების მოსახლეობისთვისაც.

რაც შეეხება მერიის კოლმეურნეობას, ის 1929 წ. ჩამოყალიბდა. შემდეგში მის ბაზაზე ხუთი კოლექტივი წარმოიშვა.

1945-46 წ.წ. სოფლის კანგორა შეიქმნა, ერთიანი კოლმეურნეობა სამად გაიყო: მერიის, ნალობილევისა და ხვარბეთის კოლმეურნეობებად.

მეამაყება, რომ სოფლის პირველი ექიმი ჩემი დიდი ბაბუა ანთიმომ ღლონგი გახლდათ.

დიდი გრადიციების მაგარებელია საუკუნეს მიღწეული მერიის საშუალო სკოლა, რომელიც ყველა ღროში გამოირჩეოდა მაღალკვალიფიციური კადრებით. მის კედლებში მრავალი სახელოვანი ადამიანი აღიზარდა – ხელოვნებისა და სპორტის მოღვაწენი, მეცნიერ-მუშაკები. 1992 წლამდე სკოლა ქართულ და რუსულ სექტორებად იყოფოდა. დღესდღეობით კი მხოლოდ ქართულ ენაზე ასწავლიან. 400-მდე მოსწავლის აღზრდას 40-მდე პედაგოგი და გექ-პერსონალი ემსახურება. სკოლა მისივე აღზრდილის – ისტორიის მეცნიერებათა დოქტორის ისიდორე დოლიძის სახელს აგარებს.

სკოლასთან ფუნქციონირებს მუსიკალური სკუდია, რომელიც ოც წელზე მეტი ხნისაა. არსებობს ხალხურ საკრავთა ვოკალური ინსტრუმენტული ანსამბლი, ცეკვის სკუდია, გიგარის წრე და სიმღერის გუნდი. წრეებისა და სკუდიების მოსწავლეები აქტიურად მონაწი-

ლეობენ რაიონულ კონკურსებსა და ფესტივალებში.

სოფელს აქვს ბიბლიოთეკა, რომელიც ასევე ძირძველი გრადიციების მქონეა. ის ჯერ კიდევ 1940 წ. დაარსდა. სოფელში ფუნქციონირებდა კლუბი, რომელთანაც არსებობდა გუნდი, დრამწრე და კინოდანადგარი; აქ ცენგრაღური ადგილი ბიბლიოთეკას ეჭირა, რომლის პირველი გამგე დარიკო კომახია იყო. 1966 წ-მდე ბიბლიოთეკა კლუბთან არსებობდა, 1966-დან კი ის სასოფლო ბიბლიოთეკად გადაკეთდა და ცალკე გამოიყო.

დღესდღეობით ბიბლიოთეკაში 4000 წიგნია დაცული. ჰყავს 500 მკითხველი, უმეტესად ახალგაზრდები. დღესაც ბიბლიოთეკის გვერდით დგას და მის აქტიურ მკითხველად ითვლება ბიბლიოთეკის ყოფილი გამგე ქალბატონი ეთერ (ეკა) გოგატაძე. ის, რომ დღეისათვის, ამ გარდამავალ, რთულ პერიოდში სოფელს ბიბლიოთეკა შემორჩა, ქველმოქმედი მერიელებისა და ბიბლიოთეკის ამჟამინდელი ხელმძღვანელის, ქ-ნ ნანული ბარამიძის დამსახურებაა.

მერიელი კაცის გამგანიანობასა და სტუმართმოყვარეობაზე ისიც მეტყველებს, რომ თითქმის 50 წლის მანძილზე მათ ცხოვრება მრავალეროვან სამხედრო დასახლების წარმომადგენლებთან მოუწიათ. სოფელში არ ახსოვთ არც ერთი კონფლიქტური სიტუაცია; მეტიც: ამ ტერიტორიაზე საკუთარი შვილებისაგან მიგოვებულ რუს და უკრაინელი ეროვნების ღრმად მოხუცებულებს დღეს მერიელები უწევენ ჭირისუფლობას.

სოფლის მოსახლეობა ვაგებით შეხვდა საქართველოში მიმდინარე ეკონომიკურ, სოციალურ და პოლიტიკურ რეფორმებს. ხალხს სწამს, რომ გადალახავს ამ რთულ პერიოდს და ქვეყანაში სიტუაცია მალე სასიკეთოდ შეიცვლება.

მზია გოგონიძე
ბიბლიოთეკათმცოდნეობისა და ბიბლიოგრაფიის
კათედრის პედაგოგი, მეცნ. კანდ.

საბიბლიოთეკო მენეჯმენტი, მისი არსი და ამოცანები

სამოგადოების სოციალური განვითარების სადღეისო დონეზე განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს მართვის სრულყოფა. მართვა გული-სხმობს მართული და მმართველი სისტემების არსებობას, მართვის ობიექტისა და სუბიექტის ურთიერთქმედებას. საბიბლიოთეკო საქმიანობის განვითარების თანამედროვე ეტაპზე განსაკუთრებული სიმწვავეით დაისვა საბიბლიოთეკო მენეჯმენტში გარკვევისა და ყოველდღიურ ოპერატიულ საქმიანობაში მისი გამოყენების პრობლემა.

ბიბლიოთეკა სოციალურ-კულტურული და ნიშნულების მქონე დაწესებულებაა, რომლის ერთ-ერთი უმთავრესი დამახასიათებელი ნიშანია ინფორმაციის სხვადასხვა ფორმათა ფლობა. ბიბლიოთეკის მთავარი დანიშნულებაა, ეს ინფორმაცია ხელმისაწვდომი იყოს მომხმარებლისათვის. ინფორმაციის ოპერატიული მიწოდება მოითხოვს ეფექტურ მენეჯმენტს. მენეჯმენტი დღეისათვის ჩამოყალიბდა დამოუკიდებელი პროფესიული საქმიანობის ფორმად, რომელიც მიმართულია საბაზრო ეკონომიკის პირობებში მომუშავე ორგანიზაციისათვის დასახული ეკონომიკური ამოცანების გადასაწყვეტად მენეჯმენტისათვის დამახასიათებელი მეთოდებისა და პრინციპების გამოყენების საშუალებით.

მენეჯმენტის არსის გარკვევისათვის მიზანშეწონილია მოკლედ მიმოვიხილოთ მისი გენეზისისა და ფორმირების განვლილი გზა.

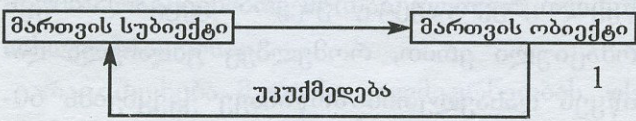
საბაზრო ეკონომიკურმა ურთიერთობებმა თავისი განვითარების 150 წლის მანძილზე გაიარა გარდაქმნათა დიდი გზა, რასაც სათავე დაუდო მე-19 საუკუნის 50-იანი წლების სამრეწველო რევოლუციამ. ეს ერა შეიცვალა ინფორმაციული ერთი, რომელზეც გადასვლა დაიწყო დასავლეთის მოწინავე ქვეყნებმა 60-იანი წლებიდან და დაასრულეს 80-იან წლებში. მენეჯმენტის შინაარსის წარმოჩენის დროს ხშირად იყენებენ ისეთ ცნებას, როგორცაა „ურთიერთობა“. არსებობს რამდენიმე სისტემა ურთიერთობისა: საწარმო-ეკონომიკური, სამართლებრივ-უფლებრივი, პოლიტიკური, სოციალურ-ფსიქოლოგიური, კულტურული და ა.შ.

საბიბლიოთეკო სისტემისათვის დამახასიათებელია სამართლებრივ-უფლებრივი, იდეოლოგიური, სოციალურ-ფსიქოლოგიური და კულტურული ურთიერთობანი. გერმინი „მენეჯმენტი“ ინგლისური წარმოშობისაა და იგი „მართვის“ ანალოგიურია, თუმცა მთლიანად არ ემთხვევა მის გაგებას. გერმინი „მართვა“ ფართო ცნებაა, იგი გამოიყენება ცოცხალ თუ არაცოცხალ ბუნებასა, გექნიკასა და საზოგადოებრივ ანუ სოციალურ სისტემაში მიმდინარე პროცესებთან დაკავშირებით. სოციალური მართვის განსაკუთრებულობა იმაშია, რომ აქ მართვის სუბიექტის მართვის ობიექტზე ზემოქმედებასთან ერთად, საქმე გვაქვს ობიექტის სუბიექტზე უკუქმედებასთანაც. სოციალური მართვის დროს მართვის სუბიექტმა ე.ი. ხელმძღვანელმა უნდა იცოდეს, თუ როგორ შე-

იცვალა მართვის ობიექტი მისი ზემოქმედების შედეგად, ხოლო უკუკავშირის საშუალებით მან ან უნდა შეინარჩუნოს მართვის ობიექტის მდგომარეობა, თუ იგი სასურველია მისთვის, ან შეცვალოს იგი.

აღამიანთა დიდი ან მცირე ჯგუფების მართვის პროცესი ერთ-ერთი რთული საქმეა და საბიბლიოთეკო სისტემებში სუბიექტის ობიექტზე ეპიზოდური, ერთჯერადი ზემოქმედება კი არაა, არამედ ზემოქმედება-უკუქმედების უწყვეტი პროცესია, რაც შეიძლება ასე გამოვსახოთ:

ბიბლიოთეკების შემთხვევაში, რომლებიც არასაწარმოო სფეროს განეკუთვნებიან, მენეჯმენტის მეთოდები გამოიყენება საბიბლიოთეკო პროცესების ეფექტურობის ზრდისათვის, რაც ნიშნავს მკითხველთა მოთხოვნილებების უფრო სრულად და ოპერატიულად დაკმაყოფილებას, რაკი თანამედროვე საბიბლიოთეკო სისტემებში მკვიდრდება ახალი საინფორმაციო ტექნოლოგიები, რომლებიც ძალზე დინამური ხასიათისაა. ამ ცვლილებების მართვისათვის საჭიროა ძალზე მოქნილი და ადვილად ადაპტირებადი მენეჯმენტის სტილის დანერგვა.

მენეჯმენტის სხვადასხვა სფეროებს მიეძღვნა სამეცნიერო შრომების კრებული, რო-

მელიც გამოსცა რუსეთის სახელმწიფო ბიბლიოთეკამ².

დღეს აშკარაა ინფორმაციული ტექნოლოგიების გავლენა ბიბლიოთეკების საქმიანობაზე. დღეისათვის გრადიციული ბიბლიოთეკების გვერდით ჩნდება ე.წ. „ვირტუალური ბიბლიოთეკები“.

ვირტუალური ბიბლიოთეკა შეიძლება განვმარტოთ როგორც ბიბლიოთეკა-საინფორმაციო და საგანმანათლებლო ცენტრი, რომელიც ფლობს საინფორმაციო რესურსებს სხვადასხვა ფორმატის სახით: გრადიციულ ბეჭდურ რესურსებს (წიგნებს, ჟურნალ-გაზეთებს და სხვ.) ძველ და იშვიათ მასალებს, აუდიოვიზუალურ, ელექტრონულ რესურსებს და სხვ. გარდა ამისა, აწარმოებს მკითხველთა მომსახურებას ანუ მათი საინფორმაციო მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას ისე, რომ თანაბრად იქნეს გამოყენებული ყველა ფორმა. ამასთან, მისი მომსახურება „ცდება ბიბლიოთეკების კედლებს“, რადგან იგი მოემსახურება მკითხველებს როგორც მის საცავებში, ისე მის გარეთ (ინტერნეტში, სხვა ბიბლიოთეკების ელექტრონულ ბანკებში არსებული ინფორმაციით)³.

თანამედროვე ბიბლიოთეკები მოითხოვს მართვის გრადიციულ ფორმებთან ერთად, საბიბლიოთეკო მენეჯმენტის სტილის დანერგვას და ინოვაციური პროცესების ათვისებას, რაც მოქნილი საბიბლიოთეკო მენეჯმენტის სტილის დანერგვის გარეშე შეუძლებელია.

¹ მენეჯმენტის საფუძვლები. – თბ., 1997. – 408 გვ.
² Управление библиотекой: новые идеи и практические решения. Вып.1. – М., 2003. – 108 с.
³ გელერსტაში გორან. საბიბლიოთეკო მენეჯმენტი. – თბ., 2000.

ლალი ყაულაშვილი

ქართული ნიგნის ილუსტრირება, ურიფტი და ბეჭდვის ტექნიკა

ართული წიგნის დეკორატიულ შემკულობას მრავალსაუკუნოვანი ტრადიცია აქვს. პირველი მოხატული წიგნი ხელითაა გადაწერილი და მორთული. შუა საუკუნეების საქართველოში დიდი ყურადღება ექცეოდა ხელნაწერი წიგნის გადაწერას კალიგრაფიულად და ტექსტის მორთვას დეკორის ცალკეული ელემენტებით.

სამწუხაროდ, წიგნის მოხატულობის პირველი ნიმუში იშვიათობას წარმოადგენს. აღრუული ხანის ჩვენამდე მოღწეულ ხელნაწერთა მორთულობა შესრულების მაღალმხატვრული ღირებულებებით გამოირჩევა, რაც თავის მხრივ ქართული მოხატული წიგნის უფრო აღრუული ნიმუშების არსებობაზე მიგვიჩიბებს. ამ აღრუული ხანის ძეგლების ერთადერთ შემკულობას წარმოადგენს ტექსტის მელნით შესრულებული გრაფიკული საზედაო ასოები. ხელნაწერი ფურცლების ამგვარი დეკორატიული გადაწყვეტა შემდგომ საფუძვლად დაედო ხელნაწერი წიგნის გვერდების მხატვრულ მორთვას.

ჩვენამდე მოღწეული მოხატული წიგნის პირველი ნიმუშია აღიშის ოთხთავი, რომელიც გადაწერილია 987 წელს. წიგნი შეუმოსავს მიქაელ დიაკონს. უნდა აღინიშნოს, რომ მოხატულ ხელნაწერთაგან უმეტესად საეკლესიო შინაარსის ძეგლებია შემორჩენილი, მათ შორის კი ძირითადად ოთხთავები.

წიგნის ბეჭდვის დაწყებამ განავითარა წიგნის მხატვრული გაფორმება. ვახტანგ მეექვსის სტამბაში დაბეჭდილ წიგნებში გვხვდება ილუსტრირების ნიმუშები. აქ დაბეჭდილი წიგნებიდან 1710 წელს დაბეჭდილი „ქამნი“ ყველაზე მე-

ტადაა ილუსტრირებული. პირველ ესტამპად დაბეჭდილია „შობა ყოვლად წმიდისა ღვთისმშობლისა“, მეორედ – „ლაზარეს აღდგინება“. აქვე დაბეჭდილია „ჯვართამაღლების“, „სერობის“, „ხარების“ და სხვა ესტამპები. რაც შეეხება აქ გამოცემულ „ვეფხისტყაოსანს“, მას დართული აქვს ვახტანგ მეექვსის პორტრეტი, გაფორმებული ორნამენტებით და ბაგრაგიონთა გერბით.

მეთვრამეტე საუკუნეში გამოცემული წიგნები, როგორც საქართველოში, ისე მის ფარგლებს გარეთ, ილუსტრირებულია, მაგრამ ჯერ კიდევ არ არის ჩამოყალიბებული სრულად წიგნის მხატვრულად გაფორმების ტრადიცია.

ქართული წიგნის მხატვრულად გაფორმებას სრულყოფილი სახე მიეცა მეცხრამეტე საუკუნეში და იგი დაკავშირებულია გრიგოლ ტატიშვილის სახელთან. დიდია მისი დამსახურება მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრისა და მეოცე საუკუნის დასაწყისის ქართული წიგნის ისტორიაში. მისი სახით ქართულ წიგნს მოვევლინა შესანიშნავი ქსილოგრაფი, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა ქართულ გრაფიკულ ხელოვნებას.

გრიგოლ ტატიშვილმა პირველმა დაამზადა კლიშე საცირკო აფიშებისთვის, ხოლო მის მიერ შედგენილი მხატვრული გაფორმების ნიმუშები წიგნისათვის პირველად დაიბეჭდა საყმაწვილო ჟურნალში „კრებული“. გრიგოლ ტატიშვილი ამ ჟურნალის გარეკანს აფორმებდა., თვით ჟურნალი მონოგრამის სახით იყო შედგენილი ლამაზი ასოებიდან. ამის შემდეგ 1875 წელს გამოიცა გრიგოლ ტატიშვილის მიერ გაფორმებული „ყარამანიანი“, რომლის

გამოცემა თექვსმეტი კარად განხორციელდა და მხოლოდ 1883 წელს დასრულდა.

დიდი მეგობრობა და თანამშრომლობა აკავშირებდა ათეული წლების მანძილზე ი. გოგებაშვილსა და გრიგოლ გაგიშვილს, რომლის ილუსტრაციებით და გაფორმებით გამოდიოდა „დედა ენა“ და „ბუნების კარი“, შემდეგ, როდესაც გაგიშვილი გარდაიცვალა, კვლავ მის კლიშეებს იყენებდნენ გამომცემლები.

რუსული ენის სახელმძღვანელოს „რუსსკოე სლოვოს“ პირველი დასურათებული გამოცემა 1887 წელს განხორციელდა და ეს წიგნიც გრიგოლ გაგიშვილმა დაასურათა. მან ასევე დაასურათა ი. გოგებაშვილის ისეთი გამოცემები, როგორიც არის „კოკორი“ – 1885 წელს, „იანანამ რა ჰქმნა“ – 1890 წელს, „თავდადებულნი ქართველნი“ – 1895 წელს, „მოსავლის მცველნი, ანუ სასარგებლო ცხოველები და ფრინველები“ – 1896 წელს, „ერეკლე მეფე და ინგილო ქალი“ – 1897 წელს, „კონა პირველდაწყებითი მოთხრობებისა ბუნების მეცნიერებიდან“ – 1900 წელს და 1904 წელს „თავდადებულნი ქართველნი“.

მე-19 საუკუნის 80-იანი წლებიდან დაიწყო გრიგოლ გაგიშვილმა ქართულ პერიოდულ გამოცემებთან თანამშრომლობა; პირველად საყმაწვილო ჟურნალი „ნობათი“ გააფორმა, რომელიც მხოლოდ სამი წლის განმავლობაში – 1883-1885 წლებში გამოდიოდა. ამ ჟურნალში გრიგოლ გაგიშვილი ათავსებდა მის მიერ შედგენილ-შეკრებილ რეზუსებს.

1884 წელს გამოვიდა „ვისრამიანი“, რომლის თავსათაური გაფორმებული იყო გრიგოლ გაგიშვილის მიერ. საყურადღებოა ის, რომ 1938 წელს, როდესაც კვლავ იქნა ეს წიგნი გამოცემული, გამომცემლებმა მიზანშეწონილად სცნეს გაგიშვილის მიერ შედგენილი ასოების გამოყენება.

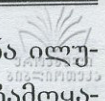
თავისი მოღვაწეობის პერიოდში გრ. გაგიშვილმა ბევრი ქართული და არაქართული ჟურნალი და გაზეთი გააფორმა. ასე მაგალითად,

გაზეთ „თეატრში“ დაბეჭდილ სურათს „გლახის ოთახი“ დაურთო საკუთარი ლექსი, მეცხრამეტე საუკუნის მეორე ნახევრის პერიოდულ პრესაში ხშირად თავსდებოდა გაგიშვილის მიერ შედგენილი და ხეზე ამოკვეთილი სურათები, თავისი ასოებით, თავსამკაულებით, ბოლოსამკაულებით, არშიებითა და თავსათაურებით.

1885 წელს გამოიცა ცახელის პოემა „შალვას თავგადასავალი“, სადაც სულ ოცდათერთმეტი სურათია, მათგან ზოგი უშუალოდ გექსტშია ჩართული, ნაწილი კი თავსამკაულად და ბოლოსამკაულადაა გამოყენებული. ქართული საზოგადოება დიდი ინტერესით შეხვდა წიგნის გამოცემას და ამან საშუალება მისცა გრიგოლ გაგიშვილს თვით გამოეცა საბავშვო წიგნების სერია.

1888 წელს გამოსცა „კანკაზე საკერი ანბანი“, 1894 წელს – „ქართული ანბანი“, (მონოგრაფები), 1897 წელს – ისევ „კანკაზე საკერი ანბანი“ და „ხუმარა სპილოები“, რომელიც ფრანგულიდან გადმოაკეთა; 1902 წელს გამოსცა „ქართული ანბანის თაიგული“.

მის მიერაა თარგმნილი საბავშვო წიგნები „პირუტყვების ამბები“ და „კეთილი ძაღლი“. გააფორმა საბავშვო მწერლების: ცახელის, შ. მღვიმელის, ანდერსენის ნაწარმოებები. მაგრამ მისი ყველაზე დიდი დამსახურებაა ის, რომ მან მონაწილეობა მიიღო 1888 წელს დაბეჭდილ ქართველიშვილისეულ „ვეფხისტყაოსნის“ გამოცემაში, რომელიც დაასურათა ცნობილმა უნგრელმა მხატვარმა მიხაილ გიჩიმ და რომლის ილუსტრაციებით მრავალჯერ გამოიცა პოემა საქართველოსა და სამღვარგარეთ. გაზეთი „დროება“ 1885 წელს №94-ში წერდა: „გაგიშვილი ამჟამად ხაგავს და მალე ამოჭრასაც შეუდგება სურათებიანი „ვეფხისტყაოსნისთვის“ სათაურ ასოებს, ეს ასოები მორთული იქნებიან სხვადასხვანაირი ქართული ჩუქურთმებით ჩვენი ძველი ეკლესიების მხატვრობის: სამთავისის, მცხეთის, ალავერდისა და სხვა“.

მეცხრამეტე საუკუნის ბოლოსა და მეოცე საუკუნის დასაწყისის ილუსტრატორთა შორის, რომლებიც მუშაობდნენ ქართული წიგნისა და პერიოდული პრესის დასურათებაზე, აღსანიშნავია ცნობილი კარიკატურისტი ოსკარ შემერლინგი (შლინგი), ალექსანდრე ცოგაძე, ვარლამ სიღამონ-ერისთავი, შ. ქიქოძე.

1901 წელს პეტერბურგში გამოიცა რ. მყინვარის მიერ პიესად გადაკეთებული „ვეფხისტყაოსანი“, სადაც შ. რუსთაველის პორტრეტი და ხუთი ილუსტრაციაა შესრულებული მხატვრის მ. მაღლიშვიის მიერ, თუმცა სპეციალისტების მოსაზრებით, ილუსტრაციები სრულიად არ შეესაბამება პოემის ტექსტის შინაარსს და ნახატებიც მდარე ხარისხისაა.

1913 წელს თბილისში ლოსაბერიძის სკამბაში დაიბეჭდა პ. ამირანაშვილის „ამირანის ლექსი“, დასურათებული შ. ქიქოძის მიერ; მანვე დაასურათა ლეო ქიაჩელის „ნაგვრის თვალი“, რომელიც 1920 წელს გამოიცა თბილისში. ამავე წელს ქართველთა ამხანაგობის სკამბაში დაიბეჭდა იმედაშვილის „ძუძუს მგობელი“ (ბახტრიონის სიუჟეტზე) ვ. სიღამონ-ერისთავის ილუსტრაციებით.

ქურნალ „ივერიის“ თანამშრომელმა არგემ შახნაშაროვმა 1918 წელს გამოსცა „ლექსები და სცენები“, ცნობილი კარიკატურისტის ოსკარ შემერლინგის კარიკატურებით. ეს ერთადერთი წიგნია მის მიერ დასურათებული, მხატვარი მეტად ნაყოფიერად მუშაობდა უმთავრესად ქართულ პერიოდულ პრესაში.

ალექსანდრე ცოგაძის მიერაა დასურათებული 1913 წელს მაქარია ჭიჭინაძის მიერ თბილისში გამოცემული შემდეგი წიგნები: „ისგორიული სურათები კავკასიის აქტებიდან“, „ძველი ქართული წიგნებიდან“, „თამარაშვილის კოლექციიდან“, „სიონის და გარეჯის სურათიანი წიგნიდან“. ამის შემდეგ ა. ცოგაძის მიერ გაფორმებული წიგნები „ქართული წიგნის ბიბლიოგრაფიის“ პირველ ტომში არაა ფიქსირებული.

მეოცე საუკუნეში კიდევ უფრო განვითარდა

წიგნის მხატვრული გაფორმება, შეიქმნა ილუსტრირებული წიგნების მთელი სერია, ჩამოყალიბდა წიგნის მხატვრულად გაფორმების ტრადიცია.

იმ მხატვრებს შორის, რომლებიც მუშაობდნენ ქართული წიგნის და პერიოდული პრესის მხატვრულ გაფორმებაზე გამოირჩევა ლ. გრიგოლია; მან 1930 წელს დაამთავრა სამხატვრო აკადემიის ორი ფაკულტეტი – ქანდაკების და გრაფიკის; 30-იან წლებში ივ. ჯავახიშვილმა და პავლე ინგოროყვამ იგი სამუშაოდ მიიწვიეს საქართველოს სახელმწიფო მუზეუმში პალეოგრაფიის განყოფილებაში, სადაც მას საშუალება მიეცა გასცნობოდა ძველი ქართული წერილობითი მატერიალური კულტურის ძეგლებს და მათ შესანიშნავ ხელოვნებას. 1934 წელს ლ. გრიგოლიას ექსლიბრისის გრაფიკულ ნაშრომთა შორის ერთადერთს მიენიჭა საპატიო დიპლომი წიგნის საერთაშორისო გამოფენაზე კალიფორნიაში (ლოს-ანჯელესში).

1935 წელს აკადემიკოსმა აკაკი შანიძემ ლ. გრიგოლია მიიწვია „ვეფხისტყაოსნის“ ვახტანგისეული პირველი ბეჭდური გამოცემის აღდგენით სამუშაოებზე. კერძოდ, მან აღადგინა ვახტანგისეული სკამბის მხედრული შრიფტი.

მის შემოქმედებაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია, როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ექსლიბრისის და ემბლემას. მან შექმნა ბრწყინვალე გრაფიკული პორტრეტების გალერეა: შოთა რუსთაველი, სულხან-საბა ორბელიანი, ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ვაჟა-ფშაველა და სხვა. მიუხედავად ამისა, ლ. გრიგოლიას შემოქმედებითი სტიქია მაინც წიგნის გრაფიკა და მხატვრული შრიფტია, ყველაზე მეტად სწორედ ამ სფეროში გამოვლინდა მხატვრის ბრწყინვალე ნიჭი, მის მიერ გაფორმებული ყველა წიგნი, კლასიკოსთა თუ თანამედროვე მწერალთა, ქართული კულტურის სულიერ საგანძურში შევიდა.

40-იან წლებში ლალო გრიგოლიას მიერ მხატვრულად გაფორმებული წიგნებიდან აღსანი-

შნავია აკაკი წერეთლის თხზულებათა შვიდგომეულის საიუბილეო გამოცემა, ქართული წიგნის ბიბლიოგრაფიის პირველი ტომი, შ. დადიანის „გიორგი რუსი“, ქართული პერიოდიკა, ქართული ხუროთმოძღვრული ძეგლები, ი. ჭავჭავაძის და ვაჟა-ფშაველას რამდენიმე გამოცემა.

მხატვრის შემოქმედებაში გამორჩეული ადგილი უჭირავს ნ. ბარათაშვილის თხზულებათა ორ საიუბილეო გამოცემას (1945 და 1968 წლები), აღსანიშნავია აგრეთვე შექსპირის, შილერის, ლესინგის თხზულებათა ქართული თარგმანები და ქართული პოეზიის ანთოლოგია ინგლისურ ენაზე.

მხატვრის შემოქმედებითი ძიების ახალი ეტაპი განსაკუთრებული ძალით გამოვლინდა კ. გამსახურდიას რვატომეულის, ვაჟა-ფშაველას ერთტომეულის, ჩვენი საუნჯის, პ. ინგოროყვას რედაქციით 1970 წელს გამოსული „ვეფხისტყაოსნის“, გალაკტიონ ტაბიძის თხზულებათა თორმეტტომეულის და სხვათა მხატვრულ გაფორმებაში.

მსოფლიო ლიტერატურის ბიბლიოთეკის ოთხმოცტომეულის და ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის მრავალტომეულის გრიგოლისასეული მხატვრული გაფორმება 70-იან წლებში განხორციელდა.

როგორც წიგნის მხატვარ-გამფორმებელი, ლალო გრიგოლია წარმოგვიდგება კლასიკურ აკადემიურ ოსტატად. იგი ახალი ქართული წიგნის ხელოვნების ფუძემდებელია, მან მიანიჭა ქართული წიგნის გაფორმებას განუმეორებელი ელფერი, რაც ღრმად ეროვნული იყო. დღევანდელი ქართული წიგნის განვითარების ყოველი საფეხური მის სახელს უკავშირდება.

სერგო ქობულაძე მეოცე საუკუნის ერთ-ერთი ის მხატვარია, რომელმაც თავისი კვალი დააჩნია ქართული წიგნის მხატვრულად გაფორმებას. იგი მუშაობდა დამგურ ფერწერასა და გრაფიკაში. დიდია მისი დამსახურება ლითოგრაფიისა და გრაფიურის სხვადასხვა დარგების ჩვენში დამკვიდრების და განვითარების საქ-

მეში.

ისევე, როგორც ლ. გრიგოლია, სერგო ქობულაძეც სამოღვაწეო ასპარეზზე მეოცე საუკუნის 30-იან წლებში გამოვიდა. დაამთავრა სამხატვრო აკადემია. მთელი მისი მოღვაწეობა სიკვდილამდე, კერძოდ, 1978 წლამდე, მჭიდროდ იყო დაკავშირებული ქართულ კულტურასთან. წლების მანძილზე მუშაობდა კ. მარჯანიშვილის თეატრში სცენოგრაფად. მიუხედავად მისი ასე მრავალფეროვანი შემოქმედებითი ცხოვრებისა, წიგნის ილუსტრაციას მხატვრის შემოქმედებაში განსაკუთრებით დიდი ადგილი აქვს დათმობილი. ამ დარგში მისი ყველაზე ცნობილი ნამუშევარია ილუსტრაციები რუსთაველის პოემისათვის „ვეფხისტყაოსანი“, რამაც მხგვარს გრაფიკის ოსტატთა შორის წამყვანი ადგილი დაუმკვიდრა. ეს ილუსტრაციები მხატვარმა რუსთაველის იუბილისათვის შეასრულა, რომელიც საქართველომ 1937 წელს იმეიმა. საიუბილეო გამოცემებს თ. აბაკელიას, ირ. თოიძის, ს. ქობულაძის ილუსტრაციები დაერთო. ილუსტრაციებში ხაზი გაესვა პოემის იმ მხარეს, რომელიც მის მხატვრულ გემპერამენგსა და შესაძლებლობებს უპასუხებდა. ს. ქობულაძის ყურადღება რუსთაველის პოემის პერსონაჟების საგმირო ხასიათზე გამახვილდა. როდესაც ს. ქობულაძემ პოემის ილუსტრაციებზე მუშაობა დაიწყო, იგი ოცდახუთი წლისა იყო. ის მეთოდურობა, რომელიც მაშინ მის მოსამზადებელ მუშაობაში გამოვლინდა, მხატვრისათვის ყოველთვის დამახასიათებელი იყო, მაშინაც, როცა ის მოწიფული, აღიარებული ოსტატი გახდა. ნახატების სერიაში შევიდა თერთმეტი ილუსტრაცია და რუსთაველის პორტრეტი, ნახატები გუაშითაა შესრულებული, ზოგიერთი მათგანი დაფერილია.

ილუსტრაციებში განსახიერებული გმირების ხასიათში ს. ქობულაძე მათ კეთილშობილებასა და სულიერ სიღიადეს ავლენს. „ვეფხისტყაოსნის“ ილუსტრაციების შემდეგ ს. ქობულაძემ შეასრულა ორი კომპოზიცია რუსული

ეპოსისათვის – „ამბავი იგორის ლაშქრობისა“, „მშის დაბნელება“ და „ყიფჩალებთან ბრძოლა“.

ს. ქობულაძე პირველი იყო ქართველ მხატვართა შორის, ვინც შექსპირის თემას მიმართა. შექსპირის გრაგედიებმა არაერთხელ მიიზიდა მისი ყურადღება. ჯერ კიდევ 1934-1935 წლებში მან შექმნა ოთხი ნახატი, რომელიც შექსპირის გრაგედიების ორგომეულს დაერთო. ეს ნახატები უკავშირდება ამ პერიოდშივე შესრულებულ „ვეფხისტყაოსნის“ ილუსტრაციებს არა მარტო მანერით, არამედ ნაწარმოების გაგებითაც, მხატვარი ორივე შემთხვევაში, უპირველეს ყოვლისა, ხასიათების განზოგადებაზე ფიქრობდა. ნახატები შესრულებული იყო ოთხი გრაგედიისათვის: „ანგონიოს და კლეოპატრა“, „რიჩარდ მესამე“, „მაკბეტი“ და „მეფე ლირი“. თითოეულ გრაგედიას მხატვარმა მხოლოდ ერთი ნახატი – ფრონგისპირი დაურთო. ილუსტრაცია, რომელსაც ათავსებენ საგიგულო ფურცლის განაშალის მარცხენა მხარეზე. იგი შეიძლება იყოს წიგნის ავტორი.

„მეფე ლირის“ ნახატების სერიის შესრულებისას მხატვარი ამოცანას ახლებურად მიუდგა, მან მჭიდროდ დაუკავშირა ნახატები ტექსტს. საგიგულო ფურცელი, თავსართები და ბოლოსართები შესრულებულია გუშით.

1950-1953 წლებში ს. ქობულაძემ ილუსტრაციების რამდენიმე სერია შეასრულა: შ. დადიანის რომანისათვის „იური ბოგოლუბსკი“ (1951 წელს), პუშკინის პოემისათვის „ბოშები“, „პოლგავა“ (1952), ქართული ხალხური ზღაპრების კრებისათვის (1951-53). მხატვარს განზრახული ჰქონდა, შეექმნა ილუსტრაციები, რომლებსაც თვით ტექსტში განსამზღვრული ადგილი ექნებოდა და წიგნს ერთ მხატვრულ მთლიანობაში აქცევდა.

ქართულ გრაფიკას ისტორიული რომანის ილუსტრირების დიდი გრადიცია არ გააჩნია, თუმცა ისტორიული რომანების რამდენიმე სერია შექმნა მხატვარმა ი. შარლემანმა. მათ შორის ნახატები მ. ჯავახიშვილის „არსენა მარა-

ბლელისათვის“ (1934) და ვ. ბარნოვის რომანისათვის „დიდი მოურავი გიორგი სააკაძე“ (1939), ი. შარლემანი დიდ ყურადღებას უთმობდა ისტორიული ეპოქის შესაფერის კოსტუმებსა და გარემოს, რაც მის ნახატებს თავისებურ დამაჯერებლობას ანიჭებს. ს. ქობულაძე, რომელიც ი. შარლემანის მოწაფე იყო, ავლენდა კონკრეტული ლიტერატურული ნაწარმოების სპეციფიკის გაგების და მისი გრაფიკული საშუალებებით გამოვლენის უნარს. ილუსტრაციების შექმნისას იგი მიზნად ისახავდა გრაფიკული საშუალებებით ლიტერატურული ნაწარმოების დედაარსის ჩვენებას, გმირების ურთიერთდამოკიდებულების და ხასიათის გახსნას, ნაწარმოების საერთო განწყობილების, ისტორიული ადგილისა და დროის მართებულად ასახვას.

ს. ქობულაძის ილუსტრაციების სერიებმა, რომლებშიც მკაფიოდ გამოვლინდა მხატვრის თავისებურება, მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა ქართული წიგნის გრაფიკის განვითარებაში.

ქართული წიგნის ბეჭდვამ განაპირობა განვითარებულიყო წიგნის მხატვრულად გაფორმება, და არა მარტო გაფორმება – მან დიდი გავლენა იქონია სასტამბო ხელოვნების განვითარებაზე. კერძოდ, ქართულ შრიფტსა და ბეჭდვის ტექნიკაზე. როგორც სხვა ქვეყნებში, ჩვენშიც ქართული წიგნის დასაბეჭდად და მისი შრიფტის ჩამოსასხმელად პირველ წლებში გამოყენებული იყო ხელნაწერი ასოები. ასე მაგალითად, რომში გამოცემული პირველი ქართული წიგნისათვის შრიფტი ჩამოისხა თეიმურაზ პირველის წერილის მიხედვით და წიგნი აწყობილი იყო მხედრული და ხუცური შრიფტით. ხოლო რაც შეეხება მოსკოვში მეჩვიდმეტე საუკუნეში არჩილ მეორის მიერ გამოცემულ წიგნებს, მათთვის ქართული ასოების ნიმუშები სპეციალურად იქნა შედგენილი და მის საფუძველზე მიკლოშ კიშმა ჩამოასხა ქართული ასომთავრული, ნუსხა-ხუცური და მხედრული შრიფტების პირველი ნიმუშები. მეფერამეტე საუკუნეში, კერძოდ, 1736 წელს, პე-

გერბურგში მოწყობილი სტამბისათვის ქართული შრიფტის დამზადებას ხელმძღვანელობდა ქრისტეფორე გურამიშვილი. ქართული შრიფტი არ შეცვლილა მთელი მეთვრამეტე საუკუნის განმავლობაში, მხოლოდ მეცხრამეტე საუკუნის პირველ ნახევარში მარი ბროსემ და დავით ჩუბინაშვილმა გააუმჯობესეს ქართული შრიფტის მოხაზულობა ნაწილობრივ და პეტერბურგის აკადემიის სტამბას მიაღებინეს. ეს შრიფტი გავრცელდა და ეწოდა „აკადემიური ციცერო“. ძირითადი ცვლილება ქართულმა შრიფტმა განიცადა მეცხრამეტე საუკუნის 60-იან წლებში. ეს ცვლილებები განსაკუთრებით საჭირო გახდა მაშინ, როდესაც დაიწყო ი. ჭავჭავაძის „საქართველოს მოამბის“ გამოცემა.

1863 წლის ბოლოს ნ. ლოლობერიძის, ი. ჭავჭავაძის, დ. ყიფიანისა და სხვათა ინიციატივით დაიწყო მუშაობა ახალი ქართული შრიფტის შემუშავებაზე. მრავალი პროექტის განხილვის შემდეგ მიიღეს შრიფტი, რომელიც ძველისაგან ბევრით არაფრით განსხვავდებოდა, მაგრამ ეკონომიას კი იძლეოდა. უფრო გვიან, სტეფანე მელიქიშვილის დიდი მონდომებით, ვენაში ახალი შრიფტი ჩამოასხმევიანეს და მას „ვენური“ უწოდეს.

1903 წელს საზღვარგარეთ გამოსვლა დაიწყო ქართულმა ჟურნალმა „საქართველომ“. იგი სპეციალურად ჩამოსხმული ასოებით იბეჭდებოდა. ეს შრიფტი ქართულ პოლიგრაფიაში „საქართველოს“ სახელითაა ცნობილი.

1910 წელს ცნობილმა ქართველმა ასოთამწყობმა იოსებ მჭედლიშვილმა მოახდინა ქართული შრიფტის რეფორმა, მან „ვენური ციცერო“ გადააკეთა და ამ გადაკეთებული შრიფტით დაიწყო გამოსვლა „სახალხო გაზეთმა“, შრიფტის ავტორი იოსებ მჭედლიშვილი მის შესახებ წერდა: „ასე რომ ასოებს არავითარი ნირი არ შეეშალა, შეხედულებაც იგივე დარჩა და ადგილი კი ცოცხალი დაიჭირა.“

შრიფტის ცვლილებების პარალელურად ხდე-

ბოდა სასტამბო მოწყობილობების გაუმჯობესება. 1798 წელს გერმანელმა ა. ზანეფელდერმა შეიმუშავა ლითოგრაფიული ბეჭდვის ტექნიკა, რაც ბევრად უფრო იაფი და ხელმისაწვდომი იყო, ვიდრე გრავირება ლითონის დაფაზე, ხოლო 1800 წელს გაუმჯობესდა ხეზე გრავირების ძველი წესი. ამავე დროს ხის საბეჭდი დაზგა შეიცვალა ლითონის დაზგით. 1814 წელს გერმანელმა ფ. კენინგმა პირველმა გამოიყენა საბეჭდი დაზგა, რომელშიც ქალაქის მისატკეცი დაზა ლითონის ცილინდრით იყო შეცვლილი და საღებავის წაცხება საბეჭდ ფორმაზე მექანიკურად ხდებოდა. ამ მანქანის მწარმოებლობა საათში რვაას ანაბეჭდს აღწევდა. მეცხრამეტე საუკუნის ოციან წლებში შეიქმნა პირველი საამწყობო მანქანა, რომლის მეოხებითაც მოძრავი ლიტერებისაგან საბეჭდი ფორმის მომზადების ძირითადი სამუშაოების მექანიზაცია განხორციელდა. ტექსტის აწყობის მექანიზაციის საქმეში ახალი დიდი წინგადადგმული ნაბიჯი იყო სტრიქონჩამოსასხმელი მანქანა „მონოტიპი“. პირველი „მონოტიპი“ საქართველოში 1932 წელს იქნა გამოყენებული.

ილუსტრაციების ბეჭდვის გაუმჯობესებაში დიდი როლი შეასრულა 1837 წელს გამოგონებული ფოტოგრაფიამ. ფოტოგრაფიული და ქიმიური პროცესების საფუძველზე შემუშავდა პოლიგრაფიული წარმოების ფოტომექანიკური პროცესები, რომლებიც საგრძნობლად აუმჯობესებდა პროდუქციის ხარისხს და აჩქარებდა გამოცემას.

მეცხრამეტე საუკუნის 70-იან წლებში გამოიგონეს ფოტოცინკოგრაფიის აპარატი და შეიმუშავეს მისი მუშაობის წესი. ცინკოგრაფია პირველად გამოყენებული იქნა საფრანგეთში 1850 წელს ფ. ჟილოს მიერ, ხოლო 1862 წელს დიდ ბრიტანეთში გ. ჯეიმზმა ხელით შესრულებული სამუშაო პროცესები შეცვალა ფოტოპირგადაღებით. ამ ახალ ხერხს უწოდეს ფოტოცინკოგრაფია. საქართველოში ცინკოგრაფია მე-

ოცე საუკუნის დასაწყისში იქნა გამოყენებული, ამ პერიოდში მომრავლდა ჟურნალ-გაზეთების გამოცემა, მაგრამ მათი შესრულება უხარისხო იყო. ილუსტრაციებზე ლაპარაკიც კი შეღებულ იყო. არც ერთ სტამბას არ ჰქონდა ცინკოგრაფია, სულ უფრო და უფრო აუცილებელი ხდებოდა ცინკოგრაფიული საამქროს შექმნა. ეს საკითხი ყველაზე მწვავედ დაისვა მაშინ, როდესაც გადაწყდა, რომ გაზეთი „ცნობის ფურცელი“, რომელსაც პირველი ქართული საგამომცემლო ამხანაგობა უშვებდა ალ. ჯაბაძარის ხელმძღვანელობით და რედაქტორობით კვირაში ერთხელ ოთხგვერდიანი, სურათებიანი დამატებით გამოსულიყო, სწორედ ამიტომ ალ. ჯაბაძარმა გერმანიიდან ხუთი წლით გამოიწვია ცინკოგრაფი ვ. ბიხნერი, რომელსაც დაავალა გაზეთისათვის კლიშეების დამზადება.

პირველი ქართველი ცინკოგრაფი იყო ვანო ნაცვლიშვილი, რომელმაც მრავალი ქართველი ცინკოგრაფი აღზარდა.

მეცხრამეტე საუკუნის 90-იან წლებში სწრაფად გავრცელდა სამფეროვანი ბეჭდვა, დაინერგა მიკრობეჭდვა, რომელიც ორი წესით ვითარდება: პირველი – ფოტოგრაფიული და მეორე – წმინდა პოლიგრაფიული. პირველი წესი ხელსაყრელია მცირეგირაჟიანი წიგნების, ხოლო მეორე დიდგირაჟიანი წიგნების გამოსაცემად.

მეოცე საუკუნის 20-იან წლებიდან დაიწყო მრუნვა პოლიგრაფიული ტექნიკის განვითარებაზე. ამის შემდეგ იყო, რომ 80-იან წლებში საქართველოს ბეჭდვითი სიგყვის გამოცემას ემსახურებოდა ცამეტი გამომცემლობა, ოთხ-

მოცდახუთი სტამბა და წელიწადში გამოდიოდა 2300 დასახელების წიგნი 17 მილიონი ეგზემპლარით.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. მწიგნობარი. – თბ., 1982.
2. კარბელაშვილი მ. სერგო ქობულაძე // მწიგნობარი. – თბ., 1989 – გვ. 159-175.
3. გორდემიანი ა. ქართული სასტამბო შრიფტები. – თბ. 1961.
4. კარბელაშვილი მ. სერგო ქობულაძე. – თბ., 1970.
5. თუმანიშვილი ი. ქართული ექსლიბრისის პაგრიარქი // მწიგნობარი. – 1981. – გვ. 40-46
6. არობელიძე ა. სადაც წიგნი იბეჭდებოდა. – თბ. – 1986.
7. იოსელიანი ავთ. ქართული მწიგნობრობის, წიგნისა და სტამბის ისტორიის საკითხები. თბ., 1990.
8. ქართული წიგნი: გ2, ნაკვ.1. – თბ., 1951.
9. დივონოგორცევა – გრიგოლია ი. თანამედროვე ქართული გრაფიკული სკოლის ფუძემდებლები // მწიგნობარი. – 1986. – გვ. 133-152.
10. მაჭავარიანი ე. ქართული მოხატული წიგნის პირველი ნიმუშები // მწიგნობარი. – 1981 – გვ. 186-192.
11. ქვლივიძე გ. ვეფხისგყაოსნის დასურათების ისტორიისათვის. – თბ., 1960.
12. გორდემიანი ბ. ქართული გრაფიკა. თბ., 1952. – გვ. 31-49

გიორგი სარაჯიშვილი

„ჩვენ არასოდეს მოვკვდებით“ ...*

ალექსანდრე გრიბოედოვისა და ნინო ჭავჭავაძის დიდი სიყვარულისა და გრაგიკული დასასრულის განცდა არაერთი პოეტური შედეგის თემა გამხდარა. ამ მძიმე გრაგიკულ ისტორიას დღესაც არ დაუკარგავს სიმწვავე და ელვარება. ერთგვარად ქართველი კაცის გულისგვივილია განზოგადებული თანამედროვე პოეტის ოთარ შალამბერიძის ცეცხლოვან სტრიქონებში:

„მიტხარ, ბელო,
სად წაუხვალ სირცხვილს,
სადა ჰქონდა გრიბოედოვს
თეირანში დასაღვრელი სისხლი!
მიტხარ, ბელო, გუგლდამწველო,
რად გაგვხადე მწყრალო:
სადა ჰყავდა საქართველოს
ცრემლის ტბაში დასაღრჩობი ქალი?!“

მართლაც, ცრემლის გბა თუ დაიგვედა იმ სევდასა და ნაღველს, რომელიც ნინო ჭავჭავაძეს არგუნა ბედმა. ქალს, რომელიც მზისდარად ნათობდა და წვაგდა ადამიანის თვალს.

ნინო 17 წლის არც კი იყო, მეუღლე რომ დაეღუპა, პოეტი, რომელიც რომანტიული ძალი-სხმევით ამბობდა თავის თავზე: „Я дружбаю с пел!“ მით უფრო მწვავე იყო მისი დაკარგვა ქართველი ინგელიგენციისათვის, ხოლო ნინოს სახე იქცა მარადიული სიყვარულისა და მეუღლური ერთგულების ნამდვილ სიმბოლოდ. არა მარტო მისი მომახადოებელი გარეგნობა,

მისი სულიერი სიმდიდრე იყო ის ხიბლი, რომელიც აჯადოებდა მის მნახველებსა და თაყვანისმცემლებს, როგორც წარსულში, ისე დღევანდელობაში.

„ნინოს ბავშვური სიყვარული გრიბოედოვის დიდების ყველაზე ძვირფასი გვირგვინი იყო“ (გ. ლეონიძე).

„გრიბოედოვს უყვარდა საქართველო და საქართველომაც სიყვარულით უპასუხა“ (იაკობ ბალახაშვილი).

გიორგი ლეონიძეს ნინოს გარეგნობის წარმოსახვამ ათქმევინა:

„შენს სილამაზის იქეთ ბნეოდება,
დაიხურება ცისკრის კარები;
შენ მოგაყარეს მიწა ბელტებად,
მკერდზე რომ ვარდასაც ძლივს იკარებდი“.

ტიციან გაბიძე აღფრთოვანებით წერს, რომ „ამ ქალში მოცემულია ქართული ხასიათი და მისი ისტორიული მომხიბვლელობა“. მართლაც, მხოლოდ ამნაირი ნებისა და მაღალი სულიერი გრძნობების ქალს თუ შეიძლებოდა დაეწერა ისეთი სიგყვები, როგორიც ნინომ თავის განსვენებულ ქმარს უძღვნა ეპიგრაფიად:

„Ум и дела твои бессмертны
в памяти русской,
Но зачем пережила тебя
любовь моя“.

რაოდენ გულისშემძვრელია ის ხანმოკლე ბედნიერება, რომელიც ნინომ და ალექსანდრე

* გაგრძელება. დასაწყ. იხ. „საქართველოს ბიბლიოთეკა. – 2004, №3

გრიბოელოვმა განიცადას მეუღლური ურთიერთობის დროს! ალექსანდრეს წერილებში ნათლად ჩანს ის დიდი აღმაფრენა, რასაც ის განიცდიდა ნეგარების ამ ხანაში. ერთ-ერთ წერილში ის წერს თავის მიერ გადადგმულ დიდ ნაბიჯზე:

... მე ვიყავი სადილად ჩემს ძველ ნაცნობთან – ახვერდოვას ქალთან. სუფრაზე ვიჯექი ნინო ჭავჭავაძის პირდაპირ. სულ იმას ვუყურებდი; დაფიქრდი და გულმა აჩქარებით ცემა დამიწყო; და არ ვიცი, რამ მომცა უჩვეულო გამბედაობა, იქნება სამსახურმა, რომელიც ახლა ძალიან მნიშვნელოვანი შეიქმნა, შეიძლება კიდეც სხვა რამემ, როცა სუფრიდან ვდგებოდი, მე მოვკიდე მას ხელი და ვუთხარი...“ წამომყვით. მე მიინდა რაღაც გითხრათ“. ნინო, როგორც ყოველთვის, დამთანხმდა, ალბათ ეგონა, რომ მას ფორგეპიანოსთან მივიყვანდი. მაგრამ ასე არ მოხდა. სახლი მისი დედისა ახლო არის, ჩვენ იქით გადავუხვიეთ, შევედით ოთახში, და მაშინ მე ლოყები ამენთო, სუნთქვა შემეხუთა, არც კი მახსოვს, რამე დავიწყე ლულული და ამასთან უფრო და უფრო აღგზნებაში წავედი. მან დაიწყო ტირილი, შემდეგ გაიცინა; მე ვაკოცე მას და შემდეგ წავედით მის დედასთან, ბებიასთან და მის მეორე დედასთან – პრასკოვია ნიკოლოზის ასულ ახვერდოვასთან.

ჩვენ დაგვლოცეს, მე დავეწაფე მას ტუჩებზე. ეს ასე გრძელდებოდა მთელი დღე და ღამე. გავგზავნეთ შიკრიკი მის მამასთან ერევანში

(რომელიც მაშინ სომხეთის ოლქის მმართველი იყო. გ.ს.) გავატანეთ მას წერილები ჩვენ ორივემ და აგრეთვე ნათესაებმაც. ამასობაში ჩემი ბარგი უკვე შეეკრათ, ჩემოდნები გაემზადებინათ და ყველაფერი სამხედრო ყაიდაზე გაეწყობო. მეორე ღამეს, თითქმის ცნობადაკარგულმა ამ ამბებისაგან, კვლავ რამზისაკენ გავსწიე და უკანაც კი არ მომიხედავს.

გუმბრში მომეწია პასუხი მისი მამის – ალექსანდრე ჭავჭავაძისა ერევნიდან. ის გვლოცავდა მე და ნინოს და შეჭხაროდა ჩვენს სიყვარულს. განა კარგად არ მოვიქეცი? ჰკითხე ჩემს ძვირფას ვარვარა სემიონის ასულს და ანდრეის, მაგრამ ნურაფერს ეტყვი როდოფინიკინს. მას ეგონება, რომ სიყვარულს შეუძლია ჩაახშოს ჩემში სხვა მოვალეობათა გრძნობა.

სისულელეა. მე ორჯერ უფრო მუყაითი გავხდები, ჩემს და მის მაგივრადაც ვიშრომებ, რომ ვიშოვნო რამე, რითაც შეიძლება შვილები ვარჩინო.“

თბილისიდან ცოლთან ერთად გამგზავრებული ალექსანდრე ხანგრძლივი მგზავრობის დროს წერილს სწერს თავის მეგობარ მწერალ ქალს ვარვარა მიკლაშვიტის: „მეგობარო, ვარვარა სემიონის ასულო! ჩემი ცოლი ჩვეულებრივ მიყურებს თვალებში და მიშლის წერას – იცის, რომ ვწერ ქალს და ეჭვიანობს... მე ახლა ცოლიანი ვარ და ვმოგზაურობ უზარმაზარი ქარავენით – 110 ცხენით და ჯორით. ღამეებს ვათევ კარვებში, მთების მწვერვალებზე, სადაც ნამდვილი მამთრის სიცივია. ჩემი ნინუცა არ სწუხს, ყველაფრით კმაყოფილი, მხიარული და პირმცინარეა. ხანდახან ჩვენ გვიმართავენ დიდებულ შეხვედრებს: ცხენოსანი ჯარი მოჰქრის, მგვრის კორიანგელს აყენებს. მხედრები დაიქვეითებენ ხოლმე და გვილოცავენ მშვიდობით და ბედნიერად ჩამოსვლას აქ, სადაც ჩვენ, მართალი რომ ვთქვათ, სრულიადაც არ გვინდოდა მოსვლა. ახლა ჩვენ მიგვილო ეჩმიაძი-

ნში მთელი მონასტრის სამღვდლოებამ ჯვრებით, ხატებით, ბაირალებით, საკმევლის კმევით. და აქ ამ უძველეს სახანის თაღებქვეშ პირველი ჩემი ფიქრი იყო ფიქრი თქვენზე და ანდრეიზე. შეურიგდით ჩემს სიზარმაცეს.

როგორ მოხდა ყველაფერი ეს? სად ვარ და ვისთან? ჩვენ ვიცხოვრებთ სამუდამოდ და არასოდეს არ მოვკვდებით.

გესმით? ახლა მე ცოლმა სრულიად უმიზეზოდ მითხრა, რომ მას მხოლოდ თექვსმეტი წელი უსრულდება“.

თავრიზიდან ალექსანდრე სწერდა იმავე მიკლაშევიჩს: „მთელი შფოთიანი დღის შემდეგ საღამოს განვმარტოვდები ჩემს ჰარემში, სადაც მე დაც მყავს, ცოლიც და ყველა ესენი განსახიერებულნი არიან ერთ ღამამ სახეში... შეიყვარეთ ჩემი ნინიკო! გინდათ იცნობდეთ მას? ერმიგაჟში, შესასვლელთანვე, მარჯვენა მხარეს

მიხაილ
ბარათაშვილი

დგას მურილიოს ღვთისმშობელი, მწყემსი ქალის სახით. ნინო, აი, სწორედ ისეთია“.

თავრიზში მათი ყველაზე ახლობელი ნაცნობები იყვნენ ინგლისის კონსულის ოჯახის წევრები; გარდა ამისა, მათ ხშირად სტუმრობდა რომან ჭავჭავაძე, რომელიც მამამ გაგზავნა ნინოსთან.

როცა გრიბოედოვი დაილუპა თეირანში, ამ ამბავს ნინოს მთელი სიმკაცრით უმაღავდნენ. ძნელი იყო ამის გაკეთება. ჩვეულებრივ, თავრიზში ის აღარ ღებულობდა მეუღლისაგან წერილებს, რაც აშფოთებდა მას. თითქოს წინათგრძნობა ჰქონდა, რომ მას რაღაცას უმაღავდნენ. ამ ხანებში მან მამისაგან მიიღო წერილი, რომელშიც ალექსანდრე იმავეს წერდა,

რასაც სხვები ურჩევდნენ – თბილისში გამგზავრებულიყო.

თბილისში კიდევ უფრო ძნელი შეიქმნა მისთვის სიმართლის დამალვა; დრო მიდიოდა და მას გრიბოედოვიდან ერთი სტრიქონიც არ მისდიოდა, რაც მას არაბუნებრივად ეჩვენებოდა, რადგან იცოდა, როგორ ვაგიჟებით უყვარდა ქმარს.

მისი იღუმალი შიში თანდათან იბრდებოდა.

ბოლოს მაინც გამჟღავნდა ყველაფერი. ერთხელ მას პასკევიჩის მეუღლე – გრიბოედოვის ბიძაშვილი ესტუმრა. ნინოს დედა არ იყო სახლში, სტუმარს წამოსცდა გრიბოედოვის სიკვდილის ამბავი და შემდეგ იძულებული გახდა ყველაფერი ეამბნა.

ნინოს საშინელი ისტერიკა დაემართა და მეორე დღეს უღლეური ბავშვი შობა. და ამნაირად „იმ საშინელმა ამბავმა, რომელსაც მას ასეთი გა-

ფაციებით უმაღავდნენ, ერთსა და იმავე დროს წაართვა ორივე ბედნიერება – ცოლისა და დედისა“. (გიციან გაბიძე).

თექვსმეტი წლის ქვრივის მწუხარება აუწერელი იყო, სიყვარული კი იმდენად დიდი, რომ მთელ თავის სიცოცხლეში ნინო თავისი ქმრის ხსოვნის ერთგული დარჩა. თითქმის 30 წლის განმავლობაში.

არა ერთი ბრწყინვალე სასიძოს უთხოვია მისი ხელი, მაგრამ არაფერს არ შეეძლო დაერღვია ერთხელ დადებული აღთქმა ქვრივობისა, რომელიც მან ბოლომდე შეასრულა...

მწუხარებით აღსავსე იყო ალექსანდრე გრიბოედოვის აღსასრული და მისი უკანასკნელი „მგზავრობა“ საქართველოსაკენ. 1829 წელს

პუშკინმა სწორედ ამ დროს იხილა გერგერის ციხესთან ქართველი მეურმეები, რომლებიც გრიბოედოვის ცხედარს მოასვენებდნენ. ასე „შეხვდა ერთმანეთს“ რუსეთის ორი დიდი მწერალი, ორი უკვდავი ადამიანი, რომელთა სი-
ცოცხლის დასასრული ესოდენ გრაგიკული იყო.

ძნელია უფრო მწუხარებით აღსავსე და გრა-
გიკული სიყვარულის ამბავი გაიხსენო. ამ ორი
ცხელი გულის მხურვალეობამ, ადამიანურმა მა-
ღალმა გრძნობებმა, მათმა მაგალითმა განაპი-
რობა ნინოსა და ალექსანდრე გრიბოედოვის
ურღვევი ერთობლიობა, ამიგომაც წარმო-
უდგენელია მათი ცალკეულად გახსენება. და
თითქოს გამართლდა გრიბოედოვის სიგყვები:
„ჩვენ ვიცხოვრებთ სამუდამოდ და არასოდეს
არ მოვკვდებით!“

მართლაც არ გამქრალა ხალხის სსოვნაში
მათი სახელები. ალ. გრიბოედოვით და მისი შე-
მოქმედებით დაინტერესება მუდამ დამახასი-
ათებელი იყო ლიგერაგურის მოყვარულთა-
თვის. ამის დასტურია ის გამოხმაურებანი, რო-
მელიც ქართულ საზოგადოებაში აღინიშნა.
ჯერ კიდევ 1861 წლის №10 „ცისკარში“ გამო-
ქვეყნდა დიმიტრი ბერიევის „ლექსი ნინო გრი-
ბოედოვაზე“, „საქართველოს მოამბემ“ 1863
წელს თავისი ფურცლები დაუთმო გიორგი
ერისათვის პოეტურ თარგმანს „უბედური ჭკუ-
ისაგან“, ხოლო კოტე მესხმა საბენეფისოდ ქუ-
თაისის თეატრში გრიბოედოვის ეს პიესა შე-
არჩია (1879წ.). თბილისში 1879 წელს ერთ-
ერთ ქუჩას გრიბოედოვის სახელი ეწოდა და
დღემდე ასე ეწოდება მას. ამავე წელს თბილი-
სის №1-ლ ვაჟთა გიმნაზიაში გრიბოედოვის სა-
ხელობის სტიპენდია დაარსდა.

ეს იყო მხოლოდ დასაწყისი. დღემდე უამრა-
ვი ლიგერაგურული ნიმუშია შექმნილი, რო-
მელთა ჩამოთვლა საკმაოდ დიდ ბიბლიოგრა-
ფიულ ნუსხას შეადგენს.

* * *

ალექსანდრე ჭავჭავაძის უკუნეხელი გული-
სტიკივილი, სევდა და ნაღველი მთელ მის შემო-

ქმედებას დაჰყვა თან. მისი საყვარელი ქალი-
შვილის – ნინოს უიღბლობა და მწარე ხვედრი
მთელი საქართველოს საგოდებელი იყო. გა-
ნსაკუთრებით განიცდიდნენ ამას მისი ახლო-
ბელი ადამიანები – ნათესავნი თუ მეგობრები.
ამის დასტურია ამ მოვლენისადმი მისი ჭაბუკო-
ბის მეგობრის, პარიზის „უკვდავთა“ აკადემიის
ერთადერთი ქართველი წევრის, ისტორიკოსის,
საქართველოში ნუმინმატიკის ფუძემდებლის,
მეცნიერ-გამომგონებლის – მიხეილ ბარათა-
შვილის (ბარათაევის) დამოკიდებულება. ისინი
ორივენი რუსეთში დაიბადნენ. მიხეილი ორი
წლით დიდი იყო ალექსანდრეზე, მაგრამ ეს მათ
ხელს არ უშლიდა გულწრფელ მეგობრობაში.

მიხეილ პეტრეს ძე ბარათაშვილი 1784 წელს
დაიბადა ქ. სიბირსკში (ულიანოვსკი) პაპამისის
მიერ დაარსებულ სოფ. ბარათაევეკაში; მათ
ოჯახს მჭიდრო ურთიერთობა ჰქონდა სიბი-
რსკის მეფისნაცვლის ოჯახთან, რამაც საშუ-
ალება მისცა, კარგი განათლება და მდგომარე-
ობა მიეღო. დიდი გატაცებით აგროვებდა ქა-
რთულ და აღმოსავლურ მონეტებს და დიდი კო-
ლექციაც შექმნა. მეცნიერულ მოღვაწეობა-
სთან ერთად პოლიტიკურ საქმიანობასაც ეწე-
ოდა – 1820-1835 წლებში იყო სიბირსკის თავა-
დაზნაურობის წინამძღოლი, დააარსა მასონთა
ლოჟა „სათნოების გასაღები“. 1826 წელს აი-
ყვანეს პატიმრობაში, როგორც დეკაბრისტული
მოძრაობის მონაწილე, მაგრამ სამხილის მო-
სპობა მოასწრო და მტკიცებების უქონლობის
გამო გაათავისუფლეს. იგი ავტორია ფუნდამე-
ნტური ნაშრომისა „საქართველოს სამეფოს
ნუმინმატიკური ფაქტები“, რომელიც 1844
წელს გამოიცა პეტერბურგში რუსულ და ფრა-
ნგულ ენებზე, ერთ წიგნად. სწორედ ამ ნაშრო-
მის გამო აირჩიეს ის პარიზის მეცნიერებათა
აკადემიის წევრად. მასში მოცემულია არა მარ-
ტო მონეტების აღწერა, არამედ მოხდენილია
მათი კლასიფიკაცია და დათარიღება. მან პი-
რველმა ჩამოაყალიბა ქართული ნუმინმატიკის
მეცნიერული გერმინოლოგია, გამოიგონა და

პრაქტიკულად გამოიყენა მონეტების მუსკი ანაბეჭდების მიღების ხერხი. ქართულ ისტორიოგრაფიაში მან პირველმა მიაქცია ყურადღება VI ს. კლასიკურ საისტორიო წყაროებში დაცულ ცნობას ქ. თბილისის შესახებ. იგი იყო ღრმად პაგრიოგულად მოამზოვნი ადამიანი, რაც კიდევ აისახა მის შემოქმედებაში. მიხეილ ბარათაშვილი დიდი ავგორიგეგით სარგებლობდა ქართველ ინტელიგენტთა შორის. ნიკოლოზ ბარათაშვილმა თავისი ლექსი „საფლავი მეფის ირაკლისა“ მას მიუძღვნა.

ალექსანდრე ჭავჭავაძემ და მიხეილ ბარათაშვილმა ევროპაში რუსეთის არმიის ლაშქრობის დროს, ჯერ სავსებით ახალგაზრდებმა, 1814 წელს ერთად იღვესასწაულეს პარიზში მხედრული გამარჯვება. მრავალმა წელმა განვლო, რაც ერთმანეთის შესახებ არაფერი იცოდნენ. ერთი სიბირსკში მოღვაწეობდა, მეორე – საქართველოში, რაც იმ დროისათვის განუსაზღვრელად მიუწვდომელ მანძილად ითვლებოდა. როცა მიხეილი კავკასიაში ჩამოვიდა, როგორც სახელმწიფო მოხელე – საბაჟო დეპარტამენტის უფროსი, იგი 1840 წლის 10 მაისს თბილისში ეწვია თავის ნაგრულ მეგობარს ალექსანდრე ჭავჭავაძეს, რომელიც ამ დროს ამიერკავკასიის საკარანგინო მონების უფროსი იყო. ეს გრიბოედოვის გარდაცვალებიდან 11 წლის შემდეგ მოხდა.

ჭავჭავაძეთა ოჯახმა მიხეილი თბილისსა და წინანდალში სასურველ და სანაგრულ სტუმრად მიიღო – გამორჩეული სიყვარულით, პატივისცემითა და თანაგრძნობით. სტუმრობისას, ცხადია, ძველი მეგობრების მოგონებებით იქნებოდნენ გართულნი. ალბათ საუბარში ბევრს ილაპარაკებდნენ გრიბოედოვზე, რომელიც მიხეილმა 1826 წლის დასაწყისში დეკაბრისტების საქმეებთან დაკავშირებით პატიმრობის დროს გაიცნო. დამეგობრებულმა გრიბოედოვმა, ნიშნად დამეგობრებისა, მიხეილს სამახსოვრო ეპიგრამა მიუძღვნა:

„Все те, которые спешат
И к музе припадают часто,
На поле брани так спешат...
Примите дар, чекана штрих,
Так Будьте Вы
Достойны дружбы...“

(ეპიგრამა ადაპტირებულია პოეტ-კრიტიკოსის მიხეილ რაშვილის მიერ.)

გრიბოედოვის ეპიგრამა მიხეილს თბილისში თან ჰქონდა და სტუმრობისას მასპინძლებისთვის უჩვენებია ალბომი, რომელშიც ლექსი გრიბოედოვის ხელით იყო ჩაწერილი. ნინოს წაუკითხავს და თავისი ხელით მიუწერია იქვე: „Желательно мне знать, какой был на его вам ответ? Нино Грибоедова“. მიხეილის პასუხი ჩვენთვის უცნობი დარჩა.

ალექსანდრეს ვერ დაუფარავს მიხეილის ნახვით გამოწვეული სიხარული და სტუმრისათვის ეპიგრამა უძღვნია:

„მინაწი შენი აქ მოსვლა, ძველთაგან შენსა
მამულისა,
თუ მკითხავ, რისთვის? – ამიტომ, რომ დიდად
ეთენის ჩემს გულსა.
როდესაც ვხედავ იფერში, გრძნობით როსიას
შემგვალოკით
როსთაგან ქართველ ამომჩვევლთ და მათ
სამართლად მობრალულთ“.

ქვეშ კი მინაწერი გაუკეთებია. „Кто до редкостей не охотник. Кн. А. Чавчавадзе, 10 мая, 1840, Тифлис“.

1841 წლის 12 ივნისს მიხეილი ნინოს თანხლებით მამადავითს ეწვია. მუხლი მოიყარა გრიბოედოვის საფლავზე. ნინოს მიერ მეუღლის საფლავის არქიტექტურულმა ჩანაფიქრმა, მასზე გაკეთებულმა წარწერებმა ის მეტად ააღელვა, შეიძლება ითქვას, შეძრა კიდევ, რამდენადაც ამ განცდამ მასში შემოქმედებითი მღელვარება გამოიწვია. მან ნათლად იგრძნო, რომ ნინოს დარჩენილი ცხოვრება, მთელი მისი

არსება, სამუდამოდ მიეძღვნა ძვირფას მე-
 ულესს. იმავე დღეს მიხეილმა თავის განუ-
 ყრელ ალბომში კლდეში გამოკვეთილი ბუნე-
 ბრივი აკლდამა-მაგმოლეუმი დახატა – „მამა
 დავითის მონასტერი“. ნინოს სახემ მასში ღრმა
 პოეტური აღმაფრენა გამოიწვია და მას მშვე-
 ნიერი ლექსი უძღვნა, „დიდად დავალებულმა
 თავადმა“: „ნინო ჭავჭავაძე-გრიბოედოვისას“.

„Не плач, сестра! Тоски день! Не
 плач!“ – ლექსის ეს საწყისი სიტყვები აქამდე
 ცოცხლადაა შემორჩენილი, ხოლო მთლიანად
 მთელი ნაწარმოები აღსავსეა პოეტური სე-
 ვლითა და მგზნებარებით, სათნოებითა და თანა-
 გრძნობით (აღნიშნული ლექსი თარგმნილია ქა-
 რთულად პოეტისა და კინომცოდნის იური მგა-
 ლობლიშვილის მიერ. იხეჭლება შემოკლებით).

„ნუ სტირი, კვლავაც ნუ სტირი!
 მწუხრი მოყვასზე იფიწყე!
 ის არ მომკვდარა, – ის ცოცხლობს!
 გაფრინდა, ზეცას იგი ფლობს,
 ზღვარში ჩაფლოული წრე იწყებს
 გენიის ბუდამ დიდებას!...“

ნუ სტირი, კვლავაც ნუ სტირი!
 დაუფიწყარის სიკვდილი
 ციური უკვდავება,
 უკვდავება კი ცნებაა
 საქმით, გმირობით, მამულით
 და მგოსნის სულით და გულით!

კიდევ უფრო მეტი მღელვარებითაა შესრუ-
 ლებული მიხეილ ბარათაშვილის ნინოსადმი
 მიძღვნილი მეორე ლექსი – „ნინო ალექსა-
 ნდრეს ასული გრიბოედოვა“, რომელშიც
 ავტორი ვერ მალავს აღფრთოვანებას ნინოს
 პიროვნებით, მისი თავდადებული, წრფელი სი-
 ყვარულისა და ერთგულების გამოვლენით.

მიხეილ ბარათაშვილის საქართველოში ყო-
 ფნა, საერთოდ, მისი მოღვაწეობა და განცდები
 ტიპიური გამოვლენაა მისი ეპოქის ქართველი
 ინტელიგენციის სულიერი და ფიზიკური მდგო-
 მარეობისა. სადაც არ უნდა ემოღვაწა მას, ის
 რჩებოდა საქართველოსათვის გულანთებულ
 პატრიოტად, მამულის სიკეთისათვის მოღვაწე
 მეცნიერად, რომელსაც მშობლიურ ქვეყანაში
 ჰქონდა გადგმული ღონიერი ფესვები.

ლიტერატურა

1. ბესიკი. თ.აღ. ჭავჭავაძე, გრ. ორბელიანი, ზ. მთაწმინდელი. – თბ., 1886.
2. ლორია ა., გურგენიძე ნ., საბიბლიოთეკო საქმე საქართველოში. – თბ., 1974.
3. ჯავახიშვილი გ. ალექსანდრე ჭავჭავაძე. – თბ., 1986.
4. ხმალაძე ი. წინანდლის სავანე. – თბ., 1975.
5. მოგონებათა ერთი ფურცელი... // ს. ჯანაშიას საბ. სახელმწ.
 მუზეუმის მოამბე. – XX-13. გვ. – 170-177.
6. Грибоедов А.С. Путевые записки 1818-1828 гг. – М., 1932.
7. Тифлисский вестник: 1829, – №29. – 19 июля;
8. Эристов Д.Г. Александр Сергеевич Грибоедов, – Тифо., 1879.
9. Грибоедов А.С. Полное Собр. соч.: Т.1. – Спб., 1889.
10. Московский Телеграф. 1825. №1.
11. Алавердянц., М. Я. Тест А.С. Грибоедова Князь Александр Чавчавалзе – в
 характеристике армянского историка // Русская Старина. – 1910. – Т. III –
 Кн. 9. С. 427-432.
12. Кипиани Д. Весть выходящая из круга обыкновенных // Кавказ. – 1847 №45.
 – С. 178-179.

ირინა ლორია

ანტონიო პანიცი

ჩოცა 1823 წელს ანტონიო პანიცი ინგლისში ჩავიდა, მხოლოდ ერთი ღარიბი და უცნობი ახალგაზრდა იტალიელი იყო – იტალიაში სასიკვდილო განაჩენს გამოქცეული. 1831 წელს ბიბლიოთეკარის ასისტენტად იწყებს მუშაობას ბრიტანეთის მუზეუმის ბიბლიოთეკაში, 1856 წელს მთავარი ბიბლიოთეკარი ხდება და, როცა 1866 წელს ამ თანამდებობიდან გადადგება, უკვე ისტორიაშია შესული, როგორც ადამიანი, რომელმაც თავისი ძალისხმევით ბრიტანეთის მუზეუმის ბიბლიოთეკა ბრიტანეთის ეროვნულ ბიბლიოთეკის ღონემდე აიყვანა და მსოფლიოს ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან კულტურულ დაწესებულებად აქცია.

გრადიციულ ბრიტანულ გარემოში სასიკვდილო განაჩენს გამოქცეული უცხოელისათვის თითქმის წარმოუდგენელი იყო მაღალი თანამდებობის მიღწევა, პანიციმ კი ამას მიაღწია და დღეს არა მარტო ბრიტანეთი, არამედ მთელი მსოფლიოს საბიბლიოთეკო საზოგადოება აღიარებს მის ღვაწლს საბიბლიოთეკო საქმის განვითარებაში. ბრიტანეთმა ეს მაღლი-

ერება იმითაც გამოხატა, რომ 1845 წელს მას ბრიტანეთის მოქალაქეობა მიანიჭა, საპატიო ორდენსა და „Sir“-ის ტიტულთან ერთად. ახლად გაერთიანებულმა იტალიამ კი სენატორის ტიტული უბოძა და რამდენჯერმე სთხოვა

იტალიაში დაბრუნება და საბიბლიოთეკო და საგანმანათლებლო სისტემის რეორგანიზაციის პროცესის სათავეში ჩადგომა. 1860 წელს კამილო კავური, პროგრესულ ქურნალ „რიმორჯიმენგოს“ დამაარსებელი და 1852 წლიდან გაერთიანებული იტალიის პრემიერ მინისტრი, მას წერდა: „დიდი სურვილი მაქვს ჩვენს რიგებში გიხილოთ ამ რთული და ძნელი საქმის განხორციელების პროცესში. დიდი წვლილის შეგნა შე-

გიძლიათ განათლების სფეროს რეორგანიზაციაში, რაც ამჟამად ძალიან არეულ მდგომარეობაში იმყოფება.“ მაგრამ ამ დროს პანიცი უკვე 69 წლის იყო და აღარ ჰქონდა ძალა, ისევ გაემართა ის ბრძოლა, რომელიც უკვე მოეგო თავის შეპენილ სამშობლოში.

ანტონიო პანიცი დაიბადა 1797 წლის 16 სექტემბერს მოლენის საჰერცოგოს დაბა ბრეშელოში (დღეს რეჯო ემილიას პროვინცია).

რეჯო ემილიას იემუიგების გიმნაზიის დამთავრების შემდეგ, სწავლა პარმის უნივერსიტეტის იურიდიულ ფაკულტეტზე განაგრძო. სწორედ ამ პერიოდში გაეცნო მასონურ მოძრაობას და აქტიურად ჩაერთო კარბონერიის საქმიანობაში.

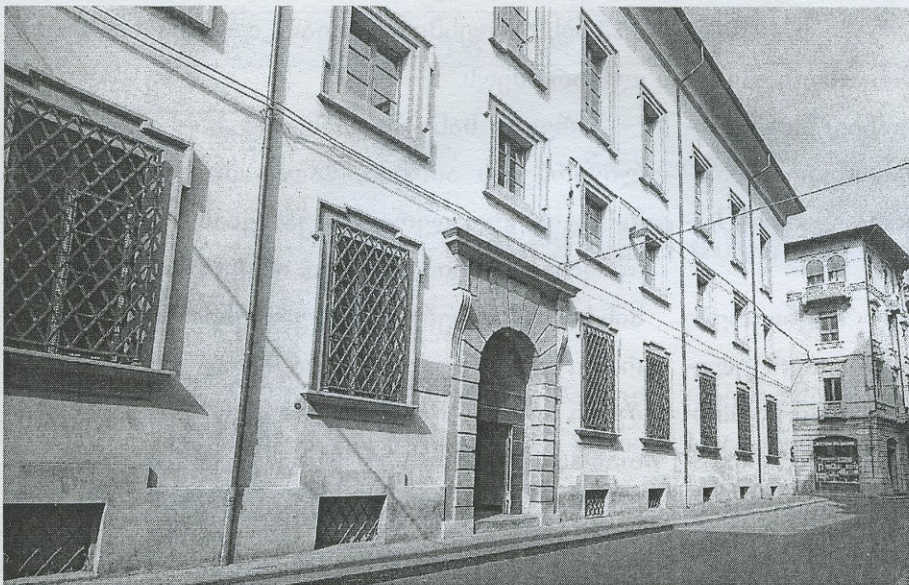
კარბონერიის წარმოშობაზე მეცნიერები დღემდე დაობენ, მაგრამ ყველაზე გავრცელებულ და მიღებულ ვერსიად რჩება მისი წარმოშობა XVIII საუკუნის საფრანგეთში, ბოგიერთი წყაროს მიხედვით, ამ პერიოდში მასონთა ორდენს გამოეყო თანამოაზრეთა ჯგუფი, რომელიც კარბონართა სახელით ცალკე იატაკქვეშა სექტად ჩამოყალიბდა.

კარბონარები იზიარებდნენ განმანათლებლობის იდეებს ადამიანის თავისუფლებისა და თანასწორობის შესახებ, ცდილობდნენ ხელი შეეწყოთ კონსტიტუციური, რესპუბლიკური და რევოლუციური იდეების გავრცელებისათვის, ილაშქრებდნენ მონარქების ღვთიური უფლებების წინააღმდეგ. მათი მიზნები იყო აბსოლუტიზმის ყოველგვარი ფორმის აღმოფხვრა და დემოკრატიული რესპუბლიკების დაარსება.

1818 წელს პანიცი უნივერსიტეტს ამთავრებს და თავის მშობლიურ სოფელში მამისეულ სახლში ხსნის საადვოკატო კანტორას და გარდა საადვოკატო საქმიანობისა, აქტიურად მონაწილეობს საჭერცოგოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში. 1822 წელს საჭერცოგოს პოლიცია გამოძიებას იწყებს კარბონარების მოძრაობისას და პანიცი გრძნობს რა, რომ გამოძიება მას მალე მიაკვლევს, 1823 წელს ჩუმად გოვებს იგალიას და შვეიცარიის ქალაქ ლუგანოში სახლდება, მაგრამ მალევე გადადის ინგლისში, რომელიც იგალიელი პოლიტიკური ლგოლვების ყველაზე სტუმართმოყვარე თავშესაფრად ითვლებოდა იმ პერიოდში. 1824 წელს მის წინააღმდეგ შემდგარი სასამართლო მის დაუსწრებლად სიკვდილს უსჯის, რაც მას

უსპობს როდესმე იგალიაში დაბრუნების ყოველგვარ იმედს.

პირველ ხანებში პანიციმ საცხოვრებლად ლივერპული აირჩია, სადაც თავის სარჩენად მისთვის ერთადერთ საშუალებას – იგალიურის სწავლებას – მიჰყო ხელი. იმ პერიოდის ინგლისის სამოგადოება იგალიური ენით, ლიგერატურითა და კულტურით საკმაოდ დაინტერესებული იყო და იგალიელი ლგოლვები ძირითადად იგალიურის სწავლებით ირჩენდნენ თავს, მაგრამ ამ დარგში გზის გაკვლევისა და დაწინაურებისათვის საჭირო იყო ინგლისურის კარგი ცოდნა, რაშიც პანიციმ საოცარი ნიჭი გამოიჩინა. სულ მცირე ხანში გამართულად წერდა და საუბრობდა ინგლისურად, რამაც მას საშუალება მისცა ინგლისურ გარემოში უფრო ადვილად და უმტკივნეულოდ ადაპტირებულიყო. იგალიურის სწავლებაშიც, რაც მისთვის ახალი და უცნობი სფერო იყო, ისეთი გულმოდგინება გამოიჩინა, რომ 1828 წელს იგალიური ლექტორად იქნა მიწვეული ლონდონის უნივერსიტეტში, სადაც სულ მცირე ხანში იგალიური გრამატიკისა და იგალიური ლიგერატურის ანთოლოგიის გამოცემაც კი მოახერხა. მისმა ასეთმა სწრაფმა წინსვლამ და ინგლისურ სამოგადოებაში ინტეგრაციამ მისდამი მტრულად განაწყო მისი თანამემამულენი, რომელნიც მის ინგლისურ კულტურასთან ასეთ მემდეგ ასიმილაციას დალაგადაც კი თვლიდნენ, მაგრამ პანიციმ თავიდან აიცილია ყოველგვარი დაპირისპირება, განმარტოვდა და მთლიანად თავისი საქმით დაკავდა. როგორც ბემოთ აღვნიშნეთ, 1831 წელს პანიცი ბიბლიოთეკარის ასისგენგად იწყებს მუშაობას ბრიტანეთის მუზეუმის ბიბლიოთეკაში და ეს შემთხვევითი სამუშაო მთლიანად ცვლის მისი ცხოვრების დინებას. მიუხედავად იმისა, რომ მას საბიბლიოთეკო საქმეში სულ მცირედი გამოცდილებაც კი არ ჰქონდა, თავისი შრომისუ-

ნარიანობითა და საქმისადმი ერთგულებით შეუმჩნეველი არ დარჩენილა ბიბლიოთეკის ხელმძღვანელობისათვის და 1837 წელს იგი უკვე ბიბლიოთეკის ბეჭდურ წიგნთა განყოფილების უფროსია, უცხოელის ასეთ მაღალ თანამდებობაზე დანიშვნამ დიდი უკმაყოფილება გამოიწვია ბიბლიოთეკის თანამშრომლებში. მის წინააღმდეგ ღია ომი გამოცხადდა, რაც მის მთელ საბიბლიოთეკო კარიერას გაყვამათან. ეს დაპირისპირება იმდენად გამწვავდა, რომ თემას „ბიბლიოთეკის ჩხუბებზე“ მაშინდელი სალიბერალური ჟურნალ-გაზეთები რეგულარულად უთმობდნენ ადგილს თავიანთ ფურცლებზე.

კარგადაა ცნობილი, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია კატალოგი ბიბლიოთეკის ეფექტური მუშაობისათვის. მაშინ, როცა პანიცი ბიბლიოთეკურ მოღვაწეობას შეუდგა, ბიბლიოთეკას კატალოგიზირებული ჰქონდა 60000 წიგნი და 20000 პამფლეტი, მაგრამ ახალშემოსული წიგნების დროული კატალოგიზაცია ვერ ხერხდებოდა და დაგროვილი 20000 წიგნი და 30000 პამფლეტი უკვე კარგა ხანია კატალოგიზაციას ელოდა. თავის მოწინააღმდეგეებთან რამდენიმე წლის ბრძოლის შემდეგ, პანიციმ მაინც მოახერხა და 1839 წელს ბიბლიოთეკის კომი-

სიას დაამტკიცებინა თავისი 91 წესი, რომელზეც დღემდე დაფუძნებულია თანამედროვე კატალოგიზაციის სისტემა და, რომელიც ითვალისწინებს ისეთი ანბანური, საგნობრივი და სპეციალური კატალოგების შედგენას, რომელშიც ადვილად მოხერხდება ახლად შექმნილი წიგნების შეგანა.

საკატალოგო სისტემა-

სთან დაკავშირებულ ბრძოლაში გამარჯვების შემდეგ, პანიცი უფრო დიდსა და რთულ ბრძოლას შეუდგა. მისი მიზანი იყო, ბიბლიოთეკა გაეხადა თანაბრად ხელმისაწვდომი თითოეული ადამიანისათვის, ბიბლიოთეკა უნდა გამხდარიყო ის ადგილი, სადაც ყოველ ადამიანს მიეცემოდა საშუალება, დაეკმაყოფილებინა თავისი ინტერესები, ეწარმოებინა კვლევა და გაეღრმავებინა ცოდნა, სახელმწიფო კი ვალდებული იყო, თავისი მოქალაქეებისთვის შეექმნა ამის პირობები.

ამ მიზნის განსახორციელებლად საჭირო იყო გამრდილიყო ბიბლიოთეკის შესაძლებლობა, დაეკმაყოფილებინა თითოეული ადამიანის ინტერესები და მოთხოვნილებანი ნებისმიერ დარგში, როგორც თვითონ ამბობდა, ბიბლიოთეკა მთელ ერს ეკუთვნოდა და ამიტომ მასში უნდა იყოს ყველა წიგნი, რაც კი ბრიტანეთში იბეჭდება და აგრეთვე ის წიგნებიც, რაც ბრიტანეთს ეხება. მისი ინიციატივით ბიბლიოთეკამ დაიწყო არა მარტო ახალგამოცემული წიგნების შექმნა, არამედ ძველი წიგნებისაც. მის ამ წამოწყებას არასაჭირო ხარჯის მოგვივით ბევრი წინ აღუდგა, მაგრამ დღესდღეობით ბრიტანეთის ბიბლიოთეკა ძველი წიგნების მსოფლიოში საუკეთესო კოლექციას ფლობდა, რომელიც დახარისხებულ იქნა სწორედ პანი-

ცის მიერ ქვეყნებისა და საუკუნეების მიხედვით.

მაგრამ მხოლოდ ეს არ იყო საკმარისი ბიბლიოთეკის კოლექციის გაზრდისათვის. საჭირო იყო წიგნის გამომცემლობებზე თვალყურის დევნება. ბრიტანეთის ბიბლიოთეკა დღემდე ერთადერთი ბიბლიოთეკაა, რომელიც სავალდებულო კოპიის უფლებით სარგებლობს,¹ მიუხედავად იმისა, რომ ინგლისელი გამომცემლები ყოველთვის ცდილობდნენ თავიდან აეცილებინათ ეს მოვალეობა. 1850 წელს პანიცის ინიციატივით, იქმნება ბიბლიოთეკის იურისტის ადგილი, რომელმაც თვითონვე ინიშნება და იგი სასტიკ ბრძოლას უცხადებს კანონის დამრღვევებს, რაც მას კიდევ ერთხელ აპირისპირებს მის ძველ მოწინააღმდეგეებთან და მის წინააღმდეგ ამხედრებს გამომცემლებს, მაგრამ ეს ბრძოლა, მისთვის ჩვეული შემართებისა და დაჟინების წყალობით, მისი გამარჯვებით მთავრდება. პანიცი მარგო ბრიტანელი გამომცემლების თვალყურის დევნებით არ იფარგლება, ევროპასა და ამერიკაში აგზავნის ბიბლიოთეკის თანამშრომლებს, რათა უფრო ადვილად მოხერხდეს საზღვარგარეთ გამოცემული წიგნების შეძენა. ბეჭდვით ორგანოებზე კონტროლის შედეგად, 1850 წელს ბიბლიოთეკაში შემოვიდა 3000 წიგნით მეტი, ვიდრე წინა წელს, მაგრამ წიგნების რიცხვის მრდამ ახალი პრობლემა წარმოშვა – საჭირო გახდა ბიბლიოთეკის შენობის გაფართოება და პანიცი ისევ იწყებს ბრძოლას ახალი შენობის მშენებლობისათვის დაფინანსების მოსაპოვებლად. აქ კი მისი პროფესიონალიზმში სცდება ბიბლიოთეკარის საზღვრებს, რამდენადაც იგი თვითონვე ადგენს ბიბლიოთეკის ახალი შენობის

პროექტს, რომელიც მოიცავს მრგვალ სამკითხველო დარბაზს. იგი ერთდროულად 300 მკითხველზე იყო გაანგარიშებული თაროებთან ერთად. 1854 წელს მისი პროექტი დამტკიცებულ იქნა და 86000 ფუნტი სტერლინგი იქნა გამოყოფილი, რაც მშენებლობის დამთავრებამდე გაორმაგდა. მშენებლობა იმავე წელს დაიწყო და მუშაობის მთელი 3 წლის განმავლობაში პანიცი ყოველდღიურად დადიოდა მშენებლობაზე და პირადად ადევნებდა თვალყურს სამუშაოებს. 1857 წლის 2 მაისს კი ბიბლიოთეკის ახალი შენობა დიდ საზეიმო ვითარებაში იქნა გახსნილი.

მრგვალი სამკითხველო დარბაზი პანიცის გრიუმფი იყო. მისი არქიტექტურა შესწავლისა და მიბაძვის საგნად იქცა. წიგნების თაროები კი საკმარისი აღმოჩნდა მთელი მომდევნო სა-

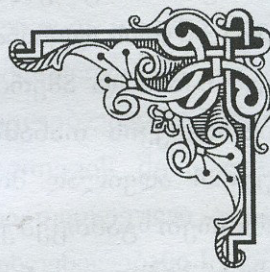
უკუნისთვისაც, რაც კიდევ ერთხელ მეტყველებს პანიცის გამჭრიახობასა და საბიბლიოთეკო საქმის ღრმა ცოდნაზე. 1970 წელს ბიბლიოთეკას 8 მილიონი წიგნი 130000 მანუსკრიპტი ჰქონდა.

ანგონიო პანიცი გარდაიცვალა 1879 წელს ლონდონში. სიცოცხლის ბოლო წლების გაგარება ლონდონში არჩია, იგალიაში ჩასვლისას მხოლოდ სტუმრის როლით იფარგლებოდა და მიუხედავად მისთვის სენატორის გიგულის მინიჭებისა, არ ისურვა იგალიის სამოგადოებრივ საქმიანობაში ჩართვა, ალბათ, ძნელი იყო იმ ქვეყნის დაგოება, რომელმაც შვილივით შეიფარა, მიუხედავად მრავალი წინააღმდეგობისა, და რომლის საბიბლიოთეკო საქმის აღორძინებას შეაღია მთელი მისი შეგნებული სიცოცხლე. სამწუხაროდ, ვერ მოესწრო მის 91 წესზე დაყრდნობით შედგენილი კატალოგის გამოცემას. ამ შრომაგევად სამუშაოს 25 წელი დასჭირდა და მხოლოდ 1905 წელს გამოიცა 108 ტომად.

დღეს ანგონიო პანიცის სახელს აგარებს რეჯო ემილიას ბიბლიოთეკა, რომელიც განთავსებულია ქალაქის ცენტრში, XVI საუკუნის შენობაში, რომელსაც წმ. ჯორჯოს სასახლე ჰქვია და, რომელშიც ერთ დროს იყო იეზუიტების ის სკოლა, სადაც ანგონიო პანიცი სწავლობდა (იხ. ილუსტრ.).

¹ Copyright library – დღევანდელ ბრიტანეთში ბრიტანეთის ბიბლიოთეკა (British Library) ავტომატურად იღებს ბრიტანეთში გამოცემული წიგნებისა და ჟურნალ-გაზეთების ყველა კოპიას, აგრეთვე კოპიის მოთხოვნისთვის უფლება აქვთ შმდეგ ბიბლიოთეკებს: Bodleian Library, Cambridge University Library, the National Library of Wales, the National Library of Scotland, the Library of Trinity College, Dublin.

კორესპონდენციები

შ. გოგსაძე

ქუთაისის №19 საქალაქო ბიბლიოთეკის გამგე

პატივი ვსუთ ნიბნს

აკობრიობის მთელი ისტორია განუყრელადაა დაკავშირებული წიგნთან. ახალი აღმოჩენები, გამოგონებანი შეუძლებელია წარსულის გამოყენების გარეშე. ამ გამოცდილებას კი ჩვენ შემოგვინახავს წიგნი – კაცობრიობის ცოდნის საუნჯე. აქ არ შეიძლება არ გავისხენოთ შ. ცვაიგის შესანიშნავი გამონათქვამი: „უბერე-ბელი და უდრეკი ღროისადმი დაუმორჩილებელი, ყველაზე უფრო კონცენცირებული ძალა, ყველაზე უფრო ჭარბი და მრავალფეროვანი ფორმით“ – აი, რა არის წიგნი.

წიგნი არის ყოველგვარი ცოდნის დასაწყისი და დასრულება. მეცნიერების საწყისთა საწყისი.

წიგნს ყოველთვის დიდი დაფასება ჰქონდა; ჩვენამდე მოღწეული ისტორიული ლოკუმენტები მოწმობენ, რომ ჩვენს ერამდე რამდენიმე ათასი წლის წინათ მცხოვრები ადამიანები კითხულობდნენ წიგნს, იცოდნენ წიგნზე მუშაობა. ძველ ეგვიპტურ პაპირუსებში არის მოწოდებანი, უყვარდეთ კითხვა და პატივისცემით მოეპყრონ წიგნს.

ალექსანდრე მაკედონელი შორეული ლა-

შქრობებიდანაც კი იწერებოდა სამშობლოში, რომ გაეგზავნათ მისთვის წიგნები და დიდი რაოდენობითაც ლებულობდა კიდეც მათ.

საქართველოს უძლიერეს მეფეს დავით აღმაშენებელს ლაშქრობებში ხმალ-აბჯართან ერთად თან ჰქონდა წიგნები.

უნიკალური ბიბლიოთეკა შექმნა აღმოსავლეთის უდიდესმა მოაზროვნემ ულუკებემა, რომელიც ბნელეთის მოციქულმა ფანაგიკოსებმა გაანადგურეს.

ა. ს. პუშკინი მუდმივად მუშაობდა წიგნზე, საჭირო წიგნებს ბიბლიოთეკებში ეძებდა. მეფე ნიკოლოზ პირველისაგან დიდი თხოვნის შედეგად მიიღო ნებართვა, გასცნობოდა არქივებს. როდესაც მისი წიგნები მიხეილოვსკოედან პეტერბურგში გადაიგზანეს, თორმეტი საზიარმაც ვერ დაიგია ისინი. სიკვდილის წინ მან წიგნებს მიმართა: „მშვიდობით მეგობრებო.“

რამდენი შესანიშნავი გამონათქვამი აქვთ წიგნებზე გამოჩენილ ადამიანებს, რომლებიც საშუალებას გვაძლევენ უფრო ღრმად ჩავწვდეთ წიგნის როლს, ცოდნის წყაროს, როგორც გონებრივი მუშაობის იარაღს.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოში პირველი საამხანაგო ბიბლიოთეკა ნ. ბარათაშვილის მონაწილეობით შეიქმნა.

პოემა აკადემიკოსმა ი. გრიშაშვილმა უნიკალური ბიბლიოთეკა შექმნა და ხალხს დაუტოვა.

წიგნის გადამწერთა გულმოდგინე შრომამ შეუნარჩუნა უძველესი დამწერლობის მქონე საქართველოს და კაცობრიობას შ. რუსთაველის გენიალური პოემა „ვეფხისტყაოსანი.“

განა უკვდავი რუსთაველის დაუბერებელი გმირები რვა საუკუნის შემდეგაც იმავე გატაცებით არ გვიმღერიან ადამიანთა ღირსებებზე და ფერშეუცვლელ მეგობრობაზე?

ისგორიამ შემოგვინახა მაგალითები, თუ რა როლს ასრულებდა წიგნი ბრძოლის დროს, „ქა-

რთლის ცხოვრებაში“ ვკითხულობთ, რომ ქართველი მეომრები არაერთგმის გაუმხნევებია გენიალური წიგნის „ვეფხისტყაოსნის“ აფორიზმებს.

წიგნის უკვდავება, მისი მარადიული სიცოცხლე, ძალა და ძლიერება უძველესი დროიდან იყო აღიარებული. წიგნმა მოთოკა დრო და სივრცე, შეიჭრა ყველა საგანსა და მოვლენაში.

წიგნმა გაათავისუფლა ადამიანი სულიერი ცყვეობისაგან, წიგნით გახდა საგანძური ყოველივე ის, რაც ადამიანს თავისი ცხოვრების ვრცელ და ქარიშხლიან გზებზე ჯაფითა და დაკვირვებით შეუქმნია მეცნიერების სხვადასხვა დარგში, თავი მოუყრია, დაუხვეწია და ფრთხილად შემოუნახავს მომდევნო თაობებისათვის.

წიგნის კითხვა ადამიანისათვის აუცილებელი და საჭირო მოთხოვნილებაა.

კითხვა – ეს საუკეთესო სწავლაა.

1833 წელს ოტონში საჯარო ბიბლიოთეკის გახსნისას, სერ ჯონ ვერშელმა ასეთი სიტყვა წარმოსთქვა: „ასწავლეთ ადამიანს კითხვა, მიეცით საშუალება დაიკმაყოფილოს ეს სურვილი და თქვენ მას გააბედნიერებთ, თქვენ მას ყველა დროის მოქალაქედ და ყველა ეპოქის თანამედროვედ გახდით.“

„ვერც ხელოვნებას და ვერც მეცნიერებას ვერ ემბარები სწავლის გარეშე“ – დემოკრიტი.

სადაც არ უნდა იყოს ადამიანი, წიგნია მისი სულიერი საგზალი და თანამდევნი თავისი იდეური შინაარსით, ხომალდია სიკეთითა და სიბრძნით სავსე. გალაკტიონის თქმით, წიგნი არის ის, რომ მიცურავს და მიაპობს თვალუწვდენელ სივრცეს. „თუ სადმე წახვალ არედ, წიგნით და მხოლოდ წიგნით,“ – მოგვიწოდებდა პოეტი.

წიგნი სასწაულსა ჰგავს, წიგნში ძალაა ხალხის – უთქვამს ბრძენს. აქ არ შეიძლება არ აღინიშნოს ი. გოგებაშვილის „დედაენა,“ რომელმაც დასაბამი დაუდო ჩვენს განათლებას,

ავგიხილა თვალი, რომელმაც გვაგრძნობინა სითბო, სიკეთე, სიყვარული, სამშობლოს დაცვის გრძნობა და ცოდნის შეძენის აუცილებლობა.

ამ წიგნით აღიზარდა ყველა ქართველი, მისმა დაუფლებამ მისცა ადამიანს შესაძლებლობა, მიეღო ცოდნა და, ამდენად, ზიარებოდა სამყაროს ყველა საიდუმლოს.

შ. ნიშნიანიძის სიტყვებით, ასეა „დედა ენა“ შეფასებული:

„იდილე წიგნო, იდილე, ქართული წიგნის ღაზათო, ღმერთი თუ არა, ღმერთკაცი, იქნებ კვლავ ბევრი გაზარდო.“

„დედაენა“ და „ვეფხისტყაოსანი“ – ამ წიგნებმა იხსნა ერი სულიერი დაკნინებისა და განადგურებისაგან, – წერდა ნ. ღუმბაძე.

მართლაც, ვინ მოთვლის, რამდენი საჭირობო როგო საკითხი დადებითად გადაუწყვეტია ადამიანს წიგნის მეშვეობით.

წიგნის პროპაგანდისა და მისი სწორი ორგანიზების საქმეში განსაკუთრებული როლი აკისრია ბიბლიოთეკას. ეს ის დაწესებულებაა, სადაც თავმოყრილია მრავალი სპეციალობის სხვადასხვა თემატიკისა და ქანრის წიგნები.

ქუთაისის №9 საქალაქო ბიბლიოთეკა 43 წლის მანძილზე დგას მკითხველთა სამსახურში. არასოდეს მოჰკლებია მკითხველი. მოსახლეობა მთლიანად იყო ჩაბმული საბიბლიოთეკო საქმიანობაში.

მაგრამ დღეს, საქართველოში შექმნილმა რთულმა პოლიტიკურმა ვითარებამ და ახალ საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლამ მძიმე პირობებში ჩააყენა ბიბლიოთეკები.

უჭირს ბიბლიოთეკასა და მის მუშაკებს, მაგრამ მათზე დაკისრებულ მოვალეობას პირნათლად ასრულებენ და კეთილსინდისიერად იცავენ ბიბლიოთეკის პაგარა ფართზე მოთავსებულ ერის აუარაცხელ სიმდიდრეს.

ბიბლიოთეკა ფართო აღმზრდელობით მუშა-

ობას ეწევა მოსახლეობაში.

საბიბლიოთეკო საბჭოსა და აქტივის დახმარებით იგი ბევრ კარგ ღონისძიებას აგარებს – მკითხველთა კონფერენციები, შეხვედრები, ლიგერაგურისა და პოემის საღამოები, წიგნის პრემენგაცია და ა.შ.

მკითხველთა მოზიდვის მიზნით, ქ. ქუთაისის კულტურის განყოფილების ყოფილი გამგის ავ. ბარათაშვილის ინიციატივით, 80-იან წლებში შემოღებულ იქნა ბიბლიოთეკის დღე – წიგნის გემი. ეს ღონისძიება გრადიციულად გარდებოდა ყოველი წლის მაისის თვეში – ყველა ბიბლიოთეკაში ერთ დღეს.

ამ პაგრიოგულმა თაოსნობამ დიდი ინტერესი გამოიწვია როგორც ქალაქის ბიბლიოთეკებში, ისე მოსახლეობაშიც.

ამ გემში მთელი ქალაქის მოსახლეობა იყო ჩაბმული და ახლაც დიდი კმაყოფილებით იგონებენ აღნიშნულ ღონისძიებებს.

მეორე წელია, რაც საქართველოში ოფიციალურად დაინერგა საბიბლიოთეკო კვირეული, რომელიც გარდება ყოველი წლის აპრილში.

მიმდებარე წელი მნიშვნელოვანია იმ მხრივ, რომ ბიბლიოთეკის კვირეულის ჩაგარება დაემთხვა წიგნის საერთაშორისო დღეს.

ბიბლიოთეკაში მოწყობილ თემატურ საღამოზე წარმოდგენილი იყო: „ი. გრიშაშვილი და წიგნი“, „გრიშაშვილი და საიათნოვა.“ მომხსენებლები იყვნენ ბიბლიოთეკარი ნ. ქემოკლიძე და ფილოლოგიის ფაკ. III კ. სტუდ. ლ. ჩაფიძე.

წიგნის როლისა და მნიშვნელობის შესახებ ისაუბრეს მკითხველებმა: რ. თუთაშვილმა, ლ. მიხელიძემ, დ. ჩიხლაძემ (პედაგოგები) და სტუდენტმა თ. ინასარიძემ.

ლექსების კითხვაში მონაწილეობდნენ ნორჩი დეკლამატორები: მ. და ი. წულაძეები, ე. ხოსიაშვილი და სხვ.

ღონისძიებების დამთავრების შემდეგ მკითხველმა გ. ჯავახაძემ ბიბლიოთეკას საჩუ-

ქრად გადასცა 54 ლარის ღირებული მხატვრული ლიტერატურა.

ბიბლიოთეკაში თვალსაჩინო პროპაგანდის მიზნით აქტუალურ საკითხებზე მოწყობილია მუდმივი გამოფენები.

კალენდარულ თარიღებთან დაკავშირებით ეწყობა თემატური გამოფენები და სხვადასხვა სახის ღონისძიებანი.

ღონისძიებები კვლავ გაგრძელდება, მაგრამ ეს არ არის საკმარისი, მარტო ენთუზიაზმით ვერაფერს გავხდებით.

მკითხველს აინტერესებს ახალი მხატვრული თუ პოპულარული ლიტერატურა, საქურნალო თუ საგამეთო სტატიები, რასაც ბიბლიოთეკა მოკლებულია.

ისევ და ისევ საჭირო და აუცილებელია ფონდის ცენტრალიზებული წესით დაკომპლექტება, რაც ხელს შეუწყობს ახალი მკითხველის მოზიდვასა და მკითხველთა საბიბლიოთეკო მომსახურების გაუმჯობესებას.

თუ ბიბლიოთეკა ვერ აკმაყოფილებს მკითხველთა მოთხოვნილებას წიგნზე, იგი კვდება როგორც სამოგალოებრივი ინსტიტუტი და უსარგებლო საცავად იქცევა. წიგნი, რომელიც ბიბლიოთეკაში არ მოხვდება, კარგავს მილიონობით მკითხველს, მისი ავტორი კი თანამოაზრეებსა და მეგობრებს.

თანამედროვე კომუნიკაციის საშუალებე-

ბმა, ელექტრონულმა ტექნიკამ, კომპიუტერმა, ინტერნეტმა ყველა სფეროში დაიმკვიდრა ადგილი, მათ შორის ბიბლიოთეკებშიც.

დღეს ნებისმიერ ადამიანს შეუძლია დროის მცირე მონაკვეთში ამომწურავი ინფორმაცია მიიღოს, მაგრამ მომღვავებული ინფორმაციის გარღმავება წიგნით უნდა მოხდეს, სხვანაირად საჭირო ეფექტს ვერ მივაღწევთ.

იდეოლოგიურ ბრძოლაში წიგნი მარჯვე იარაღია.

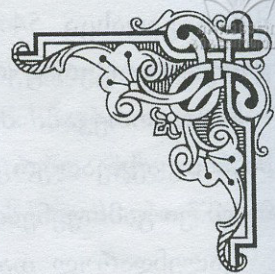
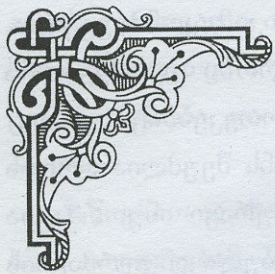
უწინ წიგნებით ახდენდნენ გადაგრილებას მეცნიერებაში და, საერთოდ, ადამიანთა სულიერ სამყაროში. ისინი ახლაც დიდ როლს ასრულებენ ახალგაზრდა თაობის ყოველმხრივ განვითარებაში, მეცნიერებისა და ტექნიკის პროგრესში, ჩვენი სამშობლოს კულტურულ, ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში.

ი. ჭავჭავაძე წიგნს მარტო მეცნიერული ცოდნის წყაროდ კი არ თვლიდა, არამედ ინფორმაციის საშუალებადაც აღიარებდა.

წიგნს უნდა დაუბრუნდეს ის დიდი პატივი და სიყვარული, რაც საუკუნეების მანძილზე ჰქონდა.

არ უნდა დავივიწყოთ ალ. გერცენის შესანიშნავი გამოთქმა: – „კაცობრიობის მთელი ცხოვრება თანამიმდევრობით იღექებოდა წიგნში: ტომები, ადამიანები, სახელმწიფოები ქრებოდნენ, წიგნი კი რჩებოდა“.

მანანა ზარიძე

სასარგებლო შესავალი

დღეს, დემოკრატიული სამოგალოების აღმშენებლობისა და ჩამოყალიბების პროცესში, იმ ინფორმაციულ წყაროებსა და საშუალებებს, რომლებიც მომხმარებლისათვის ხელმისაწვდომად უმეგესად ბიბლიოთეკებში შეიძლება იყოს, უდიდესი მნიშვნელობა აქვს. ბიბლიოთეკების უმეგესობას კი დღეს ძალიან უჭირს. სწორედ ამ და ბევრი სხვა პრობლემის მოსაგვარებლად, დასაძლევად და ამრთა ურთიერთგაცვლის მიზნით, ოქტომბრის დასაწყისში მცხეთის სარაიონო ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში რაიონის ბიბლიოთეკარებმა შეხვედრა მოუწყვეს საქ. საბიბლიოთეკო ასოციაციის პრეზიდენტს ი. ღარიბაშვილს და ასოციაციის გამგეობის წევრებს: გულიკო სგურუას, გურამ თაყნიაშვილსა და ალექსანდრე ლორიას.

მცხეთის რაიონის კულტურის განყოფილების გამგემ ნ. თათარაშვილმა ისაუბრა საბიბლიოთეკო დარგში არსებულ პრობლემებზე, სიმძნელებებზე, ცენტრალური ბიბლიოთეკის შენობის მდგომარეობაზე და იმ საჭირობოროგო საკითხებზე, რომლებიც შეიძლება ერთობლივად დაგძლიოთ, თუ ვითანამშრომლებთ.

ჩვენ სწორედ იმის იმედი გვაქვს, რომ ამგვარ პრობლემებს ერთობლივად გადავუმკლავდებით. გადაწყდა, რომ ქსელის ყველა ბიბლი-

ოთეკარი საბიბლიოთეკო ასოციაციაში გაწევრიენდება.

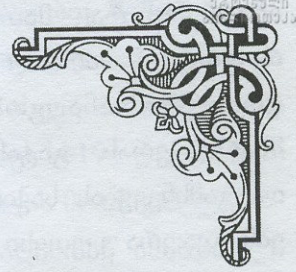
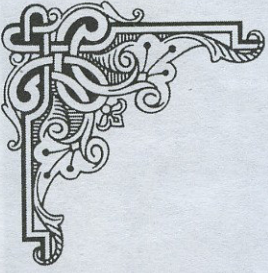
როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, უჭირს მცხეთაში საბიბლიოთეკო ქსელს. წლების განმავლობაში არ ხდება დაფინანსება, არ შემოდის ახალი წიგნები. სოფლის ბიბლიოთეკები პრე-

სასაც კი არ იღებენ. შესამჩნევია ადგილობრივი ხელისუფლების უყურადღებობა ბიბლიოთეკების მიმართ.

შეხვედრის ბოლოს ასოციაციის წევრებმა მონახულეს მცხეთის სარაიონო საბავშვო და ახალგაზრდული ბიბლიოთეკა. ისა-

უბრეს პრობლემებზე. ეროვნული ბიბლიოთეკის მეთოდური განყოფილების გამგემ გ. თაყნიაშვილმა ბიბლიოთეკარებს და ცენტრალური ბიბლიოთეკის მეთოდური განყოფილების მეთოდისგებს სათანადო მითითებები მი-სცა.

ლუიზა ქუმელაშვილი

თბგ მეთოდისტი

სტუმრად გოდერძი ჩოხელთან

გოდერძი ჩოხელის ნაწარმოებები დიდი პოპულარობითი სარგებლობს ჩვენ ბიბლიოთეკებში. ყველა პროფესიისა და ასაკის ადამიანები მოუთმენლად ელიან მწერლის ყოველ წიგნს. განსაკუთრებით დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით არიან გამსჭვალულნი მის მიმართ ახალგაზრდები, რომლებსაც სურთ პირადად გაეცნონ და გაესაუბრონ მწერალს მათთვის საინტერესო საკითხებზე, მოისმინონ მისი აზრი.

მწერალთან განსაკუთრებული თბილი და მოკიდებულება აქვს თბილისის 55-ე ბიბლიოთეკას, რომელიც ხშირად აწყობს საინტერესო ღონისძიებებს, სტუმრად იწვევს მწერლებსა და პოეტებს.

მკითხველთა სურვილის გათვალისწინებით, ბიბლიოთეკამ გასულ წელს თავისთან მოიწვია გ. ჩოხელი, მაგრამ ავადმყოფობის გამო მან ვერ შესძლო მკითხველებს შეხვედროდა, მაგრამ დიდი სითბოთი განმსჭვალული თბილი წერილი გამოუგზავნა, რომელიც დაიბეჭდა ქურნალში. ბიბლიოთეკის ნორჩმა მკითხველებმა არაჩვეულებრივად წარმოადგინეს გ. ჩოხელის იუმორისტული მოთხრობა „არჩევნები სასაფლაოზე“, რომელიც იმ პერიოდისათვის ძალზე აქტუალური იყო.

2 ოქტომბერს გ. ჩოხელს 50 წელი შეუსრულდა. ამასთან დაკავშირებით 55-ე ბიბლიოთეკის გამგე ნინელი კოკილიშვილთან ერთად ბინაში ვეწვიეთ პატივცემულ მწერალს და მიველოცეთ საიუბილეო თარღი.

დიდი მოწიწებითა და რიდით შევეყურებდი მწერალს და გული მგკიოდა, რომ იგი ასეთი ნაღვლიანი და სევდიანი იყო. გული დამწყვიტა იმანაც, რომ როგორც მისგან გავიგე, ვერ ბე-

ჭდავს გამზადებულ წიგნს „რაგომ გირის ადამიანი“, ვერ იღებს კინოფილმებს, ვერ ტრიალებს ცხოვრების შუაგულში და ვერ იწვის შემოქმედებითად. სწორედ ეს უმოქმედობა უკლავს გულს, ძვირფასი დრო კი მირბის უღმობლად.

ჩვენ, ბიბლიოთეკის მუშაკებს ისლა დავგრჩენოდა, რომ ჯანმრთელობა და შემოქმედებითი წინსვლა გვესურვა მწერლისათვის, გადაგველო მასთან სამახსოვრო სურათები და გვეთხოვა მისთვის ჩვენი პროფესიული ქურნალისთვის ავტოგრაფი მოეცა, რაც ბატონმა გოდერძმა უყოყმანოდ შეგვისრულა.

ქურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკას“

მივესალმები ქურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკას“ და ბიბლიოთეკარებს, გისურვებთ სულ ყოველთვის გაგეხარებინოთ მკითხველი თქვენი ეროვნული სულისკვეთებით. დედა ღვთისმშობელმა და სრულიად საქართველოს სალოცავებმა დალოცვილი გამყოფოთ.

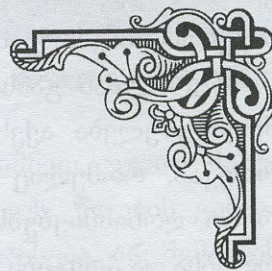
ძალიან მიყვარხართ.

თქვენი გოდერძი ჩოხელი

2004

რედაქციისაგან: ჩვენი მხრივ მაღლობას მოვასხენებთ ჩვენ სასიქაღულო მწერალს გულთბილი მისალმებისათვის და ვუსურვებთ შემოქმედი ადამიანისათვის ესოდენ მძიმე პირობებში ფიზიკურ გამძლეობასა და სულიერ სიმტკიცეს. სამწუხაროდ, ამგვარ ხვედრს დღეს ბევრი

იზიარებს, რაც მათგან, როგორც არასდროს, ურთიერთთანადგომას, მხარდაჭერას, გაგნასა და გამხნევებას საჭიროებს. გვჯერა უკეთესი მომავლისა! სწორედ ასეთი მომავლის სურვილით გვინდა მიეულოცოთ გოდერძი ჩოხელს 50 წლის საიუბილეო წელი და იმედი გამოვთქვათ, მჭიდრო გახდება ჩვენი თანამშრომლობა.

ნუნუ კიკნაძე
თსგ 24-ე ბიბლიოთეკის უფროსი ბიბლიოთეკარი

დაუპინყარი უხსედერა

ბლდნულას დასახლებაში საბავშვო ბაღის შენობაში განთავსებულია თბილისის საბიბლიოთეკო სისტემის №24-ე ბიბლიოთეკა. გამგე ლ. უნდილაშვილი. ბიბლიოთეკა პაგარა ოაზისივით მოჩანს დღევანდელ გაუფერულებულ ყოფაში. აქ ყველაფერს მზრუნველი და თავის საქმეზე უზომოდ შეყვარებული ადამიანების ხელი აგყვია. ბიბლიოთეკაში იკრიბებიან ადამიანები, რომლებსაც წიგნის სიყვარული ვერაფერმა შეუცვალა. ბიბლიოთეკა ბევრი საინტერესო შეხვედრისა და ლიგერაგურული დილასალამოს ინიციატორია.

ასე იყო იმ დღესაც. ა.წ. 11 მაისს №24-ე ბიბლიოთეკის სამკითხველო დარბაზში მოეწყო ქართველი პოეტების მუხრან მაჭავარიანის და ნოდარ ჯალალონიას პაგრიოგული პოემიის სალამო. სალამოს პირობითად ერქვა „ქართველო, ხელი ხმალს იკარ“.

ლონისძიება მიედღნა საქართველოს მასშტაბით ჩაგარებულ საბიბლიოთეკო კვირეულს. მის მომზადებაში მონაწილეობდნენ №24-ე (გამგე ლ. უნდილაშვილი), №53-ე (გამგე მ. ბერიძე), და №51-ე (გამგე ნ. ჯანელიძე) ბიბლიოთეკები;

მასპინძელი ბიბლიოთეკის სამკითხველო დარბაზი თანამშრომელთა ძალისხმევით (ნ. კიკნაძე, თ. ყირიძელი) საზეიმოდ იყო მოართული. ბიბლიოთეკას სტუმრად ეწვივნენ პოეტები: ნოდარ ჯალალონია, ოთარ შალამბერიძე, მწერალი და მეცნიერი გივი ხორნაული, ბელა შალვაშვილი, ქურნალ „საქართველოს

რგებლებით შემთხვევით, და მადლობას ვუხდით მას. ასევე მონაწილეობა მიიღეს №191-ე საშუალო სკოლის მოსწავლეებმა.

საღამომე ახალი ლექსები წაიკითხეს პოეგებმა ნ. ჯალაღონიამ, ო. შალამბერიძემ, ბ. შალვაშვილმა, სგუმრებს საკუთარი ლექსებით მიესალმნენ ბიბლიოთეკის მკითხველები, ბადის მეთოდისტი თინა ორდენიძე და მეან-გინეკოლოგი არჩილ ფხაკაძე.

ბიბლიოთეკის“ რედაქციის წარმომადგენელი გულნარა სგურუა.

ლონისძიება გახსნა და წარმართა №53-ე ბიბლიოთეკის სამკითხველო დარბაზის გამგემ რ. ფაღავამ.

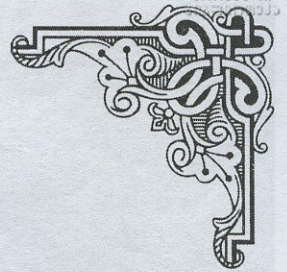
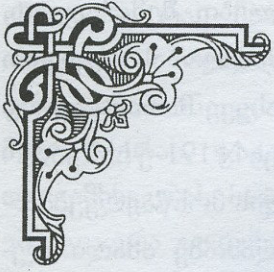
საზოგადოების წინაშე მოწვეული პოეგების ლექსების კითხვით გამოვიდნენ №24-ე ბიბლიოთეკის მკითხველები, გლდანულის დასახლებაში მდებარე ხელოვნების კოლეჯის მოსწავლეები (დირექტორი ჟანა მნათობიშვილი). აქვე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ეს ქალბატონი ბევრჯერ დაგვეხმარა სხვადასხვა კულტურული ღონისძიების მოწყობაში, რისთვისაც, ვისა-

ნიძე და მეან-გინეკოლოგი არჩილ ფხაკაძე.

ლიგერატურული საღამო პაგრიოგულ თემაზე შესრულებული სიმღერებით დაამშვენა 115-ე საშუალო სკოლასთან (დირექტორი ნ. მურადაშვილი) არსებულმა ქართული-ხალხური ფოლკლორის ანსამბლმა ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწის, დირსების ორდენის კავალერის ემზარ ხელაძის ხელმძღვანელობით.

მოწვეულ სგუმრებსა და დამსწრე საზოგადოებას უეჭველად დიდხანს ემახსოვრებათ ეს მშვენიერი საბიბლიოთეკო ღონისძიება.

ნელი ჯარიაშვილი
თსგ მეთოდისტი

ბიბლიოთეკის იუბილე

2004 წლის აპრილში თბილისის საბიბლიოთეკო გაერთიანების ბიბლიოთეკებში საინტერესო ღონისძიებები ჩატარდა.

ერთ-ერთი ასეთი გამორჩეული საღამო გაერთიანების 41-ე ბიბლიოთეკის 30-ე წლის იუბილე იყო. ნაძალადევის რაიონში, მღვის უბნის (ყოფილი თემქა) დასახლებაში ეს ბიბლიოთეკა ყოველწლიურად 2000-მდე მკითხველს ემსახურება.

2004 წლის 23 აპრილს ხალხმრავლობა იყო ბიბლიოთეკის სამკითხველო დარბაზში. ღონისძიებას ესწრებოდნენ დედაქალაქის მე-12, მე-13, 48-ე, მე-60, 143-ე, 148-ე და 149-ე საშუალო სკოლების მოსწავლეები, მათი მშობლები და პედაგოგები.

ბიბლიოთეკის არსებობის 30 წლის მანძილზე მიღწეულ წარმატებებსა და ბიბლიოთეკის საქმიანობაზე დამსწრეთ ესაუბრა ბიბლიოთეკის გამგე ვენერა ჟვანია; გაიხსენა ის მწერლები, რომლებთანაც სხვადასხვა დროს ჰქონდა ბიბლიოთეკას შეხვედრა – ნუგზარ აფხაზავა, ვახტანგ გორგანელი, სოლომონ დემურხანაშვილი, ვაჟა ლოლბაია, თამაზ ფიფია, გურამ პეგრიანაშვილი, გივი ბუთხუმი, ჯარჯი ფხოველი, ნოდარ შამანაძე, კარლო კობერიძე, როსტომ

ელანიძე, აკაკი თოფურია და სხვანი.

ბიბლიოთეკის საიუბილეო ღონისძიებაზე ბიბლიოთეკის წამყვანმა ბიბლიოთეკარმა ია ვარდიანვილმა თავის მოხსენებაში – ბიბლიოთეკა ქვეყნის საუნჯე – ფართო ადგილი დაუთმო ძველ საქართველოში არსებულ წიგნსაცავებს: აგრეთვე ილაპარაკა საშინაო, სათანაო და სხვადასხვა სახის წიგნადი ფონდების მნიშვნელობასა და მათ როლზე ქართველი ხალხის სულიერი გამდრების საქმეში. მის მოხსენებაში განსაკუთრებული ადგილი დაეთმო დავით აღმაშენებელს, შუშანიკ-დელოფლის საშინაო წიგნსაცავს, გრიგოლ ხანძთელის, იოსებ თბილელის, შიო მღვიმელის წიგნსაცავების დიდ საქმიანობას. ქ-ნ იას არც სამღვარგარეთ არსებული ქართული წიგნსაცავები გამორჩენია მხედველობიდან. მან დიდი ადგილი დაუთმო ათონის ივერთა მონასტრის, პეგრიწონის სავანის, ჯვრის მონასტრის კედლებში მოთავსებულ წიგნსაცავთა საქმიანობას.

ბიბლიოთეკის საიუბილეო საღამოში მონაწილეობა მიიღეს მოსწავლეებმა: ნატო ბიაშვილმა, ნათია, ნინო და გიორგი მოღებაძეებმა, მარიამ ნადირაძემ, ნინო და ნიკა ფარულავეებმა, ამირან, მაგა და ნინო ყარყარაშვილებმა, მედეა და მისხელ ჭელიშვილებმა, მარიამ და თინათინ ღვინიაშვილებმა, ანა და მარინა შახბაშოვებმა და სხვა.

დღობა გადაუხადა 41-ე ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკარმა მარია ბიბილეიშვილმა, რომელმაც საიუბილეო საღამო დაამშვენა აღსაშელის ლექსით „წიგნსაცავში“.

ბიბლიოთეკის საიუბილეო საღამოს ესწრებოდნენ თსგ მუშაკები.

ბიბლიოთეკის ღონისძიებას მიუძღვნეს ლექსები თსგ 42-ე ბიბლიოთეკის გამგემ ა. ნამორაძემ, ბიბლიოთეკის მკითხველმა ა. ჯამაგაშვილმა, პოეტმა ალექსი არაბულმა, თსგ მეთოდისგმა ნ. ჯარიაშვილმა.

ღონისძიებაზე მოწვეულ სამოგადოებას ბიბლიოთეკის თანამშრომელთა სახელით მა-

საიუბილეო საღამომე მოეწყო ვიქტორინა-კონკურსი, რომელიც ეხებოდა ბიბლიოთეკებს, წიგნებს, ქართულ დამწერლობას, წიგნის ბეჭდვას, ი. გრიშაშვილის 115-ე წლისთავს.

ვიქტორინა-კონკურსში გამოვლინდა გამარჯვებულები, რომლებიც დაჯილდოვდნენ წიგნებით.

საბავშვო ბიბლიოთეკა – სულიერი დასვენების ადგილი

თბილისის 62-ე საბავშვო ბიბლიოთეკა მდებარეობს ისნის რაიონში გვირაბშენის დასახლებაში. 25 წელზე მეტია, რაც ბიბლიოთეკა დაარსდა. პირველივე დღიდან მას ნანა (ნელი) ლურსმანაშვილი ხელმძღვანელობს. ამ ხნის განმავლობაში აქ რამდენიმე თაობა გაიზარდა.

აი, რას სწერენ რედაქციას ბიბლიოთეკის პატარა მკითხველები თავიანთი ამხანაგების სახელით: „ჩვენ და ჩვენი მეგობრები ბიბლიოთეკის ხშირი სტუმრები ვართ. ბიბლიოთეკა 103-ე სკოლასთან მდებარეობს და გაკვეთილების შემდეგ ჯგუფურად გვიწევს აქ მოსვლა. დასახლებაში სხვა საბავშვო დაწე-

სებულება არ არსებობს.

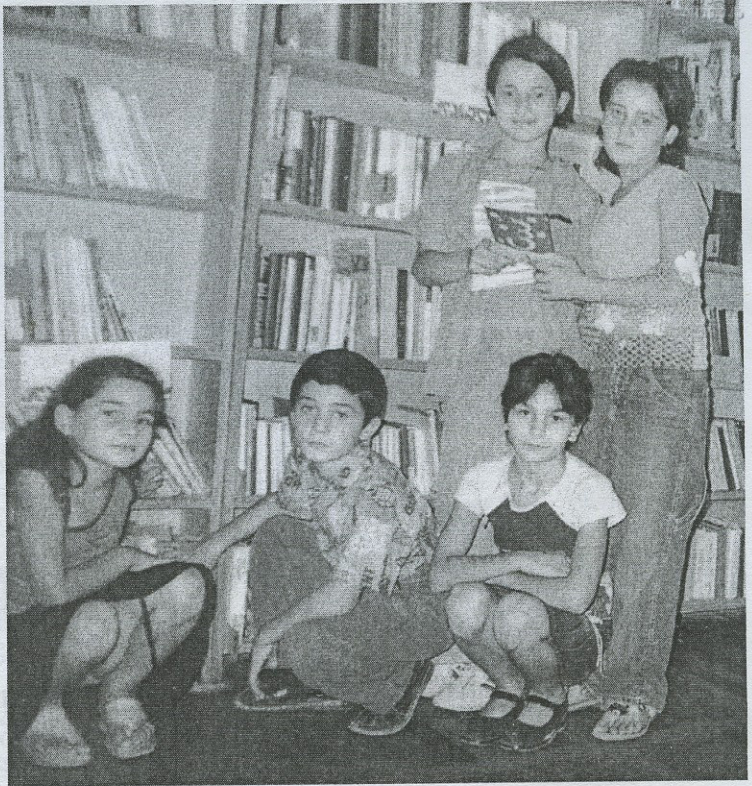
ამ მაფხულს ვერსად ვერ წავედით, თითქმის მთელი მაფხული თბილისში გავაგარეთ. ყოველდღე დავდიოდით ბიბლიოთეკაში, და, აი, რა აღმოვაჩინეთ: ბიბლიოთეკა მარგო ის ადგილი კი არ ყოფილა, მხოლოდ წიგნი გამოიგანო,

არამედ ესაა ადგილი, სადაც შეიძლება ისაუბრო წიგნზე, პოეზიაზე, მწერლებზე.

ბიბლიოთეკარები ამ დროს შევებულე-ბაში იყვნენ და ჩვენ ბიბლიოთეკის გამგე ნანა დეიდა გვხვდებოდა. ისე ღვემეგობრდით, რომ შევექმენით ბიბლიოთეკის „მეგობართა წრე“, გამგის დახმარებით შევექმენით წიგნის ფორმის „მეგობრობის დღიური“. დავეხმარეთ ბიბლიოთეკას დაგვიანებულ წიგნების დაბრუნებაში, შევაკეთეთ დახეული წიგნები. ასე იქცა 62-ე საბავშვო ბიბლიოთეკა ჩვენთვის ძვირფას და საყვარელ ადგილად.

ჩვენ ვაპირებთ მომავალში გავაფართოვოთ ბიბლიოთეკის „მეგობართა წრე“, ჩავაგაროთ ღონისძიებები, შევიკრიბოთ, ვისაუბროთ, დავიცვათ ჩვენი უფლებები. ყველაზე სასიხარულო ის აღმოჩნდა, რომ თურმე ამ ბიბლიოთეკის მკითხველები ყოფილან ჩვენი მშობლები. ქალბატონი ნანა გვიყვებოდა ჩვენი დედიკოების ბავშვობაზე. ლიკა ბაბაშვილის დედა – ცისანა კოროხაშვილი კითხვასთან ერთად ბავშვობაში (დღესაც) ძალიან კარგად ხაგავდა. ნანა დეიდას შენახული აქვს მისი ნახატები და ხელნაწერი ქურნალები.

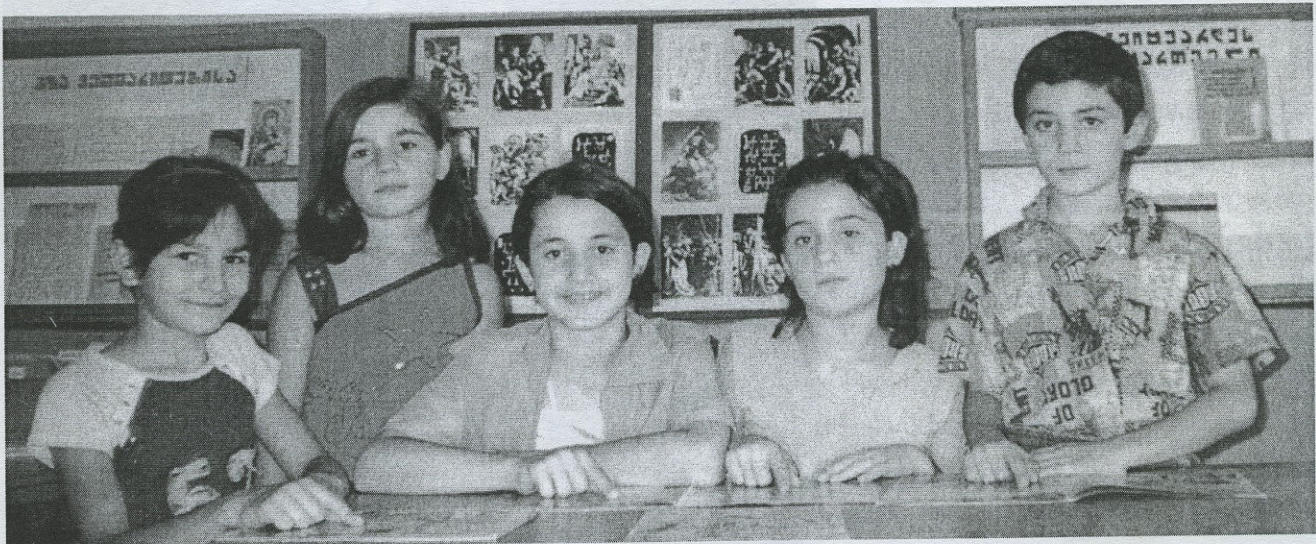
ამ ამბების მერე ბიბლიოთეკა ჩვენთვის მახლობელი ადგილი გახდა. ასე გავაგარეთ და-

უვიწყარი 2004 წლის აგვისტო თბილისში.

ჩვენ და ჩვენი მშობლები მაღლობას ვუხდით ნანა დეიდას, რომლის შესახებაც ჩვენი მშობლები ბევრს გვიყვებიან.

სოფო სეფისაჰერაძე,
 მარიამ თაბაგარი,
 ლია ბაბაშვილი
 103-ე სკოლის VI კლასის
 მოსწავლეები

თამარ შუბითიძე
ხაშურის ც/ბ-ს განყოფ. გამგე

აპერიკული კუთხე – ხაშურის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში

2001 წლიდან ხაშურის საბიბლიოთეკო გაერთიანებას სათავეში ჩაუდგა ახალგაზრდა ხელმძღვანელი – რუსუდან ენჯიბაძე. ამ დღიდან რადიკალურად შეიცვალა ხაშურის საბიბლიოთეკო ცხოვრება.

მოგესხენებათ, გასული საუკუნის ბოლო ათწლეულიდან შეფერხებულია ბიბლიოთეკების მუშაობა, რაც მრავალი მიზეზითაა განპირობებული. ახალგაზრდა ხელმძღვანელმა ახალი იდეები შემოიგანა, ახლებურად დაინახა და გაიმიარა ბიბლიოთეკაში არსებული პრობლემები. მათ გადასაჭრელად აქტიურ მუშაობას შეუდგა: დაიწყო თანამშრომლობა საერთაშორისო ფონდებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციებთან, საბიბლიოთეკო ასოციაციასთან, ადგილობრივ მმართველობასთან, მოიპოვა რამდენიმე გრანტი, რის შედეგადაც გარემონტდა ცენტრალური ბიბლიოთეკის სამკითხველო დარბაზი და აღიჭურვა თანამედროვე აპარატურით; ბიბლიოთეკაში გაიხსნა IATP-ის კომპიუტერული ინტერნეტ-ცენტრი, სადაც ასობით ხაშურელი ახალგაზრდა უფასოდ სწავლობს კომპიუტერის მოხმარებას.

ქალბატონმა რუსუდანმა გასულ წელს სტაჟირების მიზნით იმოგზაურა აშშ-ში, რის შემდეგაც ბევრი სიახლე შემოიგანა და დანერგა ჩვენს საბიბლიოთეკო გაერთიანებაში.

საყოველთაოდაა ცნობილი, რომ წლების მანძილზე ბიბლიოთეკების წიგნებით დაკომპლექ-

ტება ძალიან გაჭირდა. ბიბლიოთეკაში მხოლოდ ავგორის, კულგურის სამინისტროსა და არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ნაჩუქარი წიგნები შემოდის, არადა, დღევანდელი მკითხველების მოთხოვნილება მხოლოდ წიგნებით ვეღარ შემოიფარგლება. მათი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებისათვის დღის წესრიგში დადგა ბიბლიოთეკების თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვა და სწორედ ეს შეძლო ქალბატონი რუსუდანის თავდაუზოგავმა შრომამ და მონღომებამ.

2004 წლის 9 ივნისს ხაშურში, ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში გაიხსნა ამერიკის კუთხე ამერიკის საელჩოს ხელშეწყობით. გამოიყო თანხა, გარემონტდა ოთახები, შევიდინეთ კომპიუტერები, ქსეროქსი, მუსიკალური ცენტრი, თანამედროვე გიპის წიგნის კარადები, მაგიდები, სკამები, დღესდღეობით ამერიკული

კუთხე მოიცავს 1000 ეგზემპლარზე მეტ წიგნსა თუ აუდიო-ვიზუალურ მასალას, მრავლად არის ინგლისური ენის შესასწავლი სახელმძღვანელოები. ადგილობრივი ხელისუფლება დაგვეხმარა ბიბლიოთეკის ფასადისა და დერეფნის გარემონტებაში.

ამერიკული კუთხე არის თანამედროვე გიპის ინგლისურენოვანი ბიბლიოთეკა, სადაც დაინტერესებულ მკითხველს შეუძლია მიიღოს ნებისმიერი სახის ინფორმაცია არა მარტო წი-

გნის, არამედ თანამედროვე ტექნოლოგიებით, ინგერნეგის საშუალებითაც. ამერიკულ კუთხეში დაგეგმილია უამრავი საინტერესო ღონისძიება – დისკუსიები და ამრთა გამიარება აქტუალურ თემებზე, სემინარები; მუშაობას იწყებს ამერიკული მუსიკის კლუბი, იქნება ფილმების ჩვენების დღე. ასე რომ, ხაშურელმა ახალგაზრდებმა შესანიშნავი კულტურისა და განათლების ახალი კერა მიიღეს.

9 ივნისს ამერიკის კუთხის გახსნის საზეიმო ცერემონია შედგა. ამ ღონისძიებაზე მოწვეულები იყვნენ ამერიკის საელჩოს წარმომადგენლები: ვენდი კენედი – აშშ-ს საელჩოს სამოგადოებასთან ურთიერთობის განყოფილების გამგის მოადგილე, ირინა ჭანტურიშვილი – აშშ-ს საელჩოს საინფორმაციო წყაროების ინფორმაციის სპეციალისტი, აარონ ლიპგაკი – აშშ-ს საელჩოს ოფიცერი, ხაგია ჯინჯიხაძე – აშშ-ს პრესის ასისტენტი, ნინო გაგუა – აშშ-ს საელჩოს კულტურის ასისტენტი, მშვიდობის კორპუსის პროგრამის კოორდინატორი ჯანინ ღორშე, თამარ ქვარიანი – კულტურის მინისტრის მოადგილე, რუსიკო გყემალაძე – ინგლისური ენის მასწავლებელთა ასოციაციის პრეზიდენტი, თეა ბერულავა – ინგლისური ენის მასწავლებელთა ასოციაციის პრეზიდენტის მოადგილე, ირაკლი ღარიბაშვილი – საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის პრეზიდენტი, ვასო კაჭარავა – ამერიკის შესწავლის ასოციაციის პრეზიდენტი, ელენე მექმარიაშვილი – ამერიკის შესწავლის ასოციაციის პრეზიდენტის მოადგილე, ელენე ყიფშიძე – სოროსის ფონდის კოორდინატორი, მიხეილ ქარელი – საქართველოს პრეზიდენტის რწმუნებული შიდა ქართლში, ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლები: რაიონის გამგებელი რევაზ ჯობაძე, გამგებლის მოადგილე – მურაბ ლომიძე, ქალაქის მერი – თეიმურაზ რუხაძე და საბიბლიოთეკო გაერთიანების მოწინავე ბიბლიოთეკარები.

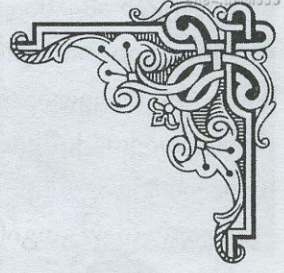
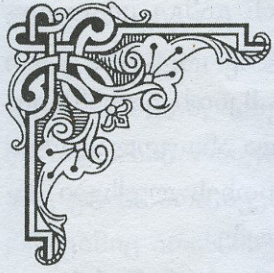

ეროვნული ცეკვითა და სიმღერებით შეეგება მაღლიერი ხაშურელი ახალგაზრდობა მოწვეულ სტუმრებს, ხოლო ცენტრალური ბიბლიოთეკის დერეფანში მოეწყო ხაშურელი მოსწავლეების ნახაგების გამოფენა თემაზე: რას ნიშნავს ჩემთვის ამერიკა.

ცენტრალური ბიბლიოთეკის დარბაზში მოწვეულ სტუმრებს მიესალმა ქალბატონი რუსუდან ენჯიბაძე, სიგყვით გამოვიდა საქართველოში ამერიკის ელჩის აგაშე კულტურის დარგში ქალბატონი ვენდი კენედი, კულტურისა და სპორტის მინისტრის მოადგილე ქალბატონი თამარ ქვარიანი, პრეზიდენტის რწმუნებული შიდა ქართლში ბატონი მიხეილ ქარელი. ქალბატონმა ვენდი კენედიმ დიპლომებითა და წიგნებით დაასაჩუქრა კონკურსში გამარჯვებული მოსწავლეები, სტუმრებს ინგლისური სიმღერებითა და ლექსებით მიესალმნენ ხაშურის №3 საშუალო სკოლის მოსწავლეები მათი ხელმძღვანელის ლორენ მილერის დახმარებით, რომელიც მშვიდობის კორპუსის წარმომადგენელია ხაშურში.

ამერიკული კუთხის მენეჯერად დაინიშნა ქალბატონი ქეთევან მეგრეველი.

ხაშურის საბიბლიოთეკო გაერთიანება დიდ მაღლობას მოახსენებს ხაშურელი ახალგაზრდობის სახელით ამერიკის საელჩოსა და რაიონის გამგეობას იმ დიდი დახმარებისა და მხარდაჭერისათვის, რომელიც მათ გაუწიეს ხაშურის საბიბლიოთეკო გაერთიანებას.

მერი ლომია
თსგ №3 ბიბლიოთეკის გამგე

პირთი ლაბაზი სღამო

მ

ქტომბის დასაწყისში №3 ბიბლიოთეკა-ფილიალმა მასწავლებლის დღის აღსანიშნავად შეხვედრა მოუწყო 87-ე საშუალო სკოლის დვაწლმოსილ პედაგოგს მერი ყირმელაშვილს.

სღამო გახსნა და საპაგიო სტუმარს საკუთარი ლექსით მიესღამა ბიბლიოთეკის გამგე მერი ლომია.

მერი ყირმელაშვილის ბიოგრაფია და მსწრეთ გააცნო საბავშვო განყოფილების ბიბლიოთეკარმა ნინო რიქამაძემ.

„ჩემი საყვარელი მასწავლებლების – გრ. კიკნაძის, კორნელ კეკელიძის, ალ. ბარამიძის, ვარლამ თოფურიას, აკაკი შანიძის, ქსენია სიხარულიძის სიყვარული, მათი ნათელი სახეები, პატიოსნება, უანგარობა, საქმისადმი თავდადებული სამსახური გულში ჩირაღდნად მინთია,“ – ამბობს ქალბატონი მერი, რომელიც ოთხ ათეულ წელზე მეტია უმწიკვლოდ ემსახურება მომავალი თაობის აღზრდის საქმეს.

ქალბატონი მერი ერთ-ერთი პირველი მასწავლებელია, რომელმაც მოაწყო ქართული ლიტერატურის კაბინეტი გეგნიკური საშუალებათა გამოყენებისათვის დისტანციური მართვით. თავისი ნაღვაწი მას სისტემატურად გააქვს პედაგოგიურ სამსჯავროზე, ხშირად ღებულობს მონაწილეობას რესპუბლიკურ სამეცნიერო-პედაგოგიურ კონფერენციებში; ხუთჯერ დაჯილდოვდა I ხარისხის დიპლომით. ქართულ პრესაში სისტემატურად იბეჭდებოდა მისი შრომები, რომელთაგან აღსანიშნავია: „გრიგოლ აბაშიძის შემოქმედების სწავლები-სათვის“, „ნიკო ლორთქიფანიძის „დაგვიანებული ყვავილები“ სწავლება“, „მელსართავი

სახელის სწავლება“ და სხვა. იგი წლების განმავლობაში ხელმძღვანელობდა რაიონის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელთა მეთოდგაერთიანებას.

1979 წლის სექტემბერში მერი ყირმელაშვილი 87-ე საშ. სკოლის დირექტორად დაინიშნა, მაგრამ დირექტორობას ბავშვებთან უშუალო მუშაობა არჩია და უყოყმანოდ დათმო თანამდებობა და საკლასო ოთახს დაუბრუნდა, შექმნა წიგნი-სკოლის მატიანი: „ყველას რაიმე აქვს სახსოვარი“. ამით ფართოდ წარმოგვიდგინა სკოლის ცხოვრება. მკითხველი დეტალურად გაეცნო თავისი სკოლის პედაგოგთა მოღვაწეობას დაარსებიდან დღემდე, მათ მიერ აღზრდილებს, რომლებიც საქართველოს სხვადასხვა კუთხეებში მოღვაწეობენ. ქ-ნი მერი სიამოვნებით უზიარებს თავის გამოცდილებას ახალბედა პედაგოგებს; ეამაყება, რომ ბევრი აღზრდილი ჰყავს, ბევრს შეაყვარა თავისი პროფესია. მისი ვაკვეთილების მხილველნი მას ქართული ენის გრფიალს უწოდებენ.

მიუხედავად მისი მძიმე გრამვის – ერთადერთი ქალიშვილის დაკარგვის შემდეგაც კი, მან კვლავ ბავშვების აღზრდა გადაწყვიტა და ღირსეულად ეწევა თავის ჭაპანს.

სღამოს უძღვებოდა 84-ე საშ. სკოლის მასწავლებელი, ჩვენი ბიბლიოთეკის აქტიური მკითხველი მარიამ გოგინაშვილი. ქ-ონ მერის მიესღამნენ ბიბლიოთეკის წამყვანი ბიბლიოთეკარი – ლუბა ბუკაკიშვილი და ყოფილი მო-

სწავლეები: ამჟამად ჩვენი ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკარი ნინო მეგრეველი, ექიმი მარინე თაქთაქიშვილი, 87-ე სკოლის პედაგოგთა სახელით – პედაგოგი ე. გოგინაშვილი.

111-ე საშ. სკოლის მოსწავლეებმა: მარიამ გოისაშვილმა, ნათია უსტიაშვილმა, დარინა ყანჩელიშვილმა და ნათია ბიბილაურმა წაიკითხეს ი. ნონეშვილის, ხუტა ბერულავას, გ. წერეთლის ლექსები.

ქონ მერის მიესალმა და საკუთარი ლექსი მიუძღვნა ჩვენმა აქტიურმა მკითხველმა პოეგმა ლამარა რჩეულიშვილმა. სიგყვით გამოვიდა №2 ბი-

ბლიოთეკის გამგე ციცო გოგიჩაიშვილი.

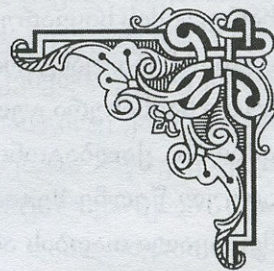
პაგარა მკითხველებმა ანა შორინამ და ანი ფოლადაშვილმა წაიკითხეს ლექსები მასწავლებელზე.

სალამოზე ქონ მერის გულთბილი სიგყვებით მიმართეს თსგ მეთოდისგებმა ნელი ჯარიაშვილმა, ლუიმა ქუმელაშვილმა და გაერთიანებული პროფკავშირის თავმჯდომარემ თინა ჩაგანავამ.

ლონისძიების დასასრულს ქნმა მერიმ დიდი მადლობა გადაუხადა ბიბლიოთეკის მედაუვიწყარი სადამოსათვის.

სვეურთ და დამსწრე სამოგალოებას მისთვის დაუვიწყარი სადამოსათვის.

ბ ა ვ შ ე თ ა კ ი თ ხ ვ ა

გულნარა სგურუა

დიღები და პატარები

იმ თემებს შორის, რომლებიც დღეს კაცობრიობის და, კერძოდ, ჩვენი ქვეყნის წინაშე დგას, ჩვენ ვირჩევთ დიდი შინაარსითა და უამრავი საკითხით დატვირთულ თემას – პატარები და დიღები.

მიუხედავად იმისა, რომ დიდი ხანია, გრიალებს ლობუნგი „ყველაფერი ბავშვებისათვის,“ ჩვენ მათ ყველაფერს კი არა, რაც აუცილებლად საჭიროა, იმასაც ვერ

ვაწვდით, და რაც მთავარი და უპირველესია, ვერ ვაძლევთ მათ შესაფერის აღზრდას, რაც თავისთავად ეკონომიკაზეა დამოკიდებული, მაგრამ არც თუ მთლიანად...

ბავშვი ისეთივე ადამიანია, როგორც დიდი, ყურადღება, დახმარება, სოცგარემოს შექმნა მისთვისაც საჭიროა. ბავშვი სუსტი და დაუცველი არსებაა ბრდასრულთან შედარებით, მაგრამ ჩვენ შემთხვევაში, თუ პი-

რელია სუსტი და დაუცველი, სამწუხაროდ, არც მეორეა დაცული და დამღვეული. ამიგომ, ისევ ხაზგასმით ვამბობთ, სახარბიელო მდგომარეობა არც ერთს არა აქვს, მაგრამ ასეთ პირობებშიც არის ისეთი ნიუანსები, რომელთა გათვალისწინებით დიდებს შეუძლიათ ბავშვების ცხოვრება სწორად წარმართონ და ისინი საზოგადოებისთვის, ქვეყნისთვის საჭირო და სრულფასოვან ადამიანებად აღზარდონ.

ადამიანი იმ ეპოქის ნიშან-თვისებებს აგარებს, რომელშიც ის ცხოვრობს. სოციალურ-პოლიტიკური გარემო თავის დაღს ასვამს ადამიანს, ანუ ყალიბდება ეპოქის მოთხოვნის მიხედვით.

ჩვენ, ქართველები (სხვა მემობელ ხალხებთან ერთად) სულ სხვა ეპოქის ადამიანები ვართ. ვიმრდებოდით და ვყალიბდებოდით საბჭოთა ანუ კომუნისტური მშენებლობის პერიოდში. დიდები და პაგარები, ყველანი საბჭოური სულისკვეთებით ვიყავით გაქვითილი. ბავშვის აღზრდაც იმ პრინციპებს ექვემდებარებოდა, რასაც საბჭოური წესწყობილება მოითხოვდა.

მოითხოვდა ოქტომბრელობას – ოქტომბრელები ვიყავით, მოითხოვდა პიონერთა რიგებში ჩვენს ყოფნას – პიონერები ვიყავით. თითოეული ეს ორგანიზაცია თავის იდეას აგარებდა. ჩვენ გვაყვარებდნენ ე.წ. მუშათა კლასის ბელადებს, ჩვენ გვაყვარებდნენ ე.წ. ჩვენ დიდ საბჭოთა სამშობლოს. ფული და სიმდიდრე ჩვენი მიზლის საგანი უნდა ყოფილიყო, ჩვენ ყველანი ერთმანეთს უნდა ვგვანებოდით; ერი, სამშობლო, პა-

ტრიოტიზმი – ყველაფერი გასაბჭოვდა. ადამიანში მხოლოდ ერთადერთი რწმენა უნდა დასაღვურებულიყო – კომუნისტური იდეებისადმი ერთგულება, მაგრამ მიუხედავად ასეთი რეჟიმისა, რომლის აღწერა ძალიან შორს წავგიყვანს, პარალელურად მოქმედებდა „აკრძალული ხილის“ უძლიერესი ხიბლი. ამ ხიბლის საიდუმლოებას ჩვენი ქართული ენისა და ლიტერატურის და საქართველოს ისტორიის პედაგოგები ფლობდნენ. ბედნიერი იყო ის ქართველი მოსწავლე, ვისაც აღნიშნულ საგნებში მაღალი რანგის პედაგოგები ჰყავდა. მათი მოღვაწეობის მნიშვნელობა განუზომელია ჩვენი ქვეყნის საბჭოთა პერიოდის ისტორიაში. ქართული სულისკვეთების და ქართული ცნობიერების აქტიურ ფორმებში შენარჩუნება მათი დამსახურებაა.

ყოველივე ეს იმიგომ გავიხსენეთ, რომ აღზრდა, რომელიც ოჯახის გარდა აღზრდისა და განათლების კერებში მიმდინარეობს, საბჭოთა წყობილების დროს მხოლოდ კომუნისტური იდეოლოგიით გვკვებავდა და არ გვაძლევდა

ეროვნულ ნიადაგზე ჩამოყალიბების საშუალებას, მაგრამ აღამიანად აღმრდის, მოქალაქედ ჩამოყალიბების პროცესს, ეროვნულობის გარდა, სხვა უამრავი მნიშვნელოვანი კომპონენტი ახლავს: ჰუმანურობა, შრომა, ღროის დაზოგვა, პასუხისმგებლობა, ეკონომიკა და სხვ.

ამ გარდამავალ პერიოდში, რომელშიც ჩვენ, დღევანდელ ქართველებს, საქართველოში მცხოვრებით გვიხდება ცხოვრება, დიდი დაბნეულობა შეიმჩნევა, განსაკუთრებით აღმრდა-განათლების დარგში. სახელმწიფო, რომელიც თავად არის შეჭირვებულ მდგომარეობაში და ჯერაც ჩამოყალიბების მხოლოდ პირველ სტადიაზეა, ვერანაირად ვერ ახერხებს აღმრდის თანამედროვე პრინციპების ჩამოყალიბებას. ბაგა-ბალები, სკოლები და აღმრდის სხვა კერები სტიქიურად თუ თვითნებურად იკვლევენ გზას საბამრო ეკონომიკის განვითარების ამ სრულიად უცხო და საკმაოდ აფორიაქებულ პროცესში. დუმს თანამედროვე ქართული პედაგოგიკაც.

შემოდის და სტიქიურად ინერგება ინფორმაციული წყაროების თანამედროვე საზღვარგარეთული ტექნიკა. შემოდის უთვალავი უცხოური ლიტერატურა ნებისმიერ საჭირო თუ უსარგებლო სფეროებში. ქართულმა გრადიციულმა სკოლებმა ფუნქცია დაკარგეს, ხშირ შემთხვევაში მოსწავლეები თითქმის არც დადიან სკოლებში. ისინი მხოლოდ ატესტაციის მიღებაზე მრუნავენ.

ამ საშინელ ქაოსში ისევ მშობლებმა „იმაჯრვეს“ და ბავშვებს ენის ადგმისთანავე უცხო ენების სწავლებას აწყებინებენ... დიას, უცხო

ენების! – (საწყალი ქართველი ბავშვები) მათ მშობლიურ ენაზე უკეთ ფრანგულ-გერმანულ-ინგლისური ენები უნდა შეისწავლონ. სადღაც მიიმალა და მიიჩქმალა მშობლიური ენის უპირველესად სწავლების თეორია, რომელიც

ერთ ღროს ეგრეთ წოდებული ერონული მთავრობის ინიციატივით წამოიწია, მაგრამ მალევე დაიშრიგა. მშობლები, ამ შემთხვევაში დიდები, საოცრად პრაგმატულად მოქმედებენ – თვითონვე იკვლევენ გზას პაგარების აღმრდის საქმეში და, ამრიგად, ჩვენი ბავშვების (სასკოლო თუ სასტუდენტო ასაკის) დიდი ნაწილი საზღვარგარეთ სასწავლებლებში აღმოჩნდა. ვინც არა, ამამე ოცნებობს. ჯერ კიდევ არ ვიცით, არც არავინ არის დარწმუნებული, თუ რას მოუგანს საქართველოს

მათი საზღვარგარეთ გასული და გამრდილი შვილები, რომლებიც დაბრუნდებიან თუ არა სამშობლოში, ესეც საკითხავია.

როგორ გავზარდოთ პაგარები? – აი, ეს არის დიდების საკითხავი! აღმრდა, სამწუხაროდ, სტაგების, თეორიების, პედაგოგიური რჩევების და ლექსების მოსმენის გარეშე „შესანიშნავად“ მიმდინარეობს დღევანდელ, ჯერ კიდევ დაუწყნარებულ და დაულაგებულ ქვეყანაში.

და მაინც, კლასიკურ ფორმას ვირჩევთ და ჩვენი პედაგოგიური განათლებისა და გამოცდილების მიხედვით გვინდა ვიმსჯელოთ პაგარებზე, დიდებზე და მათ შორის არსებულ აღმმრდელობით ურთიერთობაზე.

ჩვენ ჩვენი ვეცადოთ, პაგარა ჭრაქი დავანოთოთ დღეისათვის ბურუსით მოსილ ამ ძალიან მოსაფრთხილებელ საქმეში. თუმცა, ჯე-

რჯერობით, მიეუშვათ მშობლები თავიანთ ნე-
ბაზე: დაე, ასწავლონ პაგარებს 5-6 უცხო ენა,
თუ ბავშვი ამას შეძლებს, მაგრამ უპირველეს
ყოვლისა, ასწავლონ ქართული, აღზარდონ ქა-
რთულად და აგრეთვე ასწავლონ შრომა. თუ
ასე მოხდა, ასეთი ბავშვი, სადაც არ უნდა მო-
ხვდეს, რომელი ქვეყნის სასწავლებელიც არ
უნდა გაიაროს, ის მაინც დაუბრუნდება თავის
მშობლიურ კერას.

დღეს საქართველოში, ქართულ პედაგოგი-
კაში უპირველეს საკითხად მშობლიურ ენაზე
პაგარების აღზრდა უნდა იდგეს.

დღევანდელ დიდებს დიდი მისია აკისრიათ
პაგარების მიმართ. ბავშვები უნდა აღზარდონ
ქართველებად, ფიზი-
კურად ძლიერ, თანამე-
დროვე, განათლებულ,
ინფორმირებულ ადამი-
ანებად.

დამთავრდა ის დრო,
როდესაც გემოდან,
სხვათაგან მოწოდე-
ბული პროგრამებით
და იდეებით ვცხოვრო-
ბდით. ახლა თითოეუ-
ლმა ჩვენგანმა უნდა
გაიაზროს, რა არის სა-
ქართველო მისთვის.
რაგომ უნდა ვაშენოთ
ჩვენს ძველთაძველ ქა-

რთულ გერიგორიაზე ქართული სახელმწიფო
ყველამ ერთად, რა ეროვნებისააც არ უნდა ვი-
ყოთ, და, რა თქმა უნდა, ასეთი ახალი სამოგა-
ლოების და სახელმწიფოს მშენებლობის დროს
ქართველმა კაცმა უნდა გააცნობიეროს თა-
ვისი როლი დღევანდელ ყოფაში. თავისი ვალი
შვილების, შვილიშვილების წინაშე – განა-
ვრცოს და განავითაროს ქართული ენა, კუ-
ლტურა, განათლება.

უნდა ითქვას, რომ ჩვენ ღირსეულად შევი-
ნარჩუნეთ ჩვენი ენაც და ქართული სულიერე-

ბაც. დღეს კი, როცა ხელს თითქოს არაფერი არ
უნდა გვიშლიდეს, ქართული სკოლები უცხო-
ენოვანმა სკოლებმა დაგვიჩრდილა.

რომელი და როგორი სკოლა უნდა იყოს
პრესტიჟული – ეს ხომ დიდების საქმეა, დიდე-
ბის მოსაგვარებელია და არა პაგარების, რო-
მლებიც ნებისმიერ სკოლაში ხალისით, ბა-
ვშური ენერჯით შედიან... იწყებენ იმის სწა-
ვლას, რასაც მიაწოდებენ. 6-7 წლის ბავშვები
ხომ მშობლებზე არიან დამოკიდებულნი. მშო-
ბლები კი სოც. გარემოზე, იმ პოლიტიკურ-ეკო-
ნომიკურ პირობებზე, რომელშიც იმყოფებიან.
სამოგადოების დიდ ნაწილს აინგერესებს
ერთი რამ: თუ კომუნისტური რეჟიმის დროს

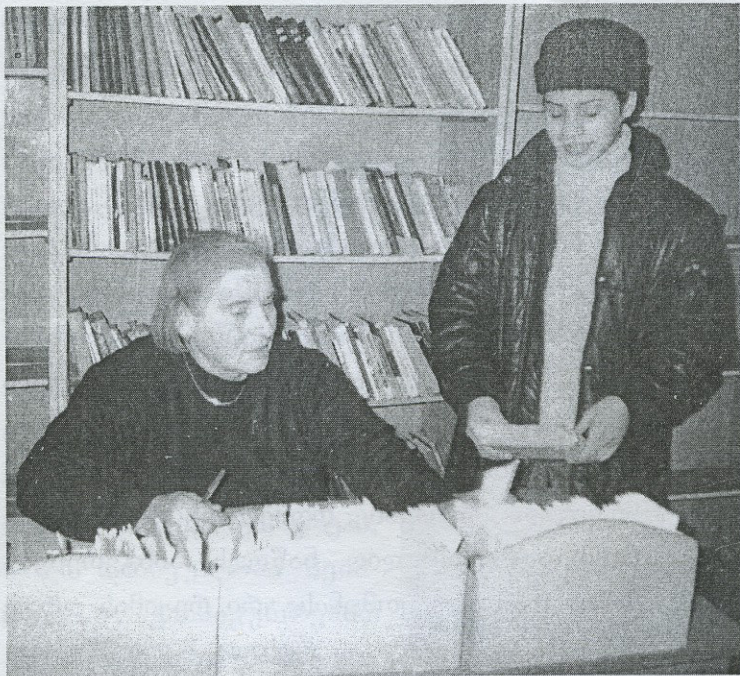
რუსულ სკოლაში ქა-
რთველი ბავშვის სწა-
ვლა შეეცდომად იყო მი-
ჩნეული, რა ხდება
დღეს? ყველაფერი ეს
დიდების საკითხავია.

სკოლა არის ის სა-
მკვლლო, სადაც ბავშ-
ვის ცნობიერება და
ამროვნება ყალიბდე-
ბა. მხოლოდ გენეტი-
კაზე დაყრდნობა, რომ
ბავშვი ქართველია და
იგი მაინც ქართველად
გაიზრდება – არ არის
სწორი. აღზრდა ცვლის

ცნობიერებას. ასე „დაგვიზარდეს“ უცხოელე-
ბმა მამლუქები და ვინ იცის კიდევ ვინ არა...

მცირერიცხოვანი ერი ვართ, ყველაფერი
კარგად უნდა გავითვალისწინოთ.

სანამ პაგარებს სკოლაში მივაბარებდეთ,
ისინი საკუთარ ოჯახებში იზრდებიან. ბავშვის
აღზრდის საკითხში ოჯახს უდიდესი მნიშვნე-
ლობა ენიჭება. ოჯახი აღზრდის ფუძე და საძი-
რკველია. ოჯახი თავად სახელმწიფოს ფუნდა-
მენტია. ამიგომ შედის სახელმწიფოს მიზნებში
ოჯახების კეთილდღეობა, მათზე ბრუნვა. სახე-

ლმწიფოს კანონმდებლობის დიდი ნაწილი ამას ემსახურება – აღამიანს, ოჯახს, სამოგადოებას. ძლიერი და ჯანსაღი ოჯახების სიმრავლე სამოქალაქო სამოგადოების შექმნის პირობაა. ჯანსაღი სამოგადოება ჯანსაღი ეკონომიკაა. როდესაც საეხლმწიფო ზრუნავს ბავშვებზე, ეს იმას ნიშნავს, რომ ზრუნავს, საერთოდ, აღამიანებზე.

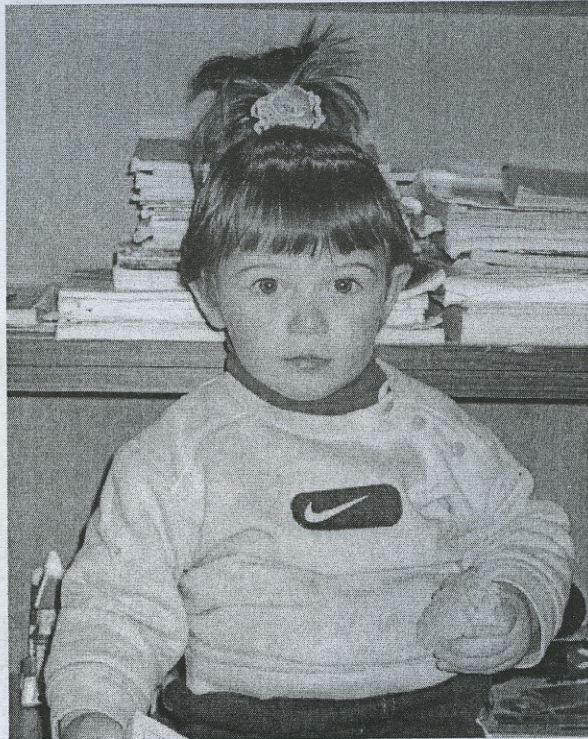
როდესაც ბავშვის აღმზრდაში ოჯახის როლზე ვსაუბრობთ, ჩვენ არ ვეძებთ პედაგოგიკის მეცნიერებაში არსებულ შრომებს, ტერმინებს. ჩვენი სურვილია, ერთმანეთს გაგუზიაროთ ჩვენი ხედვა, ჩვენი ამრი და ჩვენი პრაქტიკული გამოცდილება ბავშვის აღმზრდის საკითხებში. დავიწყოთ აქედან, – რა არის ბავშვის აღმზრდაში მთავარი და აუცილებელი? უპირველეს ყოვლისა, მშობლის ცოდნა-განათლება, ინფორმაციულობა, ცოდნა იმისა, რომ ოჯახის მოვლა და პაგრონობა, შვილების გამზრდა ურთულესი საქმეა. აღმზრდელმა ბავშვი გაჩენის დღიდანვე შრომას უნდა ამიაროს. დღის რეჟიმი, კვების რეჟიმი, გამაჯანსაღებელი ვარჯიშები, ჰიგიენის დაცვა და ა.შ. – ყველაფერი ეს არა მარგო მშობლის შრომაა, არამედ

ახალმობლის ჩართვაც ამ შრომაში. მეორეც – აი, ასეთ ფაციფუცში ბავშვი იდგამს ფეხს, იწყებს მეტყველებას – ეს უკვე ცხოვრებაში ნაბიჯის წინ გადადგმაა. იმრდება ბავშვის მრავალფეროვანი პასუხისმგებლობა. ამასთანავე იმრდება ბავშვის მრავალფეროვანი ინსტიტუტები და მსგავსი ჩვევების განვითარება, რომელთა დიდი ნაწილი შემდგომ ცნობიერებაში მკვიდრდება, როგორც გაამზრებული ჩვევა. როგორ უნდა ვასწავლოთ ახალ ფეხადგმულ ბავშვს შრომა, შრომის გაკვეთილები გონებისა და სხეულის წვრთნის გაკვეთილებია. კარგად მახსოვს და ძალიან გამაკვირვა ამ რამდენიმე ათეული წლის წინ გერმანიის ერთ-ერთი ქალაქის მალაზიაში პურის საყილად შემოსულმა ორი წლის ბავშვმა. მას, ყოველგვარი ენის მოხლექის გარეშე, გამყიდველმა გამოართვა ფული, მისცა პური და დაემშვიდობა. (ბავშვი იქვე გელა სართულზე ცხოვრობდა). ასეთმა სურათმაც მიიქცია ჩემი ყურადღება: ქუჩაში, გროგუარზე მიდის მშობელი, მიჰყვება ორი-სამი წლის ბავშვი, იგი დამოუკიდებლად მიაბიჯებს მშობლის გვერდით. ჩემთვის საინტერესო და უჩვეულო იყო აგრეთვე სამეურნეო მალაზიებში გასაყიდი სა-

თამაშობების მსგავსი პატარა ზომის ბარების, თოხების, სარწყავების, ფორჩხების დანახვა. შემდგომში კი თავად გავხდი მოწმე, ამ „სათამაშობით“ იქვე სახლის სკვერებში თუ ბაღებში როგორ შრომობდნენ უფროსების გვერდით მდგომი პატარები. ერთი თვეც კი საკმარისია იცხოვრო დასავლეთ ევროპაში, რომ შენი ყურადღება მიიპყროს იმ ტრადიციებმა, რომლებიც ბავშვის აღზრდის პროცესში ჩამოუყალიბდა ამ ხალხს (კერძოდ, ისევ გერმანელები მყავს მხედველობაში). უნივერსიტეტის კიბეზე, სადაც ხალხის განუწყვეტელი მისვლამოსვლაა, ამოდის დედაშვილი. გოგონა სულ სამი წლის თუ იქნება. მაგრამ იგი დედის წინ მიაბიჯებს და თან ყურადღებით ისმენს მის ხმას:

მარჯვნივ, მარცხნივ, მარცხნივ. ე.ი. სამი წლის ბავშვმა მარჯვენის მარცხენისაგან განსხვავება იცის და, რომ არ გაებლანდოს კიბეზე მიმავალ ხალხს ფეხებში, სიარულსაც სწავლობს.

სამწუხაროდ, ქართველ ხალხში ვერ შეინიშნავ მსგავსს მაგალითებს, პირიქით: მშობლების თანდასწრებით ბავშვები ნებისმიერ გარემოში, ქუჩაში, პარკში, ეზოში, ყველგან ნაყინისა და კანფეტების ქაღალდებს ისე დაყრიან, ვითომც არაფერი. პარკებში მდგომი სკამების ირგვლივ იმდენი მგესუმბირის ჩენჩი ყრია, ვერც წარმოიდგენ, თუ ეს ყველაფერი ბავშვების (საერთოდ, ადამიანების) ნამოქმედარი თუა. იშვიათად ნახავ დედას, ბავშვი ხელჩაუკიდებელი მიჰყავდეს. იშვიათად ნახავ სახლის სკვერის გასამშვენებლად ჩასულ მშობლებს შვილებთან ერთად.

აღნიშნული მაგალითებიდან ჩანს, თუ როგორ უდგებიან გერმანელი მშობლები აღზრდის საკითხებს: როდესაც ისინი ორი წლის ბავშვს პურის მაღაზიაში გზავნიან, ეს იმას ნიშნავს, რომ ბავშვს უცხადებენ ნდობას, თელიან ოჯახის სრულუფლებიან წევრად, ასწავლიან შრომას და უვითარებენ პასუხისმგებლობის გრძნობას. მეორე მაგალითი დამოუკიდებლობის, თავისთავადობის, ჩვევების გამომუშავების მაგალითია. მესამე მაგალითი ბავშვებში შრომის, მიწის, მცენარის და, საერთოდ, ბუნების სიყვარულის განვითარებას ემსახურება. და, მართლაც, გერმანიაში ბავშვს ვერ ნახავთ, რომელიც ხეს წაეპოგინოს და ფოთოლი შეაწყვიტოს, ხეზე თოკი გამოაბას და საქანელად გამოიყენოს;

ბუნებისადმი სიყვარული შერწყმულია სილამაზისადმი სიყვარულში. საინტერესო და ძალიან ლამაზი სანახავია გერმანელთა ბინების ფანჯრები და აივნები. გაზაფხულზე თითოეული გერმანელი ოჯახის (ბინის) აივანი ცისარტყელას ფერებად იმლება, ისეთი და იმდენადიერი ფერის ყვავილები აქვთ დარგული და მოვლილ-გახარებული. ამ ყველაფერში ბავშვები აქტიურ მონაწილეობას იღებენ უფროსებთან ერთად. ეს კი თავისთავად ესთეტიკის გაკვეთილებიცაა. გერმანელთა სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მათ ერთ-ერთმა პირველებმა დაიწყეს ბაღის აღსაზრდელთა მოზიდვა ბიბლიოთეკაში. უკვე 3-4 წლის ასაკიდან მშობლებთან ერთად ბავშვებსაც მკითხველებად იღებენ. თუ რა მნიშვნელობა აქვს ამ ასაკში ბავშვის მშობელთან ერთად მისვლას ბიბლი-

ოთეკაში, მთელი ამერიკული და ევროპული გამოცდილება მეტყველებს. პაგარები ღიებთან ერთად ეზიარებიან წიგნიერებას, ლებულობენ მაგალითს, თანდათან იძენენ გამოცდილებას, ისწრაფვიან ბიბლიოთეკისაკენ, უღვივდებათ ინგერესი კითხვისადმი. ისინი უკვე მომზადებულნი ხვდებიან სკოლის პირველ საფეხურებს და ერთიორად უადვილდებათ კითხვისა და წერის შესწავლა.

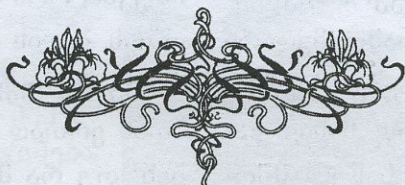
საუბარში დიდებსა და პაგარებზე მინდა განსაკუთრებით გამოვკვეთო შრომა. ბავშვი თავიდანვე უნდა მიეჩვიოს შრომას, მაგრამ სასიამოვნო, ხალისიან და მიზანდასახულს! ყოველივე ეს მშობლის მოვალეობაა. ბავშვისთვის განკუთვნილი ყოველი ნივთის, ყოველი სათამაშოს შექმენა უნდა იყოს გამომზადებული ბავშვის გონების გახსნისა და ფიზიკურად მომზადებისათვის. სათამაშოებთან ურთიერთობა ბავშვის შრომისუნარიანობის განვითარების, გონების წვრთნის ერთ-ერთი საშუალებაა.

ოთხი წლის ბავშვის სათამაშოებს შორის უნდა გაჩნდეს თეთრი ფურცლები, ფერადი ფანქრები, დასურათებული და ნახატიანი წი-

გნები, ანბანის დაწკიფრების კუბიკები. დღეისათვის გექნიკის აღმავლობის ასეთ ეპოქაში სათამაშო კომპიუტერი სახლში ჰქონდეს ბავშვს. (ამის შესაძლებლობაც ყველას როდი აქვს!). ოთხი, ხუთი წლიდან პაგარა უახლოეს საბავშვო ბიბლიოთეკაში უნდა წაიყვანოს მშობელმა. აქ კი ბიბლიოთეკარის პროფესიონალიზმზე ბევრი რამ იქნება დამოკიდებული. კომპიუტერის თამაშოების შესწავლა, ხმამაღალი კითხვა,

ლექსებისა და სიმღერების მოსმენა, საბავშვო შემოქმედების მოღვაწეებთან შეხვედრა, მღაპრებისა და სხვა საინგერესო სიუჟეტების თეატრალიზება – ყველაფერი ეს ის ღონისძიებებია, რომლებიც სამომავლოდ წიგნიერებისაკენ უბიძგებს ბავშვს.

შრომითი საქმიანობა თანდათან უნდა ღავუკავშიროთ კითხვას, კითხვის შესწავლის უმიმესი პროცესი შრომით საქმიანობას ჰგავს, მას ეს სასიამოვნო პროცესად უნდა მოეჩვენოს, როცა გართობა და ინგერესის დაკმაყოფილება გარკვეულ მრუნვას საჭიროებს, რაც ადვილად არ გვეძლევა. ამას საკმაოდ რთული მეთოგოლოგიური ღამუშავება ესაჭიროება.

ყუარღაღის სენტრუია ბავშვთა ნიგნიერების საკითხები

ღ

იდი ხანია, რაც ჩვენს სამეცნიერო თუ მეთოდოლოგიურ ლიგერაგურაში გაცხადებულია, რომ თანამედროვე მსოფლიოში ძირფესვიანადაა შეცვლილი წარმოდგენა ბიბლიოთეკასა და მის ფუნქციებზე, რომ საჯარო ბიბლიოთეკა დღეს ინფორმაციის ცენტრს უნდა წარმოადგენდეს, მისი მთავარი ფუნქციაა წიგნიერი გარემოს შექმნა სამომსახურეო არეში.

წიგნიერი აგმოსფეროს შექმნა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ბავშვთა შორის; ის უფრო დიდ ეფექტს იძენს, როდესაც წიგნიერებისათვის მრუნვა სკოლამდელ და უმცროს სასკოლო ასაკის ბავშვობიდანვე იწყება.

დღეს ბიბლიოთეკის მკითხველად უკვე 3 წლის ასაკიდან აღიარებენ მოზარდს და ინტენსიურად ცდილობენ შეიმუშაონ მათთვის შესაბამისი ფორმები და მეთოდები. ძირითადი მიზანი სწორედ ის არის, რომ ბავშვები წიგნიერადამიანებად ჩამოყალიბდნენ.

რა არის წიგნიერება, როგორ უნდა გვესმოდეს ის, როგორია ბავშვის ფსიქოლოგიური თავისებურებანი კითხვასთან დაკავშირებით, რა პრობლემები იჩენს თავს ბავშვთა კითხვის კვლევისას, რას უნდა მიექცეს მეცნიერთა და პრაქტიკოს პედაგოგთა ყურადღება წერა-კითხვის სწავლების დროს და მრავალი სხვა საკითხი იყო განხილვის საგანი მიმდინარე წლის 25-26 სექტემბერს თბილისის პირველ კლასიკურ გიმნაზიაში გამართულ კონფერენციაზე – „წიგნიერების ახალ მიჯნასთან – ცვლილებები დაწყებით განათლებაში“.

კონფერენცია კითხვის საერთაშორისო ასოციაციის (IRA) მხარდაჭერით მოამზადა და ჩაატარა საქართველოს ასოციაციამ (პრეზიდენტი პაატა პაპავა) „სკოლა – ოჯახი – სამოგადოება“. კონფერენციის აქტუალობა თავდაპირველადვე იყო გაცხადებული კითხვებში:

რა სჭირდება ბავშვს განვითარებისა და რეალიზაციისათვის თანამედროვე სამოგადოებაში?

როგორ შექმნას სკოლამ შემოქმედებითი, ხალისიანი და წიგნიერი გარემო?

როგორი მასწავლებელი ნერგავს მოსწავლეებში კითხვის, წერის და ამროვნების კულტურას?

კონფერენციის ორგანიზატორებმა კონკრეტულად განსაზღვრეს კონცეფციის ძირითადი მიზნები:

□ კონცეფცია მასწავლებლებს, განათლების სისტემის მმართველებს, ადგილობრივ და უცხოელ ექსპერტებს, გამომცემლებს, მშობლებს შორის გრძელვადიან თანამშრომლობას ჩაუყრის საფუძველს.

□ დაინტერესებული სამოგადოება გაცნობა საქართველოს დაწყებით სკოლებში განათლების ხარისხის ამაღლების სტრატეგიულ პროექტს.

□ წარმოდგენილი საგანმანათლებლო მიდგომები და სტანდარტები მიმართულებას დაუსახავს დაწყებითი და საშუალო განათლების სპეციალისტებს და სკოლებს სამომავლო საქმიანობაში.

მრავალმხრივი იყო კონფერენციის თემატიკა. შეეხებოდა ის წიგნიერების ახალ განსაზღვრებას, კითხვის საერთაშორისო ასოციაციების სტანდარტებს კითხვის სპეციალისტებისა და მასწავლებელთა სერტიფიცირებისათვის, სწავლება-სწავლის კონსტრუქტივისტულ, მოსწავლეზე ორიენტირებულ მიდგომას, ეფექტურ

კონფერენცია კითხვის საერთაშორისო ასოციაციის (IRA) მხარდაჭერით მოამზადა და ჩაატარა საქართველოს ასოციაციამ (პრეზიდენტი

სახელმძღვანელოებსა და დამხმარე სახელმძღვანელოებს, სკოლის როლს წიგნიერების განვითარებაში, პედაგოგთა კვალიფიკაციის ამაღლებას, კითხვისა და წერის კომპეტენციის შეფასებას საქართვე-

ლო კოტეჯიშვილი);

სტანდარტები წერა-კითხვის მასწავლებლებისათვის (ქეთი როლერი);

სამუშაოებთან სისტემის შექმნა კითხვისა და წერის სწავლებისათვის (ჯიმ უაილი);

სასკოლო ბიბლიოთეკის როლი საგანმანათლებლო პროცესში (ალექსანდრე ლორია);

ოჯახისა და გარემოს გავლენა კითხვისა და წერის უნარის განვითარებაზე (ავთო მაღრაძე);

საქართველოს სკოლებში წიგნიერების განმტკიცების შემდგომი საფეხურები (პაატა პაპავა).

ლო სკოლების დაწყებით საფეხურზე და სხვ.

კონფერენციაზე წარმოდგენილი იყო შემდეგი მოხსენებები:

სახელმწიფო შეფასება ქართულ ენაში – შედეგები და რეკომენდაციები (ნინო გორდელაძე, თამარ ოთხმეზური);

კითხვის საერთაშორისო ასოციაციის შესახებ (ჯიმ უაილი);

მოსწავლეზე ორიენტირებული სწავლების მეთოდები (ქეროლ სანგა);

საანბანო წიგნის აგების ფსიქოლოგიური საფუძვლები (მარიამ მირიანაშვილი);

წიგნიერების დონის გაუმჯობესების ფაქტორები (ჯერი შილი);

ენის სწავლების ეფექტური სტრატეგიები დაწყებით კლასებში (ლალი ვაშაკიძე);

რა გვინდა, რომ იცოდეს მოსწავლემ და რა უნდა შეეძლოს მას? წიგნიერების ახალი განსაზღვრებანი (ჰენრიეტა ღომბეი);

ბავშვის მომზადება კითხვისათვის (იათამზე

ყველა მოხსენება უდიდესი ინტერესით იქნა მოსმენილი. საკითხები გაშუქებული იყო ღრმად და საფუძვლიანად; დასმული იყო მრავალი პრობლემა, ბევრ შეკითხვას გაეცა პასუხი, ბევრი სიახლე გაშუქდა, წამოყენებული იქნა წინადადებები, გამოთქმულ იქნა ორიგინალური აზრები. ერთგვარად, უკმარისობის განცდა დაბადა იმან, რომ უაღრესად საინტერესო, აქტუალური საკითხებისათვის, რომლებიც კონფერენციაზე იყო წარმოდგენილი, დრო არ აღმოჩნდა საკმარისი მათი სრულყოფილად დამუშავებისათვის. თემატიკის აქტუალობამ და მოხსენებათა მრავალმხრივობამ კიდევ უფრო მწვავედ მოითხოვა მეტი დრო, ვიდრე გამოყოფილი იყო ამ მნიშვნელოვანი დონისძიებისათვის.

ამის კომპენსაციად შეიძლება მივიჩნიოთ შემდგომ ორ დღეს ასოციაციის ოფისში გამართული სხდომები, რომლებიც პროექტის შედეგებს მიეძღვნა; ამ პროცესში მრავალი საკამათო საკითხი წამოტივტივდა, მრავალ კითხვას გაეცა პასუხი, მრავალი მოსაზრება იქნა მოსმენილი. მუშაობა მიმდინარეობდა მეტად კონსტრუქციულად,

დემოკრატიულად, ოპერატიულად, რაც უდავოდ დიდი დამსახურებაა ასოციაცია „სკოლა – ოჯახი – სამოგალოება“ პრეზიდენტის პაატა შაპავასი. ამ პროცესში აქტიურად ღებულობდა მონაწილეობას ყველა უცხოელი სპეციალისტი, რომელიც ჩამოსული იყო ღონისძიებებზე.

ჩვენი მხრივ გვინდა დაწვინოთ, რომ საქართველოში პირველად აქ იქნა გადადგმული ნაბიჯი ბიბლიოთეკისა და პედაგოგის ურთიერთკავშირისათვის. უნდა ითქვას, რომ ჩვენში ეს კავშირი სავესებით მორღვეულია. როგორც წესი, პედაგოგიური სამყარო ვერ იყენებს თანამედროვე ბიბლიოთეკის შესაძლებლობებს, უფრო მეტიც – არცა სცნობს ბიბლიოთეკების კომპეტენტურობას სასწავლო პროცესში ჩასართავად, ბოგ შემთხვევაში ხდება სრული იგნორირება, რაც მიუთითებს ძველებური აზროვნების დომინირებაზე, შეიმჩნეოდა, რომ უცხოელი სტუმრები უფრო დიდ ყურადღებას ავლენდნენ ბიბლიოთეკაზე, ვიდრე ჩვენი ქართველი მომხსენებლები და მონაწილენი.

სასიხარულოდ უნდა ითქვას, რომ პროექტის შედეგებისას სასკოლო ბიბლიოთეკების მუშაობის გაუმჯობესებისათვის დაგეგმილ ღონისძიებებს საკმაოდ დიდი ადგილი დაეთმო. ისიც საგულისხმოა, რომ მთლიანად მთელ ღონისძიებაში აქტიურ მონაწილეობას ღებულობდა საქართველოს საბიბლი-

ოთეკო ასოციაცია მისი პრეზიდენტის ირაკლი ღარიბაშვილისა და გამგეობის წევრების გულიკო სტურუასა და ალექსანდრე ლორიას სახით. ეს უკანასკნელი, რომელიც არის საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციასთან არსებული სასკოლო ბიბლიოთეკების გამგეობის თავმჯდომარე, მოხსენებითაც გამოვიდა, რომელსაც მთლიანად ვაქვეყნებთ ამავე ნომერში.

აღნიშნულმა ღონისძიებამ საფუძველი ჩაუყარა ორი ასოციაციის – საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციისა და ასოციაცია „სკოლა – ოჯახი – სამოგალოების“ ურთიერთთანამშრომლობას, რასაც უდი-

უცხოელი ექსპერტები

დესი მნიშვნელობა აქვს სასკოლო ბიბლიოთეკების მუშაობის გამოცოცხლებისათვის.

აღნიშნული კონფერენცია უაღრესად მნიშვნელოვანი მოვლენაა საქართველოში მოსწავლეთა წიგნიერების ამაღლების საქმის შემდგომი განვითარებისათვის.

ქურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკის“ რედაქცია

ალექსანრდე ლორია

სასკოლო ბიბლიოთეკის როლი საგანმანათლებლო პროცესში

(მოხსენება წაკითხული კონფერენციაზე „წიგნიერების ახალ მიჯნასთან – ცვლილებები დაწყებით განათლებაში“. თბილისი, 2004 წ., 25-26 სექტემბერი)

„საქართველოს კანონში საბიბლიოთეკო საქმის შესახებ“ აღნიშნულია: „სასკოლო ბიბლიოთეკის საქმიანობა განიხილება როგორც სასწავლო-აღმზრდელობითი პროცესის შემადგენელი ნაწილი“ (მუხლი 2. გ.). მუსგად იგივეა გაცხადებული „საქართველოს სასკოლო ბიბლიოთეკების ტიპურ დებულებაში“ (ზოგადი დებულებები. -3). იმას, რომ ამგვარი მოსამრება საკანონმდებლო აქტებში დამკვიდრებულიყო, ათეული წლები დაჭირდა. მაგრამ, სამწუხაროდ, შესაბამისი ოფიციალური დაწესებულებების მიერ არც ერთი ნაბიჯი არ გადადგმულა ამ დებულების სასარგებლოდ. დღესაც უმაღლეს საგანმანათლებლო ინსტანციებში ბიბლიოთეკარი მოიაზრება როგორც გექნიკური პერსონალი სამეურნეო საქმიანობის განხრით. ეს იწვევს არა მარტო ბიბლიოთეკის დაკნინებას, არამედ მისი საქმიანობის მიმართ ზედაპირულ დამოკიდებულებას. ეს თავისთავად ნეგატიურად გემოქმედებს მუშაობის ხარისხზე, რაც უარყოფითად მოქმედებს სკოლაში წიგნიერი კულტურისადმი დამოკიდებულებაზე.

რამდენიმე წლის წინ დაარსებულმა საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციამ (პრეზიდენტი ირაკლი ღარიბაშვილი) თავიდანვე დიდი ყურადღება დაუთმო ბავშვთა საბიბლიოთეკო მომსახურებას. გარდა იმისა, რომ საბავშვო ბიბლიოთეკებთან საკმაოდ მჭიდრო კონტაქტები დამყარდა, არაერთი ღონისძიება ჩატარდა სასკოლო ბიბლიოთეკების დასახმარებლად. ამ მიმართულებით სპეციალურად მოღვაწეობდა ასოციაციის გამგეობის წევრი გუ-

ლნარა სტურუა. მისი უშუალო მონაწილეობითა და ორგანიზაციით ჩატარდა სემინარები ვაკე-მთაწმინდისა და საბურთალოს სკოლების ბიბლიოთეკებისთვის; ქალაქის საბავშვო და სასკოლო ბიბლიოთეკების მუშაკთათვის მოწვეული შეხვედრა-სემინარი სპეციალურად მოწვეული გერმანელი სპეციალისტის მონაწილეობით, რომლის ორგანიზატორიც იყო საქართველოში გოეთეს სახელობის ინსტიტუტი; ჩვენი ბიბლიოთეკარები შეხვდნენ აგრეთვე ცნობილ ლიგველ სპეციალისტებს; გამგეობას მოლაპარაკება ჰქონდა საქართველოში ამერიკის საელჩოსთან ერთ-ერთ სკოლაში სანიმუშო ბიბლიოთეკის მოწყობის შესახებ, რაც ჩვენთვის გაურკვეველი მიზეზით შეფერხდა, თუმცა საკითხი ჯერ დახურული არ არის.

გრძნობდა რა საქმის უფრო გააქტიურების საჭიროებას, საბიბლიოთეკო ასოციაციასთან შეიქმნა სასკოლო ბიბლიოთეკების განყოფილება (ფილიალი) იმის ვარაუდით, რომ დროთა განმავლობაში ის შეიძლება გადაიქცეს დამოუკიდებელ ასოციაციად.

სასკოლო ბიბლიოთეკებისათვის მეთოდურ დახმარებას სისტემატურად ეწევა ლ. ასათიანის სახელობის საქართველოს ბავშვთა რესპუბლიკური ბიბლიოთეკა (დირექტ. ინგა არგუტინსკაია), ასევე პერიოდულად სკოლის ბიბლიოთეკებს დახმარებას უწევს ეროვნული ბიბლიოთეკის მეთოდური ცენტრი (გამგე გურამ თაყნიაშვილი). არ შეიძლება არ აღინიშნოს ის დიდმნიშვნელოვანი ღვაწლი, რომელსაც ეწევა ამ მიმართულებით ქალაქის მასწავ-

ვლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტი თავისი შესაბამისი ლაბორატორიით (ხელმძღვ. ხათუნა რამიშვილი). აქ გეგმიურად გარდება კურსები სასკოლო ბიბლიოთეკარებისათვის, რომელშიც აქტიურად მონაწილეობენ ასოციაციის წევრები და სხვა გამოჩენილი სპეციალისტები.

სასკოლო და საბავშვო ბიბლიოთეკების მუშაობისა და ბავშვთა კითხვის საკითხებს სისტემატურად აშუქებს ასოციაციის და ეროვნული ბიბლიოთეკის მიერ დაფუძნებული ჟურნალი „საქართველოს ბიბლიოთეკა“ (მთავ. რედაქტ. ალექსანდრე ლორია). მასში სხვადასხვა დროს გამოქვეყნებულია ისეთი მნიშვნელოვანი სტატიები, როგორიცაა: „კითხვის მართვა, როგორც გემოქმედების პედაგოგიური საშუალება“ (ალექსანდრე ლორია), „სკოლის ბიბლიოთეკა როგორც ინფორმაციული, სასწავლო და კულტურული ცენტრი“, „სასკოლო ბიბლიოთეკის მანიფესტი“, „წიგნის კომუნიკაციური ბუნება“ (რემო სურგულაძე), „სასკოლო ბიბლიოთეკარის პროფესიული კვალიფიკაციის მოთხოვნები“ (ფილიმონ ყურაშვილი), „საბავშვო ბიბლიოთეკების ადგილი საგანმანათლებლო სისტემაში“, „ბავშვი და წიგნი“, „სასკოლო ბიბლიოთეკა როგორც მედია ცენტრი“ (ნატო მჭედლიშვილი), „ბიბლიოთეკა როგორც გონებრივი და ესთეტიკური აღზრდის ცენტრი“ (ნელი მუსხერიძე), „წიგნი საშუალო და უფროსი ასაკის ბავშვებისათვის“ (გულნარა ფირცხალავა), „ბავშვთა კითხვა“ (ცისანა წერეთელი), „დიმიტრი უმნაძე ბავშვთა კითხვის შესახებ“, „ბიბლიოთეკა და პედაგოგი“ (ალექსანდრე ლორია), „უმცროსკლასელთა მშობლების ფსიქო-

პედაგოგიური შეხედულებების ჩამოყალიბების შესახებ“ (ვერა ყურულაშვილი), „ღია ვაკე-თილი ბიბლიოთეკაში“ (ეთერ ქამუშაძე), „მოსწავლე მკითხველთა შესწავლა სასკოლო ბიბლიოთეკაში“ (სამან ნერსეროვა), „დისლექსია-საყურადღებო სიახლე“ (ეთერ ფარეხელაშვილი) და მრავალი სხვა.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვან მოვლენას წარმოადგენს საბიბლიოთეკო ასოციაციის, მწიგნობართა ასოციაციის (პრემილენგი ლია ნადარეიშვილი) და განათლების სამინისტროს ერთობლივი ღონისძიება-სასკოლო ბიბლიოთეკების დათვალიერება-კონკურსი, რაც ნაწილობრივ აისახა საქართველოს პრესაში, ხოლო ჟურნალმა „საქართველოს ბიბლიოთეკამ“ ვრცლად გააშუქა ეს ღონისძიება. სამწუხაროდ, დათვალიერება-კონკურსში

საქართველოს მხოლოდ 72-მა სასკოლო ბიბლიოთეკამ მიიღო მონაწილეობა, მაგრამ ამ აქციაში დიდი როლი შეასრულა სასკოლო ბიბლიოთეკების საქმიანობის გამოცოცხლებაში, კვალიფიციურობის ამაღლებაში. ამას გარდა, მას დიდი ინფორმაციული დაგვირვთვა ჰქონდა.

თავისი საქმიანობით სასკოლო ბიბლიოთეკების პროფესიონალთა კადრებით უზრუნველყოფას დიდად უწყობს ხელს სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის პედაგოგიური უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკათმცოდნეობისა და ბიბლიოგრაფიის კათედრა. ერთ დროს მთელი 5 წლის განმავლობაში კათედრა საბავშვო-სასკოლო ბიბლიოთეკების სპეციალიზაციით ამზადებდა კადრებს, მაგრამ, რაც მთავარია, აქ მუშავდება კითხვასთან დაკავშირებული პრობლემები, კერძოდ, პირველად აქ დამუშავდა

საკითხი საქართველოში კითხვის პრობლემა-ბის კვლევის ინტეგრაციისა და მეცნიერულად შესწავლის შესახებ ე.წ. ლექტოლოგიის მეცნიერული სისტემის მეშვეობით.

უეჭველად დიდი ნაბიჯია წინ გადადგმული საქართველოში მშობელთა და მასწავლებელთა ასოციაციის შექმნით და პროფესიულ-საგანმანათლებლო ჟურნალის „წიგნიერის“ დაარსებით, რომელშიც არაერთი მეტად საყურადღებო სტაგიაა გამოქვეყნებული.

როგორც ვხედავთ, საქართველოში ბავშვთა წიგნიერების როგორც პრაქტიკული, ისე თეორიულ-მეთოდოლოგიური მოღვაწეობის საქმე არ წარმოადგენს ცარიელ ადგილს – მიმდინარეობს ფრიად საგულისხმო საქმიანობა, მუშავდება ბევრი მნიშვნელოვანი პრობლემა, მაგრამ ყოველივე ამას თუ განვიხილავთ თანამედროვე მოთხოვნილებათა ჭრილში, ეს ყველაფერი იმდენად უმნიშვნელოა, რაიმე არსებით შემოქმედებას ვერ ახდენს ბავშვთა წიგნიერებისა და საბიბლიოთეკო მომსახურების პრაქტიკაში.

ისმის კითხვა: რაგომ არ შეიმჩნევა პროგრესი ბავშვთა წიგნიერების ამაღლების საქმეში და რა შეიძლება გაკეთდეს, დაძლეულ იქნეს ეს პრობლემა. კონფერენცია „წიგნიერების ახალ მიჯნასთან-ცვლილებები დაწყებით განათლებაში“, ვფიქრობთ, სწორედ ამ ასპექტებით ინტერესდება და მისი საქმიანობა უეჭველად პოზიტიურ როლს შეასრულებს საქმის გაუმჯობესებისათვის.

წინააღმდეგობები, რომლებიც აფერხებს ბავშვთა წიგნიერების დონის ამაღლებას, უამრავია, მაგრამ ჩვენ გვინდა შევხებით იმას, რაც მიგვაჩნია ყველაზე რთულ დასაძლევ პრობლემად.

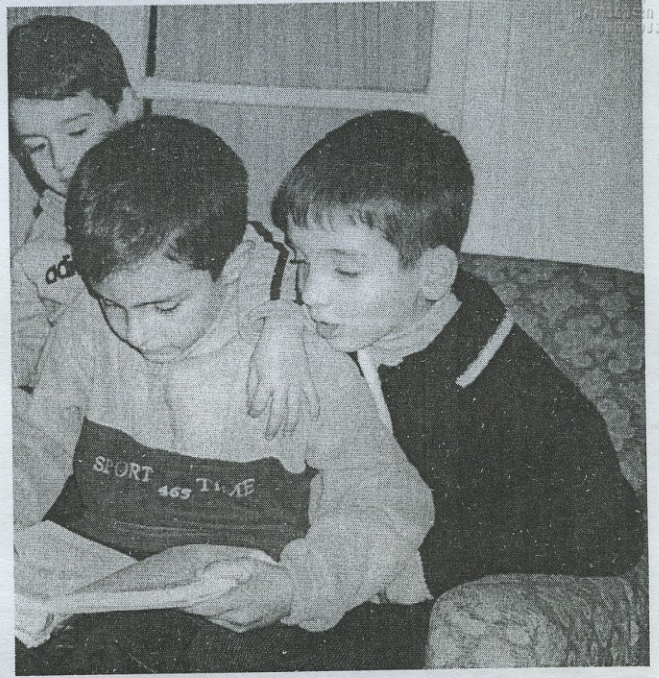
ეს არის სკოლის ბიბლიოთეკის ჩართვა სასწავლო-აღმზრდელობით პროცესში, თუ მხედველობაში არ მივიღებთ ხელისუფლების ორგანოების მიერ საერთოდ ბიბლიოთეკებისადმი თითქმის სრულ უყურადღებობას, ყოველ შემთხვევაში, მის მიმართ დაბალ ინტერესს.

როგორც ცნობილია, თანამედროვე სწავლების ფორმა – ე.წ. ტრანსილაციური მეთოდი, აღარ აკმაყოფილებს დღევანდელ საგანმანათლებლო საქმეს. დღეს მსოფლიოს წამყვან სასწავლებლებში სულ უფრო და უფრო მკვიდრდება სწავლის კონსტრუქტივისტული, მოსწავლეზე ორიენტირებული მიდგომა, ინტერაქტიული ხერხების გამოყენება, რაც ინფორმაციული ფორმების ფართოდ გავრცელებას საჭიროებს. ეს ფორმები როგაციულ ურთიერთობაში არიან და, ამდენად, სავსებით ახლებურ თეორიასა და პრაქტიკის გამოცდილებას ეყრდნობა. განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება ინფორმაციის მოპოვებას, ანალიზსა და პრაქტიკულად მის გამოყენებას, მოსწავლის ინდივიდუ-

ალური მოქმედების გააქტიურებას. თანამედროვე პირობებში ყოველივე ეს მოითხოვს ინფორმაციული საშუალებების გამოყენებას, რაც სად, თუ არა ჩვენს ბიბლიოთეკებში, განსაკუთრებით სასკოლო ბიბლიოთეკებში უნდა მოიპოვებოდეს. სასკოლო ბიბლიოთეკა დღეს უნდა წარმოადგენდეს მედია ცენტრს, ის ყველა პედაგოგს უნდა უზრუნველყოფდეს ყოველგვარი ინფორმაციის მიწოდებით, ეხმარებოდეს მოსწავლეებს საჭირო მასალის გამოვლენასა და მოძიებაში, საინფორმაციო რესურსების მაქსიმალურად გამოყენებაში.

ამის შესახებ ჩვენ დიდი ხანია ვლაპარაკ-

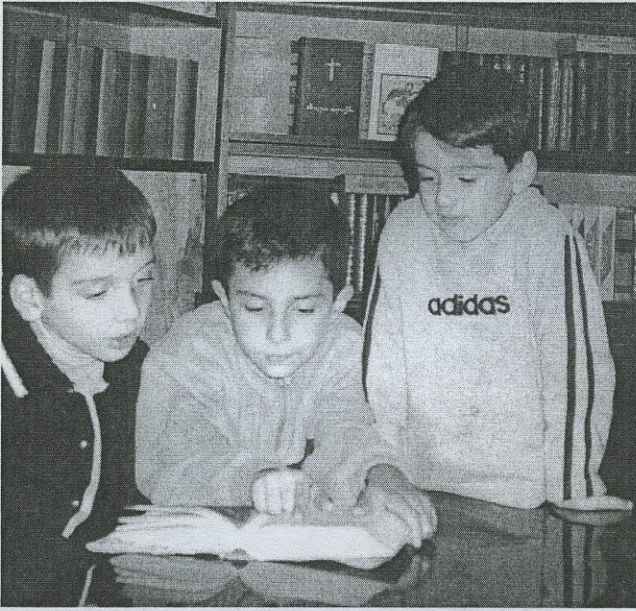
კობთ, ვწერთ და ვმოღვაწეობთ, რათა დაგვე-
რწმუნებინა პედაგოგიური სამოგადოება, რომ
ბიბლიოთეკა დღეს აღარ არის ის, რაც ადრე
იყო, მთლიანად შეიცვალა როგორც მისი დანი-
შნულება, კონცეფცია მის შესახებ, ისე მისი ფუ-
ნქციები. დიდი ხანია ქართულ სპეციალურ ლი-
ტერატურაში გაცხადდა, რომ სკოლაში ბიბლი-
ოთეკა ეს მხოლოდ წიგნადი ფონდის თავშე-
ყრა, დაცვა და გაცემა კი არ არის, არამედ ის
სკოლაში წიგნიერი გარემოს შექმნის უპირვე-
ლეს ინსტრუმენტს წარმოადგენს, იგი უნდა გა-
დაიქცეს არა მარტო ინფორმაციის მოპოვებისა
და გავრცელების, არამედ კულტურულ-საგან-
მანათლებლო ცენტრადაც სკოლაში. ეს ერთ-
ერთი მთავარი პირობაა, შევქმნათ სკოლაში
წიგნიერი გარემო. მაგრამ ამის სრულყოფი-
ლად მოგვარება შეუძლებელია, თუ არ დამყა-
რდა ორგანული კავშირი საბიბლიოთეკო მო-
მსახურებასა და სასწავლო პროცესს შორის.
კატეგორიულად უნდა გამოირიცხოს ის, რომ
მოსწავლე წლიდან წლამდე ისე ღებულობს გა-
ნათლებას, რომ მას არავითარი კავშირი არ
აქვს წიგნების (ინფორმაციის) მოძიებასთან,
ინდივიდუალურად წიგნთან მუშაობასთან, თუ
მხედველობაში არ მივიღებთ სახელმძღვანე-
ლოს გამოყენებას. ამგვარი საქმიანობა მო-
ითხოვს ბიბლიოთეკარისა და პედაგოგის შე-
თანხმებულ, გეგმიურ მოქმედებას, რაც არსე-
ბულ ვითარებაში განუხორციელებლად მიგვა-
ჩნია, რადგანაც ამ თვალსაზრისით არც სამო-
გადობრივი, არც მეცნიერულ-მეთოდოლოგიური
და არც ადმინისტრაციულ-მმართველობითი
წინაპირობები ჩვენში არ არის. სასკოლო ბი-
ბლიოთეკების სპეციალისტები ნაკლებად ინტე-
რესდებიან პედაგოგიური პრობლემებით, პე-
დაგოგები კი უფრო ნაკლებ-საბიბლიოთეკო
საქმიანობით და ამ დაწესებულების შესაძლე-
ბლობებით. ამას განაპირობებს ისიც, რომ
ჩვენი სპეციალისტების მასა – მასწავლებლები
და ბიბლიოთეკარები ნაკლებად ან სულაც არ
იცნობენ საკუთარი სასკოლო ბიბლიოთეკების

გამოცდილებას, ან თუ იცნობენ, მხოლოდ ზედა-
პირულად – ასე თუ ისე, ჩვენში შემოღწეული
უცხოენოვანი წყაროებით. აუცილებელია ამ
პერსონალის მოკლევადიანი სტაჟირება უცხო-
ეთის საუკეთესო სკოლებში, რაც უეჭველად
სასიკეთოდ შემოაგრიალებს სამოგადობრივ
ამრს ჩვენს სასარგებოდ, რის გარეშეც, სა-
ერთოდ, რაიმე პროგრესზე ან სიახლის დანერ-
გვაზე ლაპარაკი შეუძლებელია.

სისტემა: „სკოლა-ოჯახი-სამოგადოება“ სა-
ვსებით შესაძლებელს ხდის ბევრი პრობლემის
დაძლევას, თუკი ეს სამოგადოება გონივრუ-
ლად იქნება გამოყენებული. იგივე ითქმის
სკოლა-ოჯახის ერთობლიობის აქტივს.

სკოლასთან ოჯახის კავშირი არ უნდა გავი-
გოთ როგორც მხოლოდ და მხოლოდ მასწავ-
ლებლისა და მშობლის ურთიერთობა. აქ მხე-
დველობაშია მიღებული მშობლების ყოვე-
ლგვარი მოღვაწეობა სკოლაში, მონაწილეობა
მის ცხოვრებაში – ფინანსური დახმარება,
ორგანიზაციულ პროცესებში ჩართვა, მა-
რთვაში მონაწილეობის მიღება, მორალური
მხარდაჭერა, მორიგეობა სკოლაში, კულტუ-
რულ-საგანმანათლებლო თუ სპორტულ ღონი-
სძიებებში მონაწილეობა თუ დასწრება, მონა-
წილეობა ექსკურსიებში, ლაშქრობებში და ა.შ.

ცხადია, აქ გამოკვეთილად შეიძლება ითქვას მშობელთა ურთიერთობაზე სკოლის ბიბლიოთეკასთან. მაგრამ მაინც მთავარია პედაგოგისა და ბიბლიოთეკარის სინქრონული საქმიანობა. საამისოდ დღეს, როგორც ვთქვით, არც ჩვენი ბიბლიოთეკარები არიან მზად და მით უმეტეს – პედაგოგები. ვერ ვიტყვით, თითქოს ამ ურთიერთთანამშრომლობის მეთოდთა ჩამოყალიბებული იყოს, თუმცა ბევრი რამ ამ მიმართულებით გაკეთდა, საჭიროა მხოლოდ ხელმძღვანელობის ნება და ამ მიმართულებით მოქმედების გააქტიურება.

საქმეს დიდად უშლის ხელს ინფორმაციულობის დაბალი დონე. ეს იწვევს ჩვენი პედაგოგებისა და ბიბლიოთეკარების პროფესიული დაოსტატების შეფერხებას. ასევე ართულებს საქმეს მეთოდური უზრუნველყოფის ჩამორჩენა. თუ როგორ შეიძლება მოხდეს სასწავლო-აღმზრდელობით პროცესში სასკოლო ბიბლიოთეკის ჩართვა – სავსებით გარკვეული არ არის. უფრო მეტიც – არიან ამ მოსაზრების მოწინააღმდეგენი და საერთოდ უგულვებელმყოფელებიც. სავალდებულოა გადაწყვეტილად ითქვას: საჭიროა ეს თუ არა, და დასაბუთდეს ერთი თუ მეორე მოსაზრება. ჩვენი მხრივ დავსძენთ, რომ მსოფლიოს თანამედროვე მოწინავე სასწავლებლებში ეს საკითხი უკვე და-

დებითადაა გადაწყვეტილი და მნიშვნელოვანი ნაბიჯებიცაა გადადგმული მისი რეალიზაციისათვის.

ბიბლიოთეკათმცოდნეობის სპეციალისტებს შორის, სამწუხაროდ, მოკრძალებით, მაგრამ მაინც მუშავდება მეთოდური ხასიათის თემები – სკოლაში კითხვის აქტივიზაციასთან დაკავშირებით, მაგრამ ამ საქმეს პერსპექტივა არ ექნება, თუ ეს არ წარიმართა პედაგოგებთან ინტეგრაციით.

როგორც ცნობილია, კითხვის სწავლება გულისხმობს როგორც ასონიშანთა სრულყოფილად დაუფლების ხელოვნებას, ისე კითხვის კულტურის დაუფლებასაც. დაწყებით კლასებში ანბანის სწავლება და კითხვის ჩვევების გამკვიცება გაცილებით გაადვილებულია, როცა პატარა უკვე ნაზიარებია წიგნების წაკითხვის გრადიციას, როცა მას უფროსები უკითხავენ წიგნებს და აჩვენებენ მასთან ურთიერთობას. ეს ძალიან ადრე შეიძლება მოხდეს – აღსაზრდელთა ასაკში, და ამიტომაცაა, რომ თანამედროვე ბიბლიოთეკებში მკითხველებად ბავშვებს 3 წლის ასაკიდან ღებულობენ. როგორც ვხედავთ, ანბანის სწავლების პროცესში განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ბავშვის ლგოლვას წიგნისადმი, სურვილს დამოუკიდებლად მათი წაკითხვისა. ამაში კი ნამდვილად ყველაზე აქტიური როლის შესრულება სკოლისა და საბავშვო ბიბლიოთეკებს შეუძლიათ. სასკოლო ბიბლიოთეკის დათვალიერებას, ბიბლიოთეკარის მიერ საინტერესო წიგნების ჩვენებას, საკლასო გაკვეთილების ზოგ შემთხვევაში ბიბლიოთეკაში ჩატარებას, კითხვის გრადიციულ გაკვეთილებს, წაკითხულისა თუ მონათხრობის შესახებ აზრის გამოხატვას, ოჯახში საკუთარი წიგნის თაროს გამოყოფას, მოსწავლის დასაჩუქრებას წიგნით, წაკითხულის ან მოსმენილის ილუსტრირებას, საბავშვო კროსვორდების ამოხსნას, სკოლისა თუ კლასის საუკეთესო მკითხველის გამოცხადებასა და დაჯილდოვებას, საინტერესო სიგყვების მოპოვებასა და შეგროვებას,

სხვადასხვა სახის წიგნებით თამაშებსა და შეჯიბრება-კონკურსებს, ვიქტორინებს, დეკლამაციურ დილებს, შეხვედრებს მწერლებთან და სხვა მასობრივ ღონისძიებებს, რომლებიც ხელმისაწვდომია დაწყებითი კლასების მოსწავლეთათვის, უდიდესი მნიშვნელობა აქვს მობარდ თაობაში წიგნიერებისა და კითხვის კულტურის დანერგვისათვის, მოსწავლის შემოქმედებითი აზროვნების განვითარებისათვის. სწორედ პედაგოგთა და ბიბლიოთეკართა თანმხვედრ საქმიანობის შედეგად შეიძლება ამგვარი ღონისძიებების მაღალპროფესიულად ჩატარება. ამიგომაც საჭიროა ამ მიმართულებით გაგრძელდეს მეთოდოლოგიური დამუშავებები და „პედაგოგ-ბიბლიოთეკარის“ სისტემის ჩამოყალიბება და განვითარება.

ჩვენ მივესალმებით კონფერენციის აქტუალობის განმსამღვრელ დებულებათა შორის

საკითხის დასმას იმის შესახებ, თუ როგორ გავაცოცხლოთ და გავააქტიუროთ სკოლის ბიბლიოთეკა, რამდენადაც, თუ გენდენციას დავუკვირდებით, ამ ბოლო დროს სასკოლო ბიბლიოთეკები იქცნენ ერთგვარ „განგევების ვაცებად“ – როცა სკოლაში რეფორმები იმით იწყება, რომ ბიბლიოთეკარის შტაგს ამცირებენ, ბიბლიოთეკას კვეცავენ ან სულაც აუქმებენ.

ეს კონფერენცია ფრიად დროული, პრობლემატური საკითხებითა და თემატიკით საგრძნობლად დაგვირთული და საქმიანია. ეს იმედს გვაძლევს, რომ, როგორც ეს გაცხადებულია მის მიზნებში, აქ „წარმოდგენილი საგანმანათლებლო მიდგომები და სტანდარტები მიმართულებას დაუსახავს დაწყებითი და საშუალო განათლების სპეციალისტებს და სკოლებს სამომავლო საქმიანობაში“.

ი უ ბ ი ლ ე

ღარეჯან კოტეტიშვილი

რადიელ პრისტაჰი – მწერალი და საზოგადო მოღვაწე

(160 წლისთავის გამო)

კლამა სოქვა, ვინც მოძიხარს,
იძას კუძღენი მე ქებასა,
იძას მიუკეპ ქვეყნის საზნოს,
სახკლსა და დიდებასა...

რ. პრისტაჰი

ოველი ჭეშმარიტი მწერალი მთელი სიცოცხლის მანძილზე სამშობლოსა და ხალხს უნდა ემსახურებოდეს. ათასგზის ბედნიერია ის, ვინც პატიოსნად იხდის ამ დიდ საზოგადოებრივ-მოქალაქეობრივ მოვალეობას. რადიელ პრისტაჰმა ქართული მწერლობის ასპარეზზე ხანგრძლივად

იღვაწა და ხალხში სიკეთის, სისუენაკის, ვაჟაკობის იდეები დანერგა. ცნობილია, რომ მას ყველაზე მეტად უბრალო ადამიანებთან საუბარი უყვარდა, მოუთხრობდა მათ ერის დუხჯირ ხვედრზე, საქართველოს ისტორიულ ძნელებლობაზე, ხალხმაც დიდებით მოსილი მისი სახელი თაობიდან თაობას გადასცა, მისი ლე-

ქსები სიმღერებად აქცია, ცხოვრებისა და მოღვაწეობის საიუბილეო თარიღები კი – სახალხო დღესასწაულად.

რაფიელ ერისთავი არის პირველი ქართველი მწერალი, რომელსაც სიცოცხლეშივე ეღირსა დიდი აღიარება და დაფასება. 1895 წლის 22 ოქტომბერს ილიას და აკაკის თაოსნობით მას სამწერლო მოღვაწეობის

50 წლის იუბილე გადაუხადეს. ილია ჭავჭავაძის თქმით, „რაფიელ ერისთავის იუბილე, ყველაზე დიდი მნიშვნელობის მოვლენად ითვლება. ამ დღემ დაგვანახვა ეროვნული ძალის ისეთი მდგომარეობა, როცა ერმა გაიგო თავისი ერთგული მოღვაწეების ღირსება, მათი მოწამეობრივი შრომის შედეგი“. საიუბილეო ზეიმს ქართველმა ხალხმა დიდი დღესასწაული უწოდა, ხოლო ამ შემთხვევის გამო გამოცემულ საგანგებო კრებულს „საერო დღესასწაული“ შეარქვა, რომელსაც ნიკოლოზ ბარათაშვილის უკვდავი სტრიქონები წაუმძღვარა.

„რაც ერთხელ ცხოვლად სულ დააჩნდების, საშვილიშვილოდ გარდაეცემის“.

რაფიელ ერისთავის შემოქმედება მრავალფეროვანი და ამოუწურავია.

რაფიელ ერისთავი სამწერლო მოღვაწეობას 1846 წლიდან იწყებს. რუსულ პრესაში („კავკაზი“, „ნოვოე ობომრენიე“) ბეჭდავს მიმოხილვებს. ისტორიულ-ეთნოგრაფიული ხასიათის წერილებსა და ნარკვევებს. მისი მიზანი იყო ქართული კულტურის პოპულარიზაცია. მის პირველ ლექსებში „ღარიგება“, „ყვავილს“ უკვე იგრძნობოდა ხალხური კილო. 1852 წელს ჟურნალ „ცისკარში“ გამოქვეყნდა მისი პირველი მოთხრობა „ბეჩავი“, ლექსები: „მათხოვარა გლახაკი“, „სესიას ფიქრები“, „თათნდილას დარდი“, „ბერუას ჩაფიქრება“ და სხვა.

რაფიელ ერისთავი ქართული ისტორიული პოემების გრადიციების გამგრძელებელია. ასეთებია პოემები: „ასპინძის ომი“, „თამარიანი“ და სხვა.

რაფიელ ერისთავის ნაწარმოებებში გამოვლინდა სამშობლოს სიყვარული, ჰუმანიზმი და დემოკრატიზმი. გლეხკაცობის დაბეჩავებულ და უნუგეშო ყოფას ააშკარავებდა პოეტის მრავალი ლექსი. ილია ჭავჭავაძის თქმით, რაფიელ ერისთავმა პირველმა დაძრა ენა ბატონყმობის წინააღმდეგ.

რაფიელ ერისთავმა ქების ჰიმნი მიუძღვნა მშობლიურ ქვეყანას თავისი ლექსით „სამშობლო ხევსურისა“.

„არ გავცვლი სალსა კლდეებსა უკვდავებისა ხემელა,

არ გავცვლი მე ჩემს სამშობლოს სხვა ქვეყნის სამოთხემელა“...

ამ ლექსში მკაფიოდ არის გამოხატული სამშობლოს გულწრფელი სიყვარული, პატრიოტული განცდები. იგი იმთავითვე დიდი პოპულარობით სარგებლობდა და მალე სიმღერადაც გარდაიქმნა, რომლის მუსიკა კომპოზ. ნიკო სულხანიშვილს ეკუთვნის. მთელი ერი იცნობს და მღერის ამ სიმღერას.

რაფიელ ერისთავი საბავშვო ლიტერატურის ერთ-ერთი ფუძემდებელია. მისი ლექსები სისტემატურად იბეჭდებოდა იმდროინდელ საყმაწვილო წიგნებსა და ჟურნალებში – „ბუნების კარი“, „ნობათი“. „ჯეჯილი“ და სხვა.

რაფიელ ერისთავს გარკვეული წვლილი მიუძღვის ქართული მუზეუმისა და ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების დაარსებაში. რაფიელ ერისთავი ერთ-ერთი დამაარსებელია ქართული ეროვნული ბიბლიოთეკისა, რომელსაც მან საკუთარი უნიკალური, მდიდარი წიგნთსაცავი უსაყიდლოდ გადასცა.

იგი არის ქართული პროფესიული თეატრის ერთ-ერთი დამფუძნებელი და ქართული დრამატურგიული სამოგალობის თავმჯდომარე.

რ.ერისთავის ორიგინალურმა თუ გადმოკეთებულმა პიესებმა გაამდიდრა ქართული თეატრის რეპერტუარი. მას მიიჩნევდნენ ვოდევილის ქანრის დამამკვიდრებლად ქართულ დრამატურგიაში. მისი პირველი დრამა იყო „მბრუნავი სკოლები“, რომელსაც მოჰყვა პიესები: „ადვოკატი“, „სურათები ჩვენი ხალხის ცხოვრებიდან“ და სხვა.

რაფიელ ერისთავი დიდი გულმოდგინებით მუშაობდა „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტზე. დ.ჩუბინაშვილისეულ გამოცემაში მას ბევრი საყურადღებო შესწორება შეუტანია. მისი ინიციატივით 1881 წელს მუშაობა დაიწყო „ვეფხისტყაოსნის“ ტექსტის დამდგენმა კომისიამ, რომელშიც შედიოდნენ: ილია ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, გრ. ორბელიანი, იაკობ გოგებაშვილი და სხვ. ამ კომისიის მიერ დადგენილი ტექსტის მიხედვით დაიბეჭდა „ვეფხისტყაოსნის“ 1888 წლის ქართველიშვილისეული გამოცემა.

თბილისში 1852 წელს შეიქმნა რუსეთის გეოგრაფიული სამოგალობის კავკასიის განყოფილების სამუშეუმო კოლექცია, რითაც საფუძველი ჩაეყარა კავკასიის მუზეუმს. ახლადარსებულ მუზეუმში ეთნოგრაფიული მასალების მოსაწესრიგებლად რაფიელ ერისთავი მიიწვიეს. მას მხოლოდ მცირე ხნით მოუხდა მუშეუმში მუშაობა, მაგრამ შესანიშნავად შედგენილი პირველი ეთნოგრაფიული კატალოგი დატოვა. ეს კატალოგი დათარიღებულია 1856 წლით. რ. ერისთავს დიდი წვლილი მიუძღვის საქართველოს ზოგიერთი რაიონის ეთნოგრაფიული და გეოგრაფიული მასალების შეკრებაში.

რაფიელ ერისთავმა ლექსიკოლოგიური და გერმინოლოგიური შრომებით ფასდაუდებელი ღვაწლი დასდო ქართულ ფილოლოგიას და ენათმეცნიერებას.

80-იან წლებში იგი ი.ჭავჭავაძესთან, აკ.წერეთელთან, ი.გოგებაშვილთან და სხვებთან ერთად გერმინოლოგიურ მუშაობაში ჩაება და

ბევრი მართებული აზრი გამოთქვა ქართული სამეცნიერო გერმინების შემუშავების თაობაზე. რაფიელ ერისთავმა დაამუშავა გერმინოლოგიები: არითმეტიკის და გეომეტრიის, ფიზიკისა და ასტრონომიის, ქიმიის და სხვა.

რაფიელს ეკუთვნის მოსაზრებები ქართული ენის ბუნებისა და კუთხური მეტყველების შესახებ; გამოკვლევები ანბანისა და დამწერლობის თაობაზე. შეადგინა „ქართული ენის გრამატიკა ყრმათათვის“.

რაფიელ ერისთავი სულხან-საბა ორბელიანის „ქართული ლექსიკონის“ პირველი გამომცემელი და რედაქტორია. გამოიცა 1884 წელს. ასევე გამოსცა მან მცენარეთა შემოკლებული „ლათინურ-რუსულ-ქართული“ ლექსიკონი, „მცენარეთა, ცხოველთა და ლითონთა სამეფოდან ქართულ-რუსულ-ლათინური ლექსიკონი“ და სხვა. მუშაობდა „რუსულ-ქართულ“ ლექსიკონზე, რომლის გეგმა 1888 წელს დაიბეჭდა ქურნალ „ივერიაში“ (№144).

რ.ერისთავი მთელი თავისი სიცოცხლის განმავლობაში ნაყოფიერ და მრავალფეროვან მუშაობას ეწეოდა; სხვადასხვა დროს მუშაობდა თუშ-ხევსურეთის სამმართველოში თარჯიმნად, რომლის ცენტრი თიანეთში იყო, მეფისნაცვლის კანცელარიაში, ქუთაისში განსაკუთრებული მინდობილობათა მოხელედ; ქუთაისის გუბერნიის სამმართველოს განყოფილების უფროსად; ზუგდიდის მაზრის უფროსად; კავკასიის საცენზურო კომიტეტის ცენზორად.

კასპის რაიონის ერთ-ერთი ლამაზი სოფელია ქვემო ჭალა, რომელიც ცნობილია კულტურულ-საგანმანათლებლო კერებით: მე-12 საუკუნის ქართული ხუროთმოძღვრული ანსამბლით, რომელიც ცნობილია კარის ეკლესიით, თავისი ციხე-დარბაზებით, კოშკებით. ეს ეკლესია 70-80-იან წლებში პაპუნა ქარუმიძეს აუშენებია, სწორედ ამ ღირშესანიშნავ სოფელში დაიბადა რაფიელ ერისთავი 1824 წლის 9(21) აპრილს. იგი კახეთში ჩასახლებული არაგვის ერისთავის შთამომავალი იყო. ბავშვობა მამულში, სოფ. ქისგაურში გაატარა. წერა-კითხვა დედამ – ნინო ამილახვარმა შეასწავლა, რუ-

სულ ენას მოწვეული მასწავლებელი ასწავლიდა. სოფლის სასწავლებლების შემდეგ სწავლა თბილისის გიმნაზიაში განაგრძო, რომელიც 1844 წელს დაასრულა და აქედან დაიწყო მისი აღმასვლა სამსახურეობრივ კარიერაში. ყოველთვის მნიშვნელოვანი თანამდებობა ეჭირა, მაგრამ სახელი და დიდება მას მისმა კალამმა მოუტანა, რომლითაც რაფიელი თავის უკვდავ ნაწარმოებებს ქმნიდა.

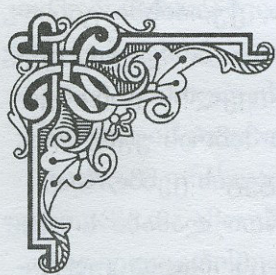
რაფიელ ერისთავი 1901 წლის 4 მარტს (ძვ. სტ. 19 თებერვალს), 77 წლის ასაკში გარდაიცვალა. დაკრძალულია თელავის ერეკლესულ სასახლის ეზოში. 1951 წელს რ.ერისთავის მამაპაპისეულ სახლში სოფ. ქისგაურში მისი სახელობის სახლ-მუზეუმი გაიხსნა.

რაფიელ ერისთავის მემკვიდრეობა მუდამ დიდი ყურადღებით სარგებლობდა. მისი მრავალი ლექსია გამოქვეყნებული ბავშვებისთვის როგორც ცალკეულად, ისე კრებულების სახით და სხვადასხვა პერიოდულ ორგანოებში. იბეჭდებოდა ისინი ისეთ პოპულარულ ჟურნალებში, როგორც იყო „ბუნების კარი“, „ნობათი“, „ჯეჯილი“ და სხვა. არაერთი ლექსი იყო შეგანილი „დედაენაში“ ჯერ კიდევ იაკობ გოგება-

შვილის მიერ. ეს ლექსები სხვადასხვა დროს შემდგომი თაობის საბავშვო ჟურნალებშიც მუდამ ქვეყნდებოდა. ცნობილია ჯერ კიდევ 1882-90 წლებში გამოცემული თხზულებანი ორ ტომად, 1893 წ. გამოცემული თხზულებების პირველი ტომი, 1927 წელს დაბეჭდილი რჩეული ლექსები. რჩეული ლექსების კრებული გამოქვეყნდა აგრეთვე 1958 წელს. 1974 წელს „ქართული საყმაწვილო ლიტერატურის ბიბლიოთეკის სერიით“ ცალკე წიგნად იქნა გამოცემული რაფიელ ერისთავის ლექსები და პოემები.

ყველაზე სრულყოფილ თავმოყრას მაინც მისი თხზულებების ოთხტომეული წარმოადგენს, რომელიც 1935-1938 წლებში გამოიცა.

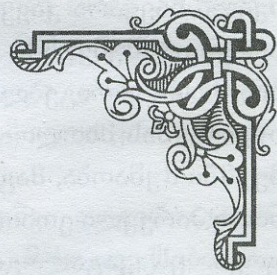
რაფიელ ერისთავის ცხოვრება და შემოქმედება ყურადღებით სარგებლობდა ქართული ლიტერატურის მკვლევართა შორის. მასზე გამოცემული მასალიდან განსაკუთრებული აღნიშვნის ღირსია შემდეგი გამოცემები: ვაშაყმაძე შ. რაფიელ ერისთავი – თბ., 1974; მანდუკელი მ. ახალი ქართული ლიტერატურა: ტ.1. – თბ., 1954; კოტეგიშვილი ვ. ქართული ლიტერატურის ისტორია: (XIX ს.) – თბ., 1959; ქართული ლიტერატურის ისტორია: ტ.4. – თბ., 1974.

გურამ თაყნიაშვილი

საბავშვო მხარა და კრიტიკოსი

ანა ღვინიაშვილის დაბადებიდან ასი წლისთავის გამო

ანა ღვინიაშვილმა ქართულ საბავშვო მწერლობასა და ლიტერატურულ კრიტიკაში სახელი დაიმკვიდრა როგორც მრავალმხრივმა შემოქმედმა, ბუნებისა და ბავშვთა სამყაროს უმაღლო მცოდნემ. იგი ნახევარ საუკუნეზე მეტ ხანს ემსახურა ბავშვთა ესთეტიკურ-მწეობრივი აღმზრდის უკეთილშობილეს საქმეს.

ანა ღვინიაშვილი დაიბადა თბილისში 1904 წელს, სწავლობდა თბილისის ეპარქიალურ სასწავლებელში. მისი აღმზრდელ-მასწავლე-

ბლები იყვნენ: კორნელი კეკელიძე, გიორგი ახვლედიანი, დიმიტრი უზნაძე, სერგი დანელია. ქართული ლიტერატურისადმი ინტერესი აღუძრა სერგო გორგაძემ, რომელსაც ანა მთელი ცხოვრების მანძილზე სიყვარულითა და მოწიწებით იხსენებდა. სწორედ სერგო გორგაძის რეკომენდაციით იყო მიწვეული 1924 წელს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტთან არსებულ პირველ საბიბლიოთეკო კურსებზე, სადაც ქართული საბავშვო ლიტერატურის წაკითხვა დაეკისრა.

ანა ღვინიაშვილი იმთავითვე დაუახლოვდა ქართველ მწერალ და საზოგადო მოღვაწე ქალებს: ეკატერინე გაბაშვილს, მარიჯანს (მარიამ ალექსიძე), ანა ხახუტაშვილს (ცქვიტი), დარია ახვლედიანს, საფო მგელაძეს, ლიდა მეგრელიძეს, ნინო ნაკაშიძეს და სხვებს. ოჯახური მდგომარეობის გამო (ღვინიაშვილის ხელში იზრდებოდა) ანას ბაფხულობით სულ მუდამ სოფელში უხდებოდა ყოფნა; სწორედ სოფელმა ასწავლა მას საკუთარი შრომის ფასი, შეაყვარა ბუნება და ბავშვები, სწორედ ბავშვთა მხატვრულ აღზრდასა და მათ სულიერ სრულყოფას შეაღწია მთელი თავისი შეგნებული ცხოვრება. თანამედროვეთა გადმოცემით, ანა ახალგაზრდობიდანვე იყო პირდაპირი, პრინციპული, შემართებული, სასიამოვნო გარეგნობის ქალბატონი. სოფლისა და ბავშვებისადმი სიყვარული მას მთელი ცხოვრების მანძილზე გაჰყვა. დიდი ხალისით იგონებდა სოფელში გატარებულ დღეებს, კევრზე ჯდომას, წყალზე ცხენების წაყვანას, კალოს გაშლას და, რაც მთავარია, პატარებთან გატარებულ დღეებს. იგი დაინტერესებული იყო ბავშვების ბუნებით, მათი ყოფითა და აღზრდის საკითხებით. მათთვის შექმნა მხატვრული სახეები, და სწორედ ამან აღუძრა ინტერესი, შესწავლა ქართული საბავშვო მწერლობა, სისტემაში მოეყვანა იგი და დაეგოვებინა ქართული ლიტერატურის ისტორიისათვის. მისი ავტორობით გამოცემული „ნარკვევები ქართული საბავშვო ლიტერატურის ისტორიიდან“ (თბ., 1962, 1972), „ქართული საბავშვო ლიტერატურის ქრესტომათია“ (წ. 1-2, 1955, 1956), „ქართული საბავშვო ლიტერატურის ქომაგი“ (თბ., 1959) და სხვა დაწერილია ლიტერატურის

ისტორიისა და საბავშვო ლიტერატურის სისტემისეული ცოდნით, მასალის ანალიტიკური შესწავლისა და მეცნიერული დამუშავების მეთოდების გამოყენებით. საბავშვო ლიტერატურის შესწავლამ მას გაუსპეციაკა სული და გაუასკვეცა ენერგია. მარად შესტრფოდა ეროვნულ სიწმინდეს, მოზარდთა მნებორივ სიფაქიბესა და პატრიოტული სულისკვეთებით აღზრდის იდეალებს. ასეთი რწმენითა და მიდგომით შესწავლა მან ქართული საბავშვო ლიტერატურის გრადიციები, რომლის სათავეში იდგნენ ილია, აკაკი, ვაჟა-ფშაველა, იაკობ გოგებაშვილი და სხვანი. საბავშვო ლიტერატურის სიყვარულმა იგი დაუახლოვა საბავშვო თეატრს. მას კარგად ესმოდა თეატრის როლი ახალგაზრდობის მნებორივი აღზრდის საქმეში. ქართული საბავშვო ლიტერატურის ისტორია აგებულია ცალკეული ეგაპების დახასიათებით; ავტორი მოხე-

რხებულად იყენებს ბეპირი გადმოცემების ნიმუშებს, ფოლკლორულ ჩანაწერებს. საბავშვო ლიტერატურის სრული კურსის შექმნით ანა ღვინიაშვილი მოგვევლინა როგორც ამ დარგის შესანიშნავი მკვლევარი და კრიტიკოსი. მისი ნაშრომში „ქართული საბავშვო ლიტერატურის მოამბეგენი“ (თბ., 1959) პროფესიული ლიტერატურათმცოდნის ალლოთი და მიდგომითაა განხილული ანასკასია თუმანიშვილი-წერეთლის (ეურნ, „ჯეჯილის“ რელაქტორი), მარიამ დემურიას, ლუარსაბ ბოცვაძის, ეკატერინე მესხის, ალექსი ჭიჭინაძის, ივანე როსტომაშვილის და სხვათა საბავშვო ნაწარმოებები და ბავშვთა აღზრდასთან დაკავშირებული მასალები.

ანა ღვინიაშვილს დიდი ღვაწლი მიუძღვის თელო რაბიკაშვილის ლიტერატურული მემკვი-

დრეობის შესწავლის საქმეში. მან დიდი შრომა გასწია ქართველი საბავშვო მწერალი ქალუბის შემოქმედების შესწავლა-გამომხეურებისათვის. იგი ყველასათვის სათნო და ერთგული მანდილოსანი იყო; სიყვარულით აღსავსე სტრიქონები უძღვნა საფო მგელაძეს, ეკატერინე გაბაშვილს, მოხეგიალე მუსიკოსს ილია ქურხულს და სხვებს.

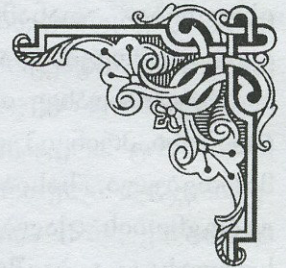
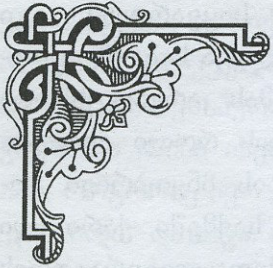
ანა ღვინიაშვილის დიდი ავტორიგეტი და აღიარება განპირობებული იყო სამშობლოსა და პაგარების, ბავშვების სიყვარულით, მოქალაქეობრივი პასუხისმგებლობით და იმის ღრმა შეგნებით, რომ ბავშვის სწორ აღზრდაზე ბევრადან დამოკიდებული სამშობლოს მომა-

ვალი, მისი ბედ-ილბალი.

ანა ღვინიაშვილმა პირველმა სცადა შეეღვინა ქართული საბავშვო ჟურნალების მიმოხილვა; ამ საკითხს მიუძღვნა სპეციალური ნაშრომი „ქართული საბავშვო ჟურნალების ისტორიისათვის“ (თბ., 1935); ასევე პირველმა გააშუქა ქართული საბავშვო ღრამატურგის საკითხები, სპეციალურ ნაშრომში (თბ., 1934).

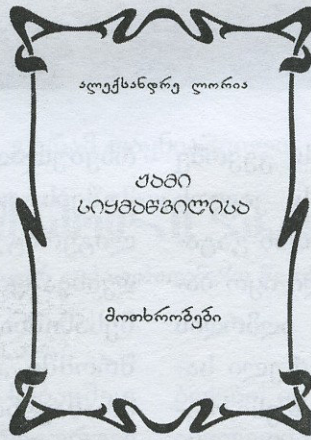
მიუხედავად იმისა, რომ საბავშვო ლიტერატურის ისტორიაში მის შემდეგ ბევრი რამ ითქვა და გამოკვლეულ იქნა, მისი ნაშრომები არ ჰკარგავენ აქტუალობას და დღესაც დიდი ორიგინალობით გამოირჩევიან.

მ ი ლ ო ც ვ ა

ჩვენი მილოცვა

ჩვენი ჟურნალის მთავარ რედაქტორს, ბატონ ალექსანდრე ლორიას შეუსრულდა დაბადებიდან 70 წელი. ნახევარი საუკუნის მანძილზე ბატონი ალექსანდრე ეწევა სამეცნიერო-პედაგოგიურ და აქტიურ მეთოდურ-პრაქტიკულ საქმიანობას. ამ თარიღთან დაკავშირებით, სპეციალური სხდომა გაიმართა თბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიურ უნივერსიტეტში. ბატონი ალექსანდრე ჩვენს ჟურნალს ხელმძღვანელობს მისი პირველი ნომრის გამოცემიდან. ამ საქმეში იგი უშურვე-

ლად სდებს ცოდნას, გამოცდილებას, ინტელექტუალურ შესაძლებლობებს.

ჟურნალის რედაქცია, მისი მკითხველები, კოლეგები და მეგობრები გულწრფელად ულოცავენ ბატონ ალექსანდრეს ამ საიუბილეო თარიღს და უსურვებენ ჯანმრთელობას, სიმხნევას, შემართებას იმ საქვეყნო საქმის საკეთილდღეოდ, სადაც იგი იღვწის და ეწევა შემოქმედებით საქმიანობას.

ჟურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკის“ რედაქცია

ახლახან გამოქვეყნდა ალექსანდრე ლორიას საყმაწვილო მოთხრობების კრებული „ჟამი სიყმაწვილისა“. მასში თავმოყრილია ადრე ჟურნალ-გამეთებში გამოქვეყნებული ნაწარმოებები. „ამ საოცრად კეთილი მოთხრობებით, – ნათქვამია ანოტაციაში, – თქვენ კიდევ ერთხელ დაბრუნდებით იმ ჯადოსნურ სამყაროში, რასაც თქვენი ბავშვობა ჰქვია.“

სემინარი და ტრენინგი საბიბლიოთეკო საქმის სტრატეგიისა და მენეჯმენტის შესახებ

აიმდინარე წლის 18-20 ნოემბერს თბილისში ჩაგარდა სამხრეთ კავკასიის ქვეყნების საერთაშორისო სემინარი თემაზე „სამხრეთ კავკასიის ქვეყნების საბიბლიოთეკო საქმის მდგომარეობის შესახებ“ და გრენინგი საბიბლიოთეკო მენეჯმენტის სფეროში. ამ ღონისძიების ორგანიზატორები იყვნენ ევროპის საბჭო და საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტრო.

თავიდანვე გვინდა აღვნიშნოთ, რომ სამი დღის განმავლობაში მუშაობა მიმდინარეობდა მეტად დაძაბულად, საქმიანად, მაღალ პროფესიულ დონეზე და ნაყოფიერად დამთავრდა. მასში მონაწილეობდნენ ამერბაიჯანის, სომხეთისა და საქართველოს ცნობილი სპეციალისტები – სხვადასხვა ქალაქების სხვადასხვა გიპის ბიბლიოთეკების წარმომადგენლები. საქართველოდან სემინარის მუშაობაში მონაწილეობას იღებდნენ ბიბლიოთეკების წარმომადგენლები, როგორც თბილისიდან, ისე ბათუმიდან, თელავიდან, გორიდან, ქუთაისიდან.

18 ნოემბერს სემინარის მონაწილეებს ეწვია საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრი გიორგი გაბაშვილი, რომელიც მისასალმებელი სიტყვით გამოვიდა და სემინარის დიდ მნიშვნელობაზე ილაპარაკა. როგორც ცნობილია, ევროსაბჭოს წარმომადგენლები წინა დღითაც შეხვდნენ გამოცემლებს, რომლებთანაც საქმიანი ლაპარაკი ჰქონდათ და ბევრი საინტერესო წინადადება წამოაყენეს. მინისტრმა მათ მუშაობაშიც მიიღო მონაწილეობა.

საბიბლიოთეკო დარგის სპეციალისტებს,

რომლებიც 18 ნოემბერს შეკრებილიყვნენ სემინარზე, მიესალმა აგრეთვე ევროსაბჭოს კულტურული მემკვიდრეობის განყოფილების დირექტორი ქეთრინ როსი.

იმ დღეს ვრცელი მოხსენებით გამოვიდა ევროსაბჭოს ექსპერტი, მთავარი მრჩეველი საბიბლიოთეკო სფეროში ტულა ხავისგო. მისი მოხსენების თემა იყო: „თანამედროვე ევროპის საბიბლიოთეკო საქმის პოლიტიკა, ბიბლიოთეკების მრავალმხრივი როლი.“ მან ხაზგასმით აღნიშნა, ბიბლიოთეკები თუ როგორ გარდაიქმნებიან საინფორმაციო ცენტრებად; შეეხო იმას, თუ რაოდენ მნიშვნელოვანია მათთვის უკვე გამზადებული ინფორმაციის მიღება, რაც ერთიორად აადვილებს მუშაობას, ილაპარაკა იმ წყაროებზე, რომლებისგანაც შეიძლება მიიღოს ბიბლიოთეკამ ინფორმაციები და გააშუქა რამდენიმე ქვეყნის გამოცდილება, როგორცაა ინგლისი, ნიდერლანდები, დანია, ესპანეთი, პორტუგალია, ესტონეთი და სხვ.

მოხსენებით გამოვიდა აგრეთვე ევროსაბჭოს ექსპერტი ინგო-ერიკ შმიდგ-ბრაუელი, რომელიც ორი წელი მუშაობდა სასომხეთში და ესმარებოდა იქაურ სპეციალისტებს საბიბლიოთეკო საქმის მოგვარებაში. მან ბევრი საინტერესო რამ მოგვითხრო სასომხეთის საბიბლიოთეკო საქმის შესახებ და შეეცადა დაგროვილი მასალა განემოგადებინა.

ანალოგიური ამოცანით, ოღონდ ამერბაიჯანის საბიბლიოთეკო საქმის გამოცდილების შესახებ, ილაპარაკა ევროპის საბჭოს ექსპერტმა, არქივისა და ბიბლიოთეკების დეპარტამენტის დირექტორმა ევგენი კუმინმა.

საქართველოს საბიბლიოთეკო საქმის

მდგომარეობის ირგვლივ საუბრობდა ევრო-საბჭოს ექსპერტი, კულტურის მენეჯმენტის ფონდის დირექტორი გრეგორ ბოგუტა. მანაც დაწვრილებითი ანალიზი გაუკეთა იმ მასალას, რომელიც ხანგრძლივი დროის განმავლობაში შეისწავლა საანკეტო მონაცემების საფუძველზე.

საქართველოს საბიბლიოთეკო საქმესა და ზოგადსაბიბლიოთეკო საკითხებს შეეხო საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის პრეზიდენტი ირაკლი ღარიბაშვილი, საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკის დირექტორმა ლეილა გამბახიძემ მონაწილეებს ეროვნული ბიბლიოთეკის ბიბლიოგრაფიული გამოცემები გააცნო და ილაპარაკა ამ მიმართულებით არსებულ პერსპექტივებზე; რაც შეეხება ამავე ბიბლიოთეკის მეთოდური მუშაობისა და სტანდარტიზაციის ცენტრის სპეციალისტს ჯამილა გაჯიევას, ის დაწვრილებით შეეხო საქართველოში ბოლო წლებში გამართულ საბიბლიოთეკო კვირეულებს.

მეტად საინტერესო გამოსვლები ჰქონდა ევროსაბჭოს წარმომადგენელს, „STAGE“ პროექტის მენეჯერს დორენა ბოდეას, რომელიც აქტიურ მონაწილეობას ღებულობდა საერთაშორისო ქსელობრივი ურთიერთთანამშრომლობის საკითხების განხილვაში.

დიდი ინტერესი გამოიწვია ირაკლი ღარიბაშვილის გამოსვლამ თემაზე „თანამედროვე ეროვნული და საერთაშორისო საბიბლიოთეკო საქმის პოზიციების ცვლა – საინფორმაციო საზოგადოების საერთაშორისო სამიტი.“

განსაკუთრებული აღმავლობით წარმართა გულა ხავისგოს უორკშოპი მენეჯმენტზე, რომელიც მან წარმართა მისივე სახელმძღვანელოს მიხედვით – „ბიბლიოთეკები სამხრეთ კავკასიაში“.

აღსანიშნავია, რომ მომხსენებელთა გამოსვლებს თან ახლდა სამი ქვეყნის წარმომადგენელთა პრეზენტაციები და საქმიანი შენიშვნები. გამოსვლებსა და კამათში ჩაბმული იყვნენ სამხრეთ კავკასიის ქვეყნების ისეთი ცნობილი სპეციალისტები, როგორიც არიან:

სომხეთის რესპუბლიკის კულტურისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს მუზეუმების, ბიბლიოთეკებისა და არქივების დეპარტამენტის დირექტორი ანაჰიტ გალესტიანი, სომხეთის საბიბლიოთეკო ასოციაციის ყოფილი პრეზიდენტი ნერსეს აირაპეტიანი, ამერბაიჯანის კულტურის სამინისტროს მრჩეველი ნაზიმ სამადოვი, ამერბაიჯანის რესპუბლიკის პრეზიდენტის ადმინისტრაციის აკადემიური ბიბლიოთეკის დირექტორი ლაგიფა მამადოვა, ამერბაიჯანის ბიბლიოთეკების განვითარების ასოციაციის პრეზიდენტი ხალილ ისმაილოვი, საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის პრეზიდენტი ირაკლი ღარიბაშვილი და სხვ.

გამორჩეულად შეიძლება ითქვას ღონისძიებაში საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის მინისტრის მოადგილის თამარ ქვარიანის მონაწილეობა. გარდა იმისა, რომ ის წარმართავდა ღონისძიებების პროცესს, აქტიურად იყო ჩაბმული საკითხების განხილვასა და შეჯამებაში. იგივე შეიძლება ითქვას სამინისტროს წიგნისა და ბიბლიოთეკების განყოფილების ხელმძღვანელზე ნინო მეიფარიანზე, რომელმაც საბოლოოდ შეაჯამა ღონისძიება და მალაღი შეფასება მისცა მას. არ შეიძლება არ აღინიშნოს მთელი სემინარისა და გრენინგის კარგი ორგანიზაცია, რომელიც სასტუმრო „ვერეს“ სპეციალურად მოწყობილ სხდომათა დარბაზში გაიმართა და სინქრონული თარგმნის აპარატურით იყო აღჭურვილი, ყველასთვის ხელმისაწვდომი იყო დაბეჭდილი მასალა – პროგრამები, ბროშურები, დოკუმენტები. მონაწილეთა მომსახურების სრულყოფილად წარმართვა დიდად განაპირობა კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროს წარმომადგენლის იზა დემეტრაშვილის ენერგიულმა ორგანიზაციულმა საქმიანობამ.

ბოლო სხდომაზე მიღებულ იქნა ამერბაიჯანის, სომხეთისა და საქართველოს ხელისუფლებისა და მთავრობებისადმი მიმართვა საბიბლიოთეკო საქმის შემდგომი გაუმჯობესების ღონისძიებების გაგარების შესახებ.

გამოსცემლობა „ბაკმი“

სულ 4-ოდე წელს ითვლის გამომცემლობა „ბაკმი“, მაგრამ უკვე გაითქვა სახელი თავისი მაღალპოლიგრაფიული და ღრმა შინაარსიანი პროდუქციით. იგი გამოსცემს ქართველი კლასიკოსებისა და თანამედროვე მწერალთა ნაწარმოებებს, უპირველესად ლიგერაგურას უმცროსი ასაკისა და მოზარდი მკითხველისათვის. მათ შორის შეგიძლიათ იხილოთ სამეცნიერო-პოპულარული, მხატვრული, სასწავლო-საგანმანათლებლო ლიგერაგურა. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია გამოცემები სერიით, „მსოფლიოს უკვდავი სახელები“, საბავშვო დარგობრივი ენციკლოპედიები, ორენოვანი გამოცემები.

მიმდინარე წელს გამოცემული წიგნების შესახებ ცნობები შეგიძლიათ მიიღოთ გამომცემლობის კატალოგში.

რუსთავის სკოლების ბიბლიოთეკართა ინიციატივით

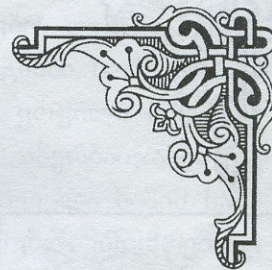
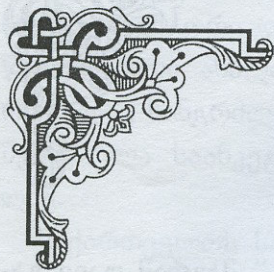

მიმდინარე წლის ოქტომბრის ბოლოს რუსთავში შეიქმნა ქალაქის სკოლების ბიბლიოთეკართა გაერთიანება, რომელიც საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის სასკოლო ბიბლიოთეკების განყოფილების შემადგენლობაში შევიდა. ამგვარად, ყველა ბიბლიოთეკარი იმ დღიდან საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის წევრს წარმოადგენს და იმედია, ისინი, როგორც ეს დამახასიათებელია რუსთავის სკოლების ბიბლიოთეკებისათვის, აქტიურად იმოღვაწევენ სრულ-

ლიად საქართველოს სასკოლო ბიბლიოთეკების საქმის რადიკალურად გაუმჯობესებისათვის.

რუსთავის სკოლების ბიბლიოთეკარების გაერთიანების შექმნის თავყრილობაზე

მეთოდური უზრუნველყოფის ინსტიტუტის ბაჰოსაჰეჰი

მ

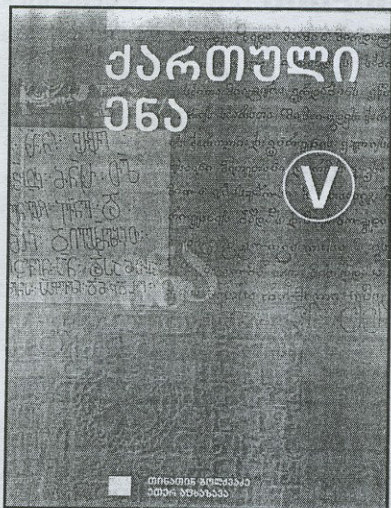
ბილისის მასწავლებელთა დახელოვნებისა და განათლების სისტემის მეთოდური უზრუნველყოფის ინსტიტუტი ფუნქციონირებს 1975 წლიდან და კვალიფიციური კადრითაა დაკომპლექტებული. აქ ყოველწლიურად თბილისის სკოლების ათასობით მასწავლებელი და ბიბლიოთეკარი იმაღლებს ცოდნის დონეს.

საგნობრივი ლაბორატორიები სისტემატურად გამოსცემენ მეთოდურ ლიტერატურასა და სახელმძღვანელოებს, აგრეთვე მაღალკვალიფიციურ სემინარებსა და გრენინგებს უტარებენ სკოლის პედაგოგებს. ეხმარებიან როგორც თეორიულად, ისე პრაქტიკულად.

სკოლის პედაგოგებისთვის და ბიბლიოთეკარებისთვის შესაბამის ლაბორატორიებს გამოყოფილი აქვს კვირაში ორი დღე საკონსულტაციოდ, რომლის დროსაც ნებისმიერ კითხვაზე სათანადო პასუხს დებულობენ.

ინსტიტუტის მეთოდისტები მუშაობაში იყენებენ ინტერაქტიური სწავლების მეთოდებს და სასურველ შედეგებს აღწევენ.

ჩვენ მკითხველებს ვთავაზობთ მათ მიერ ამ ბოლო ხანებში მომზადებულ და გამოქვეყნებულ გამოცემების მოკლე ბიბლიოგრაფიულ მიმოხილვას.

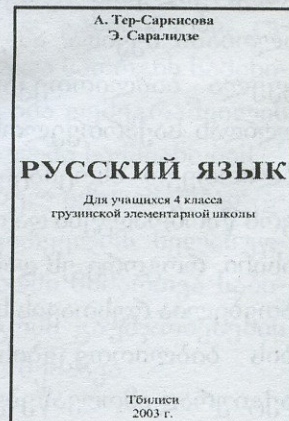

ქართული ენა

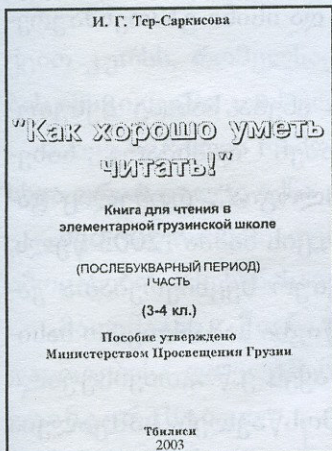
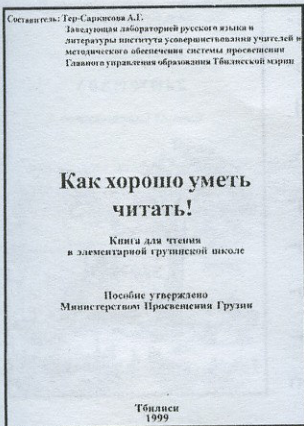
გამომცემლობა „ინტელექტმა“ 2003 წ. გამოსცა თინათინ ბოლქვაძისა და ეთერ აფხაზავას ორიგინალური სახელმძღვანელო „ქართული ენა“, რომელიც გა-

რუსული ენა

2003 წელს გამოიცა ა. გერ-სარქისოვასა და ე. სარალიძის სახელმძღვანელო ქართული ელემენტარული სკოლების IV კლასისათვის „РУССКИЙ ЯЗЫК“.

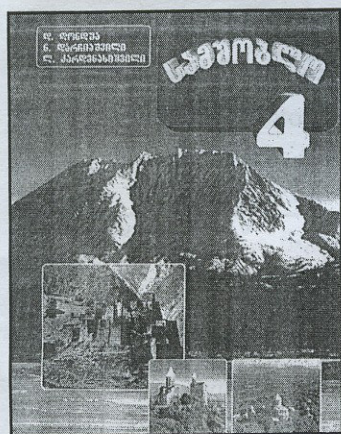

ნკუთენილია ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების V კლასისათვის. როგორც ავტორები აცხადებენ, მათ სურთ მოსწავლეებს შეუძღვენ და საინტერესო გზებით აგარონ ისინი ქართული ენის მაღლიან სამყაროში, აჩვენონ მისი სიღრმე და სიდიადე.

ა. ტერ-სარქისოვას ავტორობით გამოქვეყნდა (1999) აგრეთვე საკითხავი წიგნი ქართული ელემენტარული სკოლისათვის „КАК ХОРОШО УМЕТЬ ЧИТАТЬ“. ამავე სახელწოდებით მის მიერ 2003 წელს გამოიცა

I ნაწილი ანბანის შემდგომი პერიოდისათვის საკითხავი. გამოქვეყნებული წიგნები უდიდეს სამსახურს გაუწევს ჩვენს სკოლებს რუსული ენის შესწავლის საქმეში.

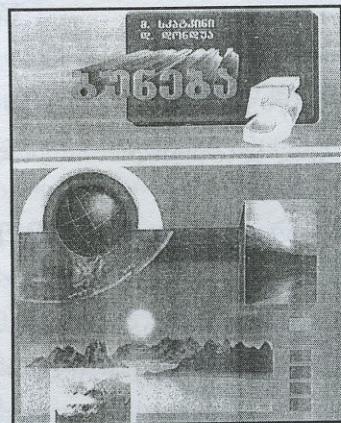

„ბუნება“ მეორე კლასისათვის (2003); წიგნში მოსწავლეები გაეცნობიან მცენარეებს, ცხოველებს, მათ ცხოვრებას და მეგაღ საინტერესო კროსკორდებს.

მესამე კლასელთათვის იმავე სახელწოდე-

ბის სახელმძღვანელო შესრულებულია დ. დონდუას, ნ. დარჩიაშვილისა და ლ. კარბელაშვილის მიერ (2003); მასში მეგაღ საინტერესოდ არის წარმოდგენილი ცოცხალი და არაცოცხალი ბუნება, ხმელეთის აგებულება, ასევე მოსწავლეებს შეთავაზებული აქვს გამოცანები და საფარჯიშოები.

იმავე ავტორების მიერ შედგენილი და გამოცემულია სახელმძღვანელო „სამშობლო“ (2001). იგი განკუთვნილია IV კლასის მოსწავლეებისათვის. მასში მოცემულია მდიდარი მასალა საქართველოს ბუნებაზე, მის მთებსა და ველებზე, ტბებსა და მდინარეებზე, შეიცავს მნიშვნელოვან ისტორიულ მასალას ჩვენს ქალაქებსა და არქიტექტურულ ძეგლებზე.

მ. სკაკინისა და დ. დონდუას „ბუნება“ წარმოადგენს ელემენტარული სკოლის V კლასის სახელმძღვანელოს (2001), შესწორებულსა და შევსებულს ნ. დარჩიაშვილის მიერ. იგი მოსწავლეებს აცნობს ადამიანის ადგილს ბუნებაში, ბუნების კანონებს, ყურადღებას ამახვილებს კოსმოსურ მოვლენებზე.

ყველა დასახელებული გამოცემა განხორციელებულია გამოცემლობა „ლიას“ მიერ.

გეოგრაფია

2003 წელს გამოცემლობა „ლიამ“ გამოაქვეყნა მ. ბლიაძის, ნ. დარჩიაშვილისა და დ.

კერესელიძის მიერ განახლებული და შევსებული „ფიზიკური გეოგრაფიის“ სახელმძღვანელოს მე-3 გამოცემა, რომელიც VI კლასისთვისაა განკუთვნილი. მთავარი რედაქტორია გ. ხანდამაშვილი. გათვალისწინებულია, რომ თითოეული სავალდებულო გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეები დამატებით გაეცნონ საინტერესო და სახალისო მასალას.

„ბიოლოგია-ფიზიკა-ქიმიკა: საგანთა შორის კავშირი“. ავტორებია: მ. არეშიძე და თ. მარშანია. წიგნი განკუთვნილია შესაბამისი დარგის სპეციალისტებისათვის და, როგორც ავტორები ვარაუდობენ, მათი პირველი ცდა, მიიპყრობს სპეციალისტთა ყურადღებას და ისინი გამოეხმაურებიან მათ.

მანანა არეშიძე და ინეზა სანაძე მეხუთე კლასელებს სთავაზობენ დამხმარე სახელმძღვანელოს – „ეკოლოგია“, რომელიც გამოსცა გამომცემლობა „ცის ნამმა“ 2003 წელს, რედაქტორია ბიოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი ლ. ბურდიძე. წიგნი სამახსოვრო ხასიათისაა, გამოყოფილი აქვს ე.წ. „თავისუფალი „სამუშაო გვერდი“, მოსწავლეს საშუალება ეძლევა ჩაინიშნოს ცდების, დაკვირვების შედეგები, თამამად გამოავლინოს თავისი შეხედულებები, გასაქანი მისცეს ფანტაზიას, გამოიმუშაოს კრიტიკული აზროვნების უნარი.

მანანა არეშიძე და ინეზა სანაძე მეხუთე კლასელებს სთავაზობენ დამხმარე სახელმძღვანელოს – „ეკოლოგია“, რომელიც გამოსცა გამომცემლობა „ცის ნამმა“ 2003 წელს, რედაქტორია ბიოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატი ლ. ბურდიძე. წიგნი სამახსოვრო ხასიათისაა, გამოყოფილი აქვს ე.წ. „თავისუფალი „სამუშაო გვერდი“, მოსწავლეს საშუალება ეძლევა ჩაინიშნოს ცდების, დაკვირვების შედეგები, თამამად გამოავლინოს თავისი შეხედულებები, გასაქანი მისცეს ფანტაზიას, გამოიმუშაოს კრიტიკული აზროვნების უნარი.

ეკოლოგია

მანანა არეშიძის, იაჭკუასელისა და თამარ მარშანიას ავტორობით 2002 წელს გამომცემლობა „ცის ნამმა“ გამოაქვეყნა წიგნი „ეკოლოგიის ან-ბანი“, რედაქტორი ნინო ფარქოსაძე. წიგნი განკუთვნილია საბავშვო ბაღის მომარდებისა და დაწყებითი კლასების მოსწავლეებისათვის. მისი მიზანია, მომავალ თაობებში აღზარდოს ბუნების სიყვარული, დაინახოს მათ ბუნების მოვლისა და დაცვის აუცილებლობა. ნაშრომი დიდ დახმარებას გაუწევს აგრეთვე საბავშვო ბაღისა და დაწყებითი კლასის მასწავლებლებსაც.

2000 წელს გამოქვეყნდა აგრეთვე დამხმარე მეთოდური სახელმძღვანელო ბიოლოგიის, ფიზიკისა და ქიმიის მასწავლებლებისათვის

მათემატიკა

მ. აღდგომელაშვილის ავტორობით 2002 წელს გამომცემლობა „ცის ნამმა“ გამოაქვეყნა წიგნი – „მათემატიკა: (მეთოდური მითითებები მასწავლებელთათვის მოგიერთი საკითხის

მ. არეშიძე, თ. მარშანია

ბიოლოგია ↔ ფიზიკა ↔ ქიმია
ეკოლოგია

საგანთა შორის კავშირი

მანანა არეშიძის, იაჭკუასელისა და თამარ მარშანიას ავტორობით

თბილისი
2000

მ. აღდგომელაშვილი

მათემატიკა

(მეთოდური მითითებები მასწავლებელთათვის მოგიერთი საკითხის შესახებ)

საგანთა შორის კავშირი
თბილისი 2002

მ. აღდგომელაშვილი

საოლიმპიადო ამოცანათა კრებული
მათემატიკაში

თბილისი • 1998

ზ. ალდგომელაშვილი

პედაგოგთა საატესტაციო ტესტების
მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნები

მათემატიკა

II კლასი

თბილისი
1998

სწავლებასთან დაკავშირებით)“. ნაშრომში თავმოყრილია 4 სტატია – შენიშვნები მოგიერთი ინტერვალით განზოგადებული მეთოდის სწავლებასთან დაკავშირებით. ფაქტობრივად, სტატიები წარმოადგენს სალექციო კურსს, რომელსაც ავტორი დახელოვნების ინსტიტუტში კითხულობდა.

ამავე ავტორის რამდენიმე ნაკვეთი სხვადასხვა დროს ცალკე იქნა გამოცემული. ესენია:

„მეთოდური მითითებები მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნისათვის:

„მათემატიკა: წიგნი I“ – განკუთვნილია პედაგოგებისა და ელემენტარული მათემატიკით დაინტერესებული პირებისათვის. მასში მოცემულია მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნა ს. თოფურიასა და სხვა ავტორების წიგნიდან.

„მათემატიკა: წიგნი I“ – განკუთვნილია პედაგოგებისა და ელემენტარული მათემატიკით დაინტერესებული პირებისათვის. მასში მოცემულია მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნა ს. თოფურიასა და სხვა ავტორების წიგნიდან.

„მათემატიკა: I და II ნაწილი“, რომელიც გამოცემული იყო 1991 წელს გამოცემლობა „განათლების“ მიერ. რიგ თავებს ახლავს შესაბამისი მეთოდური წერილები.

წიგნი II, რომელიც მიზნად ისახავს იმავეს, რაც პირველი და იმავე დანიშნულებისაა.

ანალოგიურია წიგნი III და წიგნი IV.

ამ წიგნების ავტორს ეკუთვნის აგრეთვე ნაშრომი „პედაგოგთა საატესტაციო ტესტების მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნები: მათემატიკა“, გამოცემული 1998 წელს. განკუთვნილია პედაგოგებისა და ელემენტარული მათემატიკით დაინტერესებული პირებისათვის. მასში მოცემულია მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნა ს. თოფურიასა და სხვა ავტორების წიგნიდან.

„მათემატიკა: I და II ნაწილი“, რომელიც გამოცემული იყო 1991 წელს გამოცემლობა „განათლების“ მიერ. რიგ თავებს ახლავს შესაბამისი მეთოდური წერილები.

წიგნი II, რომელიც მიზნად ისახავს იმავეს, რაც პირველი და იმავე დანიშნულებისაა.

ანალოგიურია წიგნი III და წიგნი IV.

ამ წიგნების ავტორს ეკუთვნის აგრეთვე ნაშრომი „პედაგოგთა საატესტაციო ტესტების მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნები: მათემატიკა“, გამოცემული 1998 წელს. განკუთვნილია პედაგოგებისა და ელემენტარული მათემატიკით დაინტერესებული პირებისათვის. მასში მოცემულია მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნა ს. თოფურიასა და სხვა ავტორების წიგნიდან.

„მათემატიკა: I და II ნაწილი“, რომელიც გამოცემული იყო 1991 წელს გამოცემლობა „განათლების“ მიერ. რიგ თავებს ახლავს შესაბამისი მეთოდური წერილები.

წიგნი II, რომელიც მიზნად ისახავს იმავეს, რაც პირველი და იმავე დანიშნულებისაა.

ანალოგიურია წიგნი III და წიგნი IV.

ამ წიგნების ავტორს ეკუთვნის აგრეთვე ნაშრომი „პედაგოგთა საატესტაციო ტესტების მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნები: მათემატიკა“, გამოცემული 1998 წელს. განკუთვნილია პედაგოგებისა და ელემენტარული მათემატიკით დაინტერესებული პირებისათვის. მასში მოცემულია მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნა ს. თოფურიასა და სხვა ავტორების წიგნიდან.

სში მოცემულია მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნა წიგნიდან – „ტესტები პედაგოგთა ატესტაციისათვის მათემატიკაში“.

ზ. ალდგომელაშვილს განეკუთვნება აგრეთვე ამავე წელსვე გამოქვეყნებული „საოლიმპიადო ამოცანათა კრებული მათემატიკაში“.

ის მიეძღვნება საოლიმპიადო გიპის ამოცანებით დაინტერესებულ პირებს. მასში მოცემულია მაგალითები და ამოცანები გაყოფადობაზე, მთელ, ნაგურალურ და რაციონალურ რიცხვებში ამოხსნადობაზე.

საოლიმპიადო ამოცანების ამოხსნას ეძღვნება აგრეთვე გამოცემა: ბ. თევდორაძე, ზ. ალდგომელაშვილი. საოლიმპიადო ამოცანები მათემატიკაში: ამოხსნებით. – თბ., 1998. მასში მოცემულია მათემატიკაში 42-ე მონური გურის ამოცანები.

1997 წელს ზ. ალდგომელაშვილის, ბ. თევდორაძისა და ზ. რეხვიაშვილის ავტორობით გამოიცა წიგნი „პედაგოგთა საატესტაციო ტესტების მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნები: მათემატიკა“, ზ. ალდგომელაშვილის საერთო რედაქციით, მასში მოცემულია მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნა წიგნიდან „ტესტები პედაგოგთა ატესტაციისათვის მათემატიკაში“.

განკუთვნილია პედაგოგებისა და ელემენტარული მათემატიკით დაინტერესებული პირებისათვის.

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ავტორთა კოლექტივის მიერ, რომლის

ბ. თევდორაძე, ზ. ალდგომელაშვილი

საოლიმპიადო ამოცანები
მათემატიკაში
ამოხსნებით

თბილისი 1998

ზ. ალდგომელაშვილი

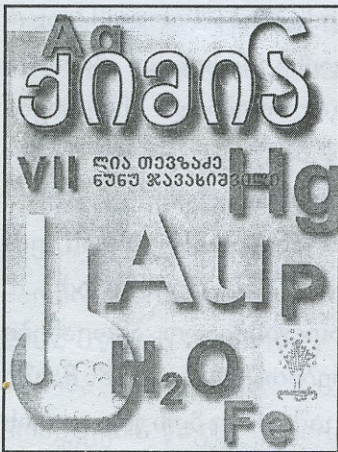
**მათოდური მითითებები
მაგალითებისა
და
ამოცანების
ამოხსნისათვის
მათემატიკა
წიგნი I**

ზ. ალდგომელაშვილი, ბ. თევდორაძე, ზ. რეხვიაშვილი

პედაგოგთა საატესტაციო ტესტების
მაგალითებისა და ამოცანების
ამოხსნები,
მათემატიკა
(ზ. ალდგომელაშვილის საერთო რედაქციით)

თბილისი
1997

შემადგენლობაში შედიან: მ. ალდგომელაშვილი, ვ. პაპავა, ბ. თევდორაძე და გ. ძაგანია გამოვიდა წიგნი „მათემატიკა: ინდივიდუალური და წრეობრივი მუშაობა“. მასში მოცემულია რიგი თემებისა, რომლებიც უნდა დამუშავდეს წრეობრივ მუშაობაზე მათემატიკაში, იგი ძირითადად რეფერატული ხასიათისაა. მასში არის სიასხლეს, განხილულია დღეისათვის რამდენიმე უცნობი თავი. წიგნი გამოდის 4 ბროშურად. განკუთვნილია პედაგოგებისა და მოსწავლეებისათვის.

ქიმია

არაერთი სახელმძღვანელო გამოქვეყნდა ქიმიაში, როგორც ქართულ, ისე რუსულ ენებზე. როგორც ანალიზით გამოიკვეთა, სწავლების სისტემის შეცვლა შეუძლებელია ახალი ცოდნით აღჭურვილი მასწავლებლის გარეშე. თვით სახელმძღვანელოები აგებული უნდა იყოს თანამედროვე მოთხოვნილებათა საფუძველზე. ყოველივე ამის გათვალისწინებით წარმოდგენილი სახელმძღვანელოები 3 სახეობას ითვალისწინებს:

- მოსწავლის წიგნი;
- მასწავლებლის წიგნი;

- რვეული საკონტროლო წერებისა და პრაქტიკული მუშაობებისათვის.

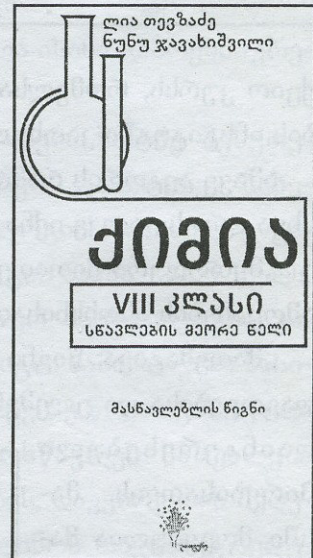
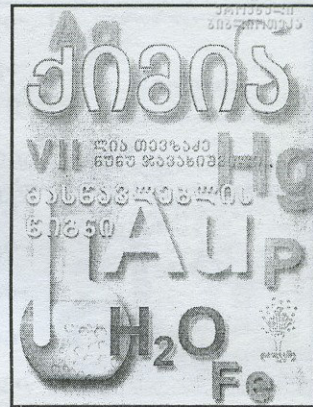
აქედან ჩვენ მკითხველებს გვსურს შევთავაზოთ შემდეგი გამოცემები:

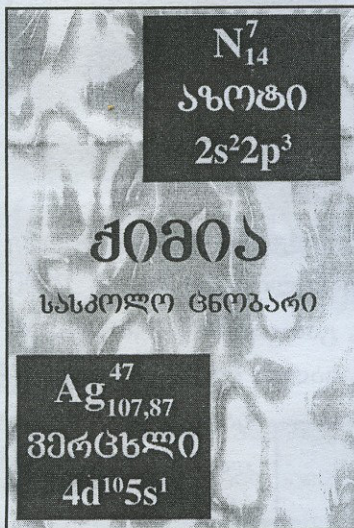
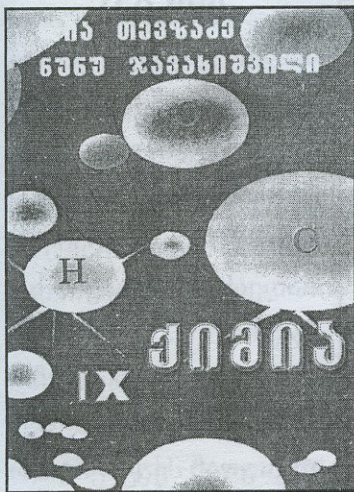
ლია თევზაძე და ნუნუ ჯავახიშვილი.

ქიმია. VII კლ., იგივე VIII და IX კლასებისათვის. გამომცემელია „ლიოგენე“ და გამოქვეყნებულია მიმდინარე წელს. VII, VIII და IX კლასის ქიმიის სახელმძღვანელოები ავტორების მიერ შედგენილ პროგრამებზეა აგებული და ითვალისწინებს ქიმიური განათლების მათეულ კონცეფციას. სწორედ ამ კონცეფციას ემსახურება სახელმძღვანელოებში მოცემული ძირითადი სასწავლო მასალა.

VII და VIII კლასის მოსწავლეთათვის სახელმძღვანელოები ნათარგმნია რუსულ ენაზე, რაც საშუალებას იძლევა ახალი მეთოდები დაინერგოს საქართველოს არაქართულ სკოლებშიც.

გამოქვეყნდა აგრეთვე გამოცემა: ნუნუ ჯავახიშვილი და ლია თევზაძე. ქიმია: სწავლების მესამე საფეხური. მასში ყურადღება გამახვილებულია ქიმის პრაქტიკულ და გამოყენებით ასპექტებზე. ამავე ავტორების მიერ შედგენილი და გამოცემულია აგრეთვე - ქიმია. სა-

სკოლო ცნობარი. მასში მოცემულია საშუალო სკოლაში გამოყენებული ძირითადი ცნებებისა და გერმინების განმარტებანი, განზოგადებულია არაორგანულ ნაერთთა ძირითადი კლასების მიღების ხერხები და დამახასიათებელი ძირითადი ქიმიური თვისებები, მოცემულია ცხრილები, რომლებიც კავშირს ამყარებს ხსნარში ნივთიერების მასიურ წილს, მოლურ კონცენტრაციასა და ხსნარის სიმკვრივეს შორის, აგრეთვე დიფუზიები, რომლებიც ასახავს ჰიბრიდიზაციის სახეებსა და ქიმიური პროცესების ენერგეტიკას.

მოცემული სახელმძღვანელოები დახმარებას გაუწევს როგორც მასწავლებლებს, ისე შესაბამისი კლასის მოსწავლეებს.

შრომა

შრომის დისციპლინაში გამოცემულია ჯემალ დეფდარიანის რამდენიმე წიგნი. ამათგან

ჩვენს მკითხველებს ვთვამობთ შემდეგს: „ლითონური და არალითონური მასალების სწავლების ორგანიზაცია გექნიკურ შრომაში“ (1998). წარმოადგენს მეთოდურ სახელმძღვანელოს საშუალო სკოლის გექნიკური შრომის მასწავლებელთა და მოსწავლეთათვის. განხილულია სამუშაო ადგილის მართებულად მოწყობის, ორგანიზაციის, სანიტარულ-ჰიგიენური პირობების დაცვის საკითხები, აგრეთვე სამუშაოების შესრულების უსაფრთხოების გექნიკის წესები.

„ელექტროგექნიკური სამუშაოების სწავლება გექნიკურ და საყოფაცხოვრებო შრომაში“ (1999). განხილულია ბოგერთი ელექტროგექნიკური სამუშაოს ჩატარების ორგანიზაციის საკითხები. კონკრეტულად ისწავლება ელექტრონული წრედების, საყოფაცხოვრებო გამახურებელი ხელსაწყოების, ელექტრონული იარაღების, საყოფაცხოვრებო ელექტრონული მანქანების გამოყენების ხერხები და წესები; ნაჩვენებია, როგორ უნდა იყოს მოწყობილი ელექტროგე-

ქნიკის კაბინეტი.
 „ტექნოლოგია“ (1999), განკუთვნილია ძირითადად მე-7 კლასისათვის. სახელმძღვანელოში მოცემული თემატიკა ემსახურება იმას, რომ მოზარდებში გამოიშავდეს შემოქმედებითი შრომის უნარჩვევები.

2002 წელს ჯემალ დევიდარიანმა ამავე სახელწოდების სახელმძღვანელო გამოსცა მე-6 კლასისათვის. მასალის მნიშვნელოვანი ნაწილი წარმოადგენს მექანიკის, ლითონის დამუშავებისა და ელექტრო-სამონტაჟო სამუშაოთა საკითხების დამუშავებას. აქ ლაპარაკია აგრეთვე სკოლასა თუ ოჯახში მოსწავლეთა დამოუკიდებლად მუშაობის სხვადასხვა ხერხებსა და ფორმებზე.

„ტექნოლოგიის“ შემდეგ სახელმძღვანელოს, რომელიც V კლასელთათვისაა განკუთვნილი, ორი ავტორი ჰყავს: ჯემალ დევიდარიანს ამ შემთხვევაში თანაავტორობას უწევს მ. დევიდარიანი. სახელმძღვანელოში წარმოდგენილია სკოლასა და ოჯახში მოსწავლეთა დამოუკიდებლად მუშაობის ხერხები და ფორმები, რომლებიც აუცილებელია, მოსწავლეებს მიეცეთ იმგვარი ცოდნა, რომელიც დაეხმება მათ ყოველდღიურ ყოფით საქმიანობაში.

მასალა ითვალისწინებს შესაბამისი ასაკის ბავშვების ინტელექტუალურ პოტენციალს. თხრობაც მათი გასაგები ენით წარიმართება და მთლიანად ფოლკლორულ მასალას ეყრდნობა. იგი ემსახურება ბავშვების შემეცნებაში ეროვნული მუსიკალური კულტურისა და ტრადიციების შეცნობადამკვიდრებას. ეს ხდება ხალისიანად, ძალდაუგანებლად, თითქმის თამაშის პროცესში.

ამავე სათაურით მარიკა ჩიკვაიძის მეორე დამხმარე სახელმძღვანელო, რომელიც 2000 წელსაა გამოცემული, გათვალისწინებულია V-VI კლასებისათვის. მასალის შერჩევისა და განაწილების მეთოდად მიჩნეულია ანაბანური სისგემა, რაც მოსწავლეს დაეხმარება ლექსიკონთან მუშაობის ჩვევების გამოიმუშავებაში. მუსიკალური გერმი-

მუსიკა

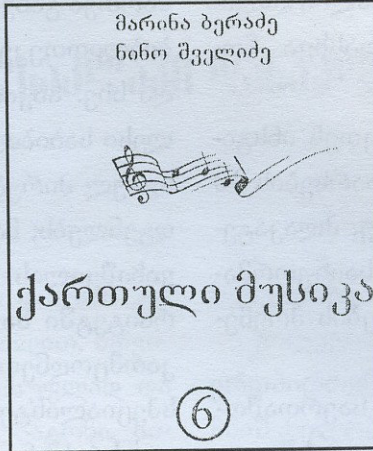
2002 წელს გამოცემილია „ცის ნამის“ მიერ გამოცემა და მხმარე სახელმძღვანელო მე-3-4 კლასებისათვის – „მუსიკის სამყაროში“, რომლის ავტორია მარიკა ჩიკვაიძე, რედაქტორი – რუსუდან ქუთათელაძე. მასში მოცემული

მარიკა ბერაძე
 ნინო შველიძე
 ქართული ხალხური
 მუსიკა
 5

ნები მოკლებულია მეცნიერულ განმარტებებს, აქ მოცემულია მოკლე, ადვილად საკითხავი ინფორმაციები – საინტერესო ეპიზოდები კომპოზიტორთა ცხოვრებიდან, მუსიკალური ინსტრუმენტების წარმოშობისა და მათი შემდგომი განვითარების ისტორია. დანართში მოცემულია კითხვები და დავალებები, სახალისო სავარჯიშოები, კროსვორდები. დანართი შეიცავს მეთოდურ რეკომენდაციებს (მასწავლებლის წიგნი).

პროგრამის მოთხოვნათა შესაბამისად. მიზნად ისახავს ქართული მუსიკალური ფოლკლორის გაღრმავებულ სწავლებას.

ამავე ავტორების მიერ გამოქვეყნებულია დამხმარე სახელმძღვანელო „ქართული მუსიკა“, რომელიც VI კლასელებისათვისაა გათვალისწინებული (2002). ფაქტობრივად იგი წარმოადგენს შემოთხსენებული „ქართული ხალხური მუსიკის“ გაგრძელებას, მასში შესულია აღმოსავლეთ და დასავლეთ საქართველოს ბარის კუთხეების მუსიკალური ფო-

მუსიკის დარგის სპეციალისტებმა მარინა ბერაძემ და ნინო შველიძემ 2002 წელს გამოცემლობა „რაიოს“ საშუალებით მე-5 კლასებისათვის გამოაქვეყნეს დამხმარე სახელმძღვანელო „ქართული ხალხური მუსიკა“. იგი შედგენილია მოგადასვანმანათლებლო სკოლის პირველი საფეხურის კლასებისათვის არსებული მოქმედი სასწავლო

ლკლორი, სასულიერო მუსიკა, ქალაქურ ფოლკლორი და საბავშვო მუსიკა. სასიმღერო (სანოგო) მასალა მაღალხარისხოვნადაა მოცემული, თან ერთვის სახალისო კლასგარეშე საკითხავი მასალა და მოკლე მუსიკალური ცნობარი, აგრეთვე მოსასმენი აუდიო-მასალა პედაგოგებისათვის.

ქ რ ო ნ ი კ ა

საქართველოს საბიბლიოთეკო სსოპრების ქრონიკა: მოვლენები, ფაქტები

6 აგვისტოს ასპინძის ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში რაიონის საბიბლიოთეკო აქტივისა და ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებს შეხვდნენ საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის პრეზიდენტი ირაკლი ღარიბაშვილი და ასოციაციის აღმასრულებელი დირექტორი გურამ თაყნიაშვილი, სემინარზე განიხილეს მოსახლეობის საბიბლიოთეკო მომსახურების აქტუალური საკითხები. ამ დღეს ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში დაიდგა პირველი

კომპიუტერი, რომელიც შეიძინეს ფონდი „ღია სამოგალოება – საქართველოს“ მიერ გამოყოფილი გრანტით.

□ 17 სექტემბერს ეროვნულ ბიბლიოთეკაში მოეწყო პროფ. ჰენრი კუპრაშვილის ალბომის „დარდანელის გმირის“ პრეზენტაცია. ავტორმა წაიკითხა ლექცია თემაზე „დარდანელის სრუტის გადაცურვა კოლხურად.“ ამავე შეხვედრაზე პროფ. ბადრი გოგიაშვილმა წაიკითხა მოხსენება „აფხაზეთი ძველ ევროპულ რუკებში.“ მანვე

პარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკისა და აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტისათვის საქართველოდან წაიღო ქართველ ავტორთა ნაშრომები, მათ შორის ჩვენი ჟურნალის „საქართველოს ბიბლიოთეკის“ სხვადასხვა ნომრები.

□ 7 ოქტომბერს თბილისის გოეთეს ინსტიტუტში აღინიშნა ამ ინსტიტუტის დაარსების 10 წლისთავი, მოეწყო ღია კარის დღე, პლაკატების გამოფენა, ამავე დღეს შედგა საინფორმაციო ცენტრისა და ენის განყოფილების პრემიენგაცია.

□ 25-26 სექტემბერს კითხვის საერთაშორისო ასოციაციის (IRA) ეგიდით თბილისში დაფუძნებულმა ასოციაციამ „სკოლა-ოჯახი-სამოგადოება“ პირველ კლასიკურ გიმნაზიაში მოაწყო თეორიული კონფერენცია თემაზე „წიგნიერების ახალ მიჯნასთან – ცვლილებები დაწყებით კლასებში.“ მსმენელები გაეცნენ საქართველოს დაწყებით სკოლებში განათლების ხარისხის ამაღლების სტრატეგიულ პროექტს, კონფერენციის მუშაობაში მონაწილეობდა საქართველოს საბიბლიოთეკო ასოციაციის გამგეობა. კონფერენციაზე საინტერესო მოხსენება გააკეთა ჩვენი ჟურნალის მთავარმა რედაქტორმა ალექსანდრე ლორიამ. მოხსენება იბეჭდება ამავე ნომერში.

□ 13 ოქტომბერს თბილისის სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიურ უნივერსიტეტში აღინიშნა ჟურნალ „საქართველოს ბიბლიოთეკის“ მთავარი რედაქტორის ალექსანდრე ლორიას დაბადებიდან 70-ე და სამეცნიერო-პედაგოგიური მოღვაწეობიდან 50-ე წლისთავი.

□ ნოემბრის დასაწყისში თბილისში სტუმრად იმყოფებოდნენ და მოხსენებები წაიკითხეს უცხოელმა პროფესორებმა: მ. ჩოლდინმა, ლ. ესგაბრუკმა, ბ. ფორდმა, ა. გორეს მუნიოსმა და რუსეთის უცხოური ლიგერატურის სახელმწიფო ბიბლიოთეკის დირექტორმა პროფ. ე. გენიევამ; ლექციების თემატიკას შეადგენდა

უმაღლესი სასწავლებლებისა და საჯარო ბიბლიოთეკების მენეჯმენტის საბიბლიოთეკო და საინფორმაციო მეცნიერების ფაკულტეტების მართვა განვითარებად ქვეყნებში, აკადემიური ბიბლიოთეკების მართვა რუსეთის მაგალითზე და სხვ. საკითხები. სტუმრები შეხვდნენ უმაღლესი საბიბლიოთეკო განათლებით დაინტერესებულ პირებსა და ორგანიზაციათა წარმომადგენლებს; ნავარაუდევია თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მაგისტრატურის გახსნა ბიბლიოთეკათმცოდნეობისა და ინფორმატიკის დარგის სპეციალისტებისათვის.

□ 4-13 ნოემბერს ლიგვაში იმყოფებოდა საბიბლიოთეკო დარგის ქართველ სპეციალისტთა ათკაციანი ჯგუფი. სტუმრები გაეცნენ ლიგვის საბიბლიოთეკო ცხოვრებას, აქტუალურ პრობლემებს.

□ 16 ნოემბერს საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში გაიმართა ბიბლიოგრაფიული მუშაობის საკითხებისადმი მიძღვნილი სიმპოზიუმი. სიმპოზიუმის მუშაობაში მონაწილეობდნენ თბილისის სამეცნიერო ბიბლიოთეკები, საქართველოს სახელმწიფო წიგნის პალატა. გადაწყდა, შეიმუშაონ ბიბლიოგრაფიული მაჩვენებლების გამოცემის სახელმწიფო პროგრამა.

□ 18-20 ნოემბერს თბილისში ევროსაბჭოსა და საქართველოს კულტურის, ძეგლთა დაცვისა და სპორტის სამინისტროს ინიციატივით ჩატარდა ამიერკავკასიის ქვეყნების საბიბლიოთეკო დარგის სპეციალისტთა საერთაშორისო სემინარი ბიბლიოთეკების სტრატეგიისა და საბიბლიოთეკო მენეჯმენტის აქტუალურ საკითხებზე.

გულსაკლავი დანაკლისი

საჩხერის სამოგადოებას ძალიან კარგად ახსოვს, ყოველ დღით, თავისუფლების ქუჩაზე თავისუფლად და ამაყად მომავალი მშვენიერი ქალბატონი, სინათლე, ჰაეროვნება და სიწმინდე რომ მოჰქონდა თან. ეს ქალბატონი თინა ხვედელიძე გახლდათ. მის გარშემო უსამართლობა, სიმხდალე, გაუგანლობა, ბოროტება და ცხოვრებისეული ჭკუჭყი ფეხს ვერ იკიდებდა.

ქ-ნი თინა 45 წელი ემსახურა საბიბლიოთეკო საქმის განვითარებასა და განახლებას საჩხერის რაიონში. ამ ხნის მანძილზე იგი საჩხერის ც/ბიბლიოთეკაში სხვადასხვა თანამდებობაზე მუშაობდა, ხოლო ბოლო 17 წელი შესანიშნავად უძღვებოდა რაიონის საბიბლიოთეკო სისტემას. სწორედ მისი დამსახურებაა ის, რომ საჩხერის ც/ბიბლიოთეკა ერთ-ერთ საბაზო ბიბლიოთეკად იქნა აღიარებული რესპუბლიკის კულტურის სამინისტროს მიერ.

იყო წიგნის მოყვარულთა რაიონული სამოგადოების თავმჯდომარე, რესპუბლიკის კულტურის სამინისტროსაგან მიღებული ჰქონდა სხვადასხვა სახის დიპლომები და სამადლობელი სიგელები. ბოლოს კი რესპუბლიკის ხელმძღვანელობის წარდგენით ღირსების ორდენით დაჯილდოვდა, მაგრამ ვერც ერთი ჯილდო ვერ შეედრება იმ დიდ სიყვარულს, რომელსაც იგი კოლეგებისა და თანაქალაქელებისაგან

ღებულობდა.

კოლეგიალური ქალბატონი სამსახურში ერთპიროვნულად არაფერს სწყევტდა; დიდ მნიშვნელობას ანიჭებდა ამრთა ურთიერთგაზიარებას. უყვარდა თავისი საქმე, იყო ერთგული და უანგარო პიროვნება.

ყველას ახსოვს, როცა რაიონში მიწისძვრა მოხდა, ერთი დღითაც არ დაუგოვებია სამსახური. მაშინ, როცა მისი თანამშრომლები დაბნეულები იყვნენ პირადი თუ სამოგადოების მდგომარეობით და სამსახურში ვერ ჩერდებოდნენ, იგი დარაჯად ედგა წიგნის დიდებულ გაძარს – ბიბლიოთეკას.

საჩხერის ბიბლიოთეკის ასე უვნებლად და მშვენივრად შემონახვა უპირველესად ქ-ნი თინას დამსახურებაა. აი, რას ამბობენ მასზე კოლეგები: „იგი ჩვენი იმედი იყო. მისი თანადგომით და ოპტიმიზმით ალგაცებულები იმ გაჭირვებისა და უიმედობის წლებში თითქმის უფასოდ ვემსახურებოდით ჩვენს დარგს და არცერთ ჩვენგანს სამსახური არ დაგვიგოვებია, თავის გადასარჩენად სხვაგან არ გვიძებნია სამუშაო. იგი ჩვენთან იყო და ძალას გვმატებდა. კარგად გვახსოვს მისი სიყვარული: „ის, რაც ღირებულია შენთვის, შეიძლება სამოგადოებისთვის არ იყოს მისაღები და ამიგომ მოკრძალებული და თავაზიანი უნდა იყო“-ო. ამის მაგალითს თავად აძლევდა კოლეგებს. ბიბლიოთეკაში შემოსულ

მკითხველ ბავშვსაც კი ფეხზე წამოდგომით ხვდებოდა.“

ნათქვამია: „სულიერი სამრლო ნებისმიერ ნუგბარმე უფრო გემრიელიაო.“ ამ გემრიელ სამრლოს აწვდიდა იგი კოლეგებს, როდესაც ყოველ დღით ახალი ინფორმაციებით ხვდებოდა თანამშრომლებს; ყველას მოიკითხავდა, გაარკვევდა, ვის რა პრობლემა ჰქონდა პირადი, თუ სამსახურებრივი. მერე უშურველად აძლევდა იმედს და გულის სითბოს უნაწილე-ბდა ადამიანებს.

ასწავლიდა უსამართლობასთან ბრძოლას,

შვილივით უფროხილდებოდა და იცავდა მათ:“ გვეამაყებოდა, გვაფსებდა და გვალამამებდაო,“ – დღესაც ამბობენ მისი კოლეგები, ნაცნობ-მეგობრები, თანამოქალაქეები.

აი, ასეთი საყვარელი იყო თინა ხვედელიძე საჩხერის სამოგადოებისათვის, თანამშრომლებისა და მეგობრებისათვის.

ქ-ნი თინას ხსოვნა არასოდეს ჩაქრება იმ ადამიანების გულებში, ვისთანაც კი მას ურთიერთობა ჰქონია.

საჩხერის ც/ბიბლიოთეკის თანამშრომლები

ჩ ვ ე ნ ი კ ა დ ე ნ დ ა რ ი

2005 წლის ღირსშესანიშნავი და საიუბილეო თარიღების კალენდარი

(ბიბლიოთეკების დასახმარებლად)

ი ა ნ ვ ა რ ი

- 5 – 115 წლის წინათ (1890) გამოვიდა საბავშვო ჟურნალ „ჯეჯილი“-ს პირველი ნომერი.
- 6 – 140 წლის წინათ (1865) დაიბადა ნიკო მარი – ცნობილი ენათმეცნიერი, ფილოლოგი, არქეოლოგი, გარდაიცვ. 1934 წ.
- 7 – შობა. უფლისა ღვთისა და მაცხოვრისა იესო ქრისტესი. (ძველი სტილით 25 დეკემბერი).
- 8 – 105 წლის წინათ (1900) დაიბადა გიორგი ლეონიძე – ცნობილი ქართველი პოეტი და სამოგადო მოღვაწე. გარდაიცვ. 1966 წ.
- 10 – 120 წლის წინათ (1885) დაიბადა ივანე ბერიგაშვილი – გამოჩენილი ქართველი ფიზიოლოგი, აკადემიკოსი, მეცნიერების დამსახურებული მოღვაწე. გარდაიცვ. 1975 წ.
- 13 – 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა სოსო იორამაშვილი – ქართველი მწერალი. გარდაიცვ. 1965წ.

- 14 – ქართული თეატრის დღე.
- 20 – 165 წლის წინათ (1840) დაიბადა ალექსანდრე ყაზბეგი – ცნობილი ქართველი მწერალი. გარდაიცვ. 1893 წ.
- 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა ვანდა ვასილევსკაია – ცნობილი პოლონელი მწერალი ქალი. გარდაიცვ. 1965 წ.
- 22 – 80 წლის წინათ (1925) დაიბადა შოთა მილორავე – თვალსაჩინო ქართველი კომპოზიტორი, საქ-ს სახალხო არგისტი. გარდაიცვ. 1990 წ.
- 25 – 95 წლის წინათ (1910) დაიბადა გიორგი სამხარაძე – ცნობილი ქართველი მწერალი. გარდაიცვ. 1982 წ.
- 26 – 80 წლის წინათ (1925) დაიბადა ლევან სანიკიძე – ცნობილი მწერალი და სამოგადო მოღვაწე. გარდაიცვ. 2002 წ.
- 27 – ნინოობა.
- 29 – 145 წლის წინათ (1860) დაიბადა ა. პ. ჩეხოვი – დიდი რუსი მწერალი. გარდაიცვ. 1904 წ.

თებერვალი

- 8 – დავითობა. ხსენება წმინდა დავით მეფისა აღმაშენებლისა (1073-1125)
- 11 – 110 წლის წინათ (1895) დაიბადა ალექსანდრე ჯაფარიძე – პირველი ქართველი ალპინისტი ქალი. სპორტის დამსახურებული ოსტატი. გარდაიცვ. 1974 წ.
- 16 – 90 წლის წინათ (1915) დაიბადა ბორის პაიჭაძე – ცნობილი ქართველი ფეხბურთელი, სპორტის დამსახურებული ოსტატი. გარდაიცვ. 1990 წ.
- 26 – 110 წლის წინათ (1895) დაიბადა კოლაუნადირაძე – გამოჩენილი ქართველი პოეტი, გარდაიცვ. 1990 წ.

მარტი

- 3 – დედის დღე.
- 6 – 530 წლის წინათ (1475) დაიბადა მიქელანჯელო – იტალიელი მოქანდაკე, ფერმწერი, არქიტექტორი და პოეტი. გარდაიცვ. 1564 წ.
- 7 – 95 წლის წინათ (1910) დაიბადა დიმიტრი ალექსიძე (დოდო) – ცნობილი ქართველი რეჟისორი, პედაგოგი, თეატრალური მოღვაწე, სახალხო არტისტი. გარდაიცვ. 1984 წ.
- 8 – ქალთა საერთაშორისო დღე.
- 9 – მარტი 1965 წლის 9 მარტს საბჭოთა ჯარის ნაწილებმა დაარბიეს ქართველი ახალგაზრდობის მშვიდობიანი დემონსტრაცია თბილისში.
- 10 – 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა ლევან გოთუა – ცნობილი ქართველი მწერალი, დრამატურგი და საზოგადო მოჭვაწე. გარდაიცვ. 1973 წ.
- 18 – 40 წლის წინათ (1965) კოსმონავტი ა. ა. ლეონოვი ისგორიაში პირველი გავიდა ღია კოსმოსში „ვოსხოდ-2“ ხომალდიდან, რომელსაც კოსმონავტი პ. ი. ბელიაევი მართავდა.

- 21 – საქართველოს მესამედვის დღე.
– ქართული ეურნალისტიკის დღე.
– 70 წლის წინათ (1935) დაიბადა მერაბ კოჩიაშვილი. ცნობილი კინორეჟისორი. ფილმები: „დიდი მწვანე ველი“, „გზა მშვიდობისა, ჯაყო“, „დიდი მწვერვალი“ და სხვ.
- 320 წლის წინათ (1685) დაიბადა იოჰან სებასტიან ბახი – გერმანელი კომპოზიტორი და ორღანისტი. გარდაიცვ. 1750 წ.
- 25 – (1917) საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის ავტოკეფალიის აღდგენის დღე.
- 26 – 330 წლის წინათ (1675) დაიბადა ქართლის მეფე – პოეტი – ვახტანგ VI. (მის სტამბაში დაიბეჭდა პირველად „ვეფხისტყაოსანი“ 1712 წ.) გარდაიცვ. 1737 წ.
- 27 – თეატრის საერთაშორისო დღე.

აპრილი

- 2 – საბავშვო წიგნის საერთაშორისო დღე.
– 110 წლის წინათ (1895) დაიბადა გიცინანტაბიძე – ცნობილი ქართველი პოეტი. გარდაიცვ. 1937 წ.
- 145 წლის წინათ (1860) დაიბადა მარიამ დემურიანი – ქართველი საზოგადო მოღვაწე, ეურნალ „ნაკადულის“ დამაარსებელი. გარდაიცვ. 1910 წ.
- 200 წლის წინათ (1805) დაიბადა ჰანს ქრისტინ ანდერსენი – ცნობილი დანიელი მებღაპრე, მწერალი. გარდაიცვ. 1875 წ.
- 7 – ხარება – ყოველწმინდისა ღვთისმშობლისა.
– ჯანმრთელობის მსოფლიო დღე.
- 9 – საქ-ს ეროვნული ერთიანობის, სამოქალაქო თანხმობისა და სამშობლოსათვის დაღუპულთა მოგონების დღე (1989 წ)
- 12 – კოსმონავტიკის დღე.
– 60 წლის წინათ (1945) ექვთიმე თაყაიშვილის ხელშეწყობით ემიგრაციაში გაგანილი საგანძური საქართველოს დაუბრუნდა.

14 – ქართული ენის დღე.

– 90 წლის წინათ (1915) დაიბადა შალვა ამისულაშვილი – ცნობილი ქართველი პოეტი. გარდაიცვ. 1965 წ.

– 95 წლის წინათ (1910) დაიბადა გიორგი შაგბერაშვილი – ქართველი მწერალი და დრამატურგი. გარდაიცვ. 1965 წ.

– ძეგლებისა და ისტორიული ადგილების დაცვის საერთაშორისო დღე.

22 – დედამიწის მსოფლიო დღე.

23 – წიგნის საერთაშორისო დღე.

30 – საქართველოს ბიბლიოთეკარის დღე.

მაისი

1 – აღდგომა.

6 – გიორგობა. ხსენება დიდებულისა და საკვირმოქმედისა გიორგისა.

9 – ფაშისგურ გერმანიაზე გამარჯვების დღე-სასწაული.

14 – თამარობა. ხსენება წმინდა კეთილმორწმუნე ქართველისა, დიდი მეფისა თამარისა.

17 – 80 წლის წინათ (1925) დაიბადა ფრიდონ ხალვაში – ცნობილი პოეტი და პროზაიკოსი, რუსთაველის პრემიის ლაურეატი.

– 200 წლის წინათ (1805) დაიბადა სოლომონ დოდაშვილი – 1832 წ. შეთქმულების ერთ-ერთი ხელმძღვანელი, განმანათლებელი, ფილოსოფოს-ლოგიკოსი, ჟურნალისტი. გარდაიცვ. 1836 წ. გადასახლებაში.

24 – 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა მიხეილ შოლოხოვი – ცნობილი რუსი მწერალი. გარდაიცვ. 1984 წ.

25 – 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა ალექსანდრე კორნეიჩუკი – გამოჩენილი უკრაინელი მწერალი, დრამატურგი, სახელმწიფო მოღვაწე. გარდაიცვ. 1972 წ.

26 – საქართველოს ეროვნული დამოუკიდებლობის დღე.

ივნისი

1 – ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე.

– ქართველთა განმანათლებლის, მოციქულთა სწორის წმინდა ნინოს საქართველოში შემოსვლა.

5 – გარემოს დაცვის მსოფლიო დღე.

6 – 130 წლის წინათ (1875) დაიბადა თომას მანი, ცნობილი გერმანელი მწერალი, გარდაიცვ. 1955 წ.

11 – 75 წლის წინათ (1930) დაიბადა მორის ფოცხიშვილი – გამოჩენილი ქართველი პოეტი და საზოგადო მოღვაწე. გარდაიცვ. 1993 წ.

15 – 75 წლის წინათ (1930) დაიბადა ნოდარ შამანაძე – ქართველი პოეტი.

16 – 75 წლის წინათ (1930) დაიბადა ოგია იოსელიანი – ქართველი მწერალი.

21 – 165 წლის წინათ (1840) დაიბადა აკაკი წერეთელი – ქართველი ხალხის დიდი მგოსანი. გარდაიცვ. 1915 წ.

– 90 წლის წინათ (1910) დაიბადა ა. ტ. გვარდოვსკი. ცნობილი რუსი პოეტი. გარდაიცვ. 1971 წ.

22 – 80 წლის წინათ (1925) დაიბადა მიხეილ ქვლივიძე – ქართველი პოეტი.

– 80 წლის წინათ (1925) დაიბადა სულიკო ქლენგი – ქართველი კინოდრამატურგი. გარდაიცვალა 1998 წ.

24 – 70 წლის წინათ (1935) თბილისში გიხსნა კულგურისა და ხელოვნების პარკი. აქ ამუშავდა ჩვენში პირველი საბავშვო რკინიგზა.

25 – 65 წლის წინათ (1940) სოფელ სხვიგორში გაიხსნა აკაკი წერეთლის სახლ-მუზეუმი.

– 115 წლის წინათ (1890) დაიბადა მარიჯანი (მარიამ ალექსიძე) – ქართველი საბავშვო მწერალი, საზოგადო მოღვაწე. გარდაიცვ. 1978 წ.

ივლისი

- 5 – 1025 წლის წინათ (980-983 წ. წ) დაარსდა ათონის ივერთა მონასტერი. ძველი ქართული მწერლობისა და კულტურის უმნიშვნელოვანესი კერა – ათონის მთაბე. (ქალკედონიის ნახევარკუნძული. საბერძნეთი).
- 10 – 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა ლ. ა. კასილი. – ცნობილი რუსი მწერალი. გარდაიცვ. 1979 წ.
- 19 – 85 წლის წინათ (1920) დაიბადა ვანო ურჯუმელაშვილი – ქართველი მწერალი. გარდაიცვ. 1984 წ.
- 20 – 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა ნიკო სამადაშვილი – ცნობილი ქართველი პოეტი. გარდაიცვ. 1963 წ.
- 21 – 300 წლის წინათ (1705) დაიბადა დავით გურამიშვილი. ქართველი პოეტი. გარდაიცვ. 1792 წ.
- 23 – 65 წლის წინათ (1940) სოფ. ბაღდათში გაიხსნა ცნობილი რუსი პოეტის ვლადიმერ მაიაკოვსკის სახელმწიფო მუზეუმი.
- 30 – მიმდინარე წელს სრულდება ქართველი მეფე-პოეტის თეიმურაზ II-ს 305 წლისთავი. (1700-1762).

აგვისტო

- 2 – ილიაობა.
- 4 – 70 წლის წინათ (1935) დაიბადა ვახუშტი კოტეგიშვილი – ქართული ფოლკლორის მოამბავე, მწერალი.
- 10 – 70 წლის წინათ (1935) დაიბადა გია ყაჩხელი. ცნობილი ქართველი კომპოზიტორი, რუსთაველის პრემიის ლაურეატი.
- 110 წლის წინათ (1895) დაიბადა მ. მ. ბოშჩენკო – ცნობილი რუსი მწერალი. გარდაიცვ. 1958 წ.
- 20 – 135 წლის წინათ (1870) დაიბადა გიორგი გესტმანი – ცნობილი ქართველი ეკონომგეოგრაფი, პროფეს., საზოგადო მოღვაწე,

- პედაგოგი, ეროვნული ბიბლიოთეკის ყოფილი დირექტორი. გარდაიცვ. 1965 წ.
- 21 – 120 წლის წინათ (1885) დაიბადა გერონტი ქიქოძე – ქართველი ლიტერატურათმცოდნე, მთარგმნელი, საზოგადო მოღვაწე. გარდაიცვ. 1960 წ.
- 24 – საქართველოს კონსტიტუციის დღე.
- 28 – მარიამობა. მიძინება ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლისა.
- 80 წლის წინათ (1925) დაიბადა სულხან ცინცაძე – ცნობილი ქართველი კომპოზიტორი, საქ-ს სახალხო არტისტი. გარდაიცვ. 1991 წ.

სექტემბერი

- 1 – მშვიდობის მსოფლიო დღე.
- 100 წლის წინათ (1905) დაიბადა თამარ აბაკელია – ქართველი მოქანდაკე. გრაფიკოსი და თეატრალური მხატვარი. გარდაიცვ. 1953 წ.
- 6 – 140 წლის წინათ (1865) გამოვიდა იაკობ გოგებაშვილის მიერ შედგენილი ქართული ენის სახელმძღვანელო – „დედაენის“ წინამორბედი – „ქართული ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი“.
- 8 – 80 წლის წინათ (1925) დაიბადა ოთარ ჭელიძე – ცნობილი ქართველი პოეტი. გარდაიცვ. 1998 წ.
- 19 – წელს სრულდება ექვთიმე მთაწმინდელის – ქართველი სასულიერო მოღვაწის, ათონის სალიტერატურო სკოლის მამამთავარის, მთარგმნელის 1050 წელი (955-1023)
- 20 – 210 წლის წინათ (1795) 21-22 სექტემბერს თბილისის მისადგომებთან კრწანისის ველზე ქართველთა ჯარმა ერეკლე II-ის საზღვრებით გამიჯნული ბრძოლა გაუმართა ირანელ დამპყრობლებს.
- 125 წლის წინათ (1880) დაიბადა ნიკოლოზთქიფანიძე – ცნობილი ქართველი მწერალი. გარდაიცვ. 1944 წ.

- 21 – შობა ყოვლადწმინდა ღვთისმშობლის მარიამისა.
- 24 – 90 წლის წინათ (1915) დაიბადა ალექსანდრე (სანდრო) მირიანაშვილი – ცნობილი ქართველი კომპოზიტორი, საქ-ს სახალხო არვისტი. გარდაიცვ. 1987 წ.
- 27 – გურიშვილის მსოფლიო დღე.

ოქტომბერი

- 1 – მუსიკის საერთაშორისო დღე.
- ხანდამშულთა და თაობათა სოლიდარობის დღე.
- 3 – 110 წლის წინათ (1895) დაიბადა ს. ა. ესენინი – დიდი რუსი პოეტი. გარდაიცვ. 1925 წ.
- 14 – მცხეთობა, სვეტიცხოვლობა, კვართის დღესასწაული.
- 19 – 30 წლის წინათ (1975) ოქტომბერში გამოვიდა ქართული საბჭოთა ენციკლოპედიის პირველი ტომი.
- 24 – გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის საერთაშორისო დღე.
- 27 – 165 წლის წინათ (1840) დაიბადა იაკობ გოგებაშვილი – ქართველი მეცნიერი, პედაგოგიკის ფუძემდებელი საქართველოში, პუბლიცისტი და საბავშვო მწერალი. გარდაიცვ. 1912 წ.
- 29 – რუსთაველის დღე. პოემიის დღე.
- 80 წლის წინათ (1925) ფოთში დაარსდა სახელმწიფო დრამატული თეატრი.
- ოქტომბრის ბოლო კვირა თბილისობაა.
- ძმობისა და მეგობრობის დღესასწაული.

ნოემბერი

- 10 – ახალგაზრდობის მსოფლიო დღე.
- 95 წლის წინათ (1910) დაიბადა გიორგი ნაგროშვილი – ქართველი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე. გარდაიცვალა 1998 წ.
- საქართველოს პოლიციის დღე.
- 14 – 120 წლის წინათ (1885) ლადო აღნიაშვილმა ჩამოაუალიბა ქართული ეთნოგრა-

- ფიული გუნდი, რითაც საფუძველი ჩაეყარა ქართული ხალხური სიმღერების პროფესიული ანსამბლის დაარსებას.
- 20 – 85 წლის წინათ (1920) დაიბადა ოთარ ჩხეიძე – ქართველი მწერალი.
- 23 – გიორგობა.
- 30 – 170 წლის წინათ (1835) დაიბადა მარკ-გვენი – ცნობილი ამერიკელი მწერალი. გარდაიცვ. 1910 წ.

დეკემბერი

- 7 – საქართველოს სამოქალაქო ავიაციის დღე.
- 65 წლის წინათ (1940) სოფ. წინანდალში გაიხსნა პოეტ ალექსანდრე ჭავჭავაძის სახლ-მუზეუმი.
- 17 – 60 წლის წინათ (1945) დაარსდა საქართველოს ხალხური ცეკვის ანსამბლი ნ. რამიშვილისა და ი. სუხიშვილის ხელმძღვანელობით.
- 23 – მედიცინის მუშაკთა დღე.
- 30 – 140 წლის წინათ (1865) დაიბადა რ. კიპლინგი – ცნობილი ინგლისელი მწერალი. გარდაიცვ. 1935 წ.
- 120 წლის წინათ (1885) დაიბადა ანა ანგონოესკაია. ცნობილი მწერალი („დიდი მორავის“ ავტორი). გარდაიცვ. 1976 წ.
- 75 წლის წინათ (1930) დაიბადა მედეა კახიძე – ქართველი პოეტი.

შემდგენელი რუსუდან აპირიანაშვილი
სახელმწიფო რესპუბლ. საბავშვო
ბიბლიოთეკის განყოფილების გამგე

გამოუნა კომენტარებით

„მასპინძელი“ უბუნს

მთელმა საქართველომ იცის, რომ სააქციო საზოგადოება „მასპინძელი“, რომელიც სასტუმროების ერთგვარ გაერთიანებას წარმოადგენს, ყოველ ღონეს ხმარობს თავისი ადგილსამყოფლიდან გააძევოს მ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის ცენტრალური საქალაქო ბიბლიოთეკა, რომელიც დედაქალაქის საჯარო ბიბლიოთეკების გაერთიანების ხელმძღვანელ დაწესებულებას წარმოადგენს. „სამართლის“ მეშვეობით რომ ვერ მოხერხდა ეს, სასტუმრო „ევროპის“ მესვეურები შეუჩინა, რომლებიც ბიბლიოთეკის ბედა სართულებში არიან განლაგებულნი, როგორც წესი, სისტემატურად, საგანგებოდ წყლის ნიაღვარს დაუშვებენ ბიბლიოთეკის თავზე. ჩამოდის წყალი, და აოხრებს წიგნებს, შეიქმნა აურზაური, შეხლა-შემოსლა, თხოვნა, შეწყვიტონ „შემოტევა“ გააძევებულმა „მასპინძლებმა“, ხან მუქარაც... მაგრამ ყოველივე ეს დროებითი შეღავათია. გადის ხანი და „წარღვნა“ კვლავ მეორდება.

ჯავახიშვილის სახელობის საქალაქო ცენტრალური ბიბლიოთეკა

ამ სურათზე სწორედ „წარღვნისაგან“ გადარჩენილ წიგნებს ხედავთ, რომლებსაც შველიან ქანცგაწყვეტილი ბიბლიოთეკარები... აშრობენ, ანიავებენ... ფერხდება ბიბლიოთეკის ჩვეული საქმიანობა, მარალობს ბიბლიოთეკა, მარალობს მკითხველი.

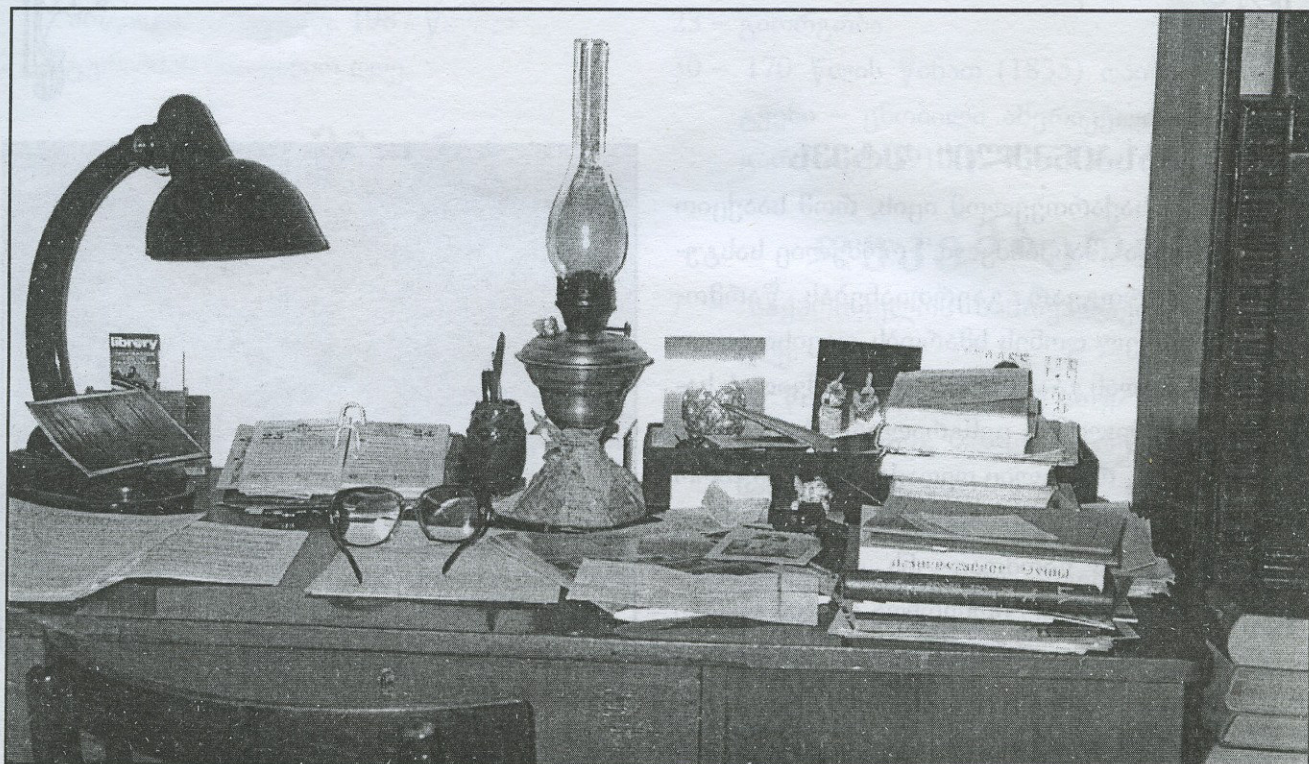
მაინც, საინგერესოა, სადამდე შეიძლება გაგრძელდეს ეს? ვინმეს შეუძლია გაგვცეს ამაზე პასუხი?

კომენტარი უკომენტაროდ

ვინც იცყვის, ამ სურათზე მცხეთის ახალგაზრდობის ბიბლიოთეკა არ არის გამოსახული, ძალიან შეცდება. ვისაც არ უნახავს – შეიძლება ნახოს, მათ შორის გამგებელმაც, რომელმაც საბიბლიოთეკო კვირეულის განმავლობაში ერთხელაც ვერ მოიცალა თუნდაც ერთ რომელიმე ბიბლიოთეკას მაინც სწვეოდა სტუმრად.

მცხეთის ახალგაზრდობის ბიბლიოთეკა

ბამთრის „პეიმაჟი“ საქართველოში

საქართველოს წიგნის პალატა – 80

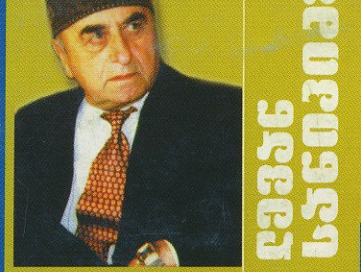
საქართველოს წიგნის პალატას 80 წელი შეუსრულდა. ამ ხნის განმავლობაში ის მუდამ უაღრესად დიდ და მნიშვნელოვან საქმეს ასრულებდა. მუდამ გამოირჩეოდა მწყობრი, ორგანიზებული, ნაყოფიერი მოღვაწეობით. მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო ათეულ წლებში მძიმე დღეები დაუდგა, ის მაინც განაგრძობს თავისი ფუნქციების შესრულებას.

ჩვენი რედაქცია ულოცავს წიგნის პალატის მრავალრიცხოვან კოლექტივს ამ საიუბილე თარიღს და წარმატებებს უსურვებს მას. ჩვენი ჟურნალის მომდევნო ნომერში დაწვრილებით აისახება მისი მოღვაწეობა – წარსული და დღევანდელი.

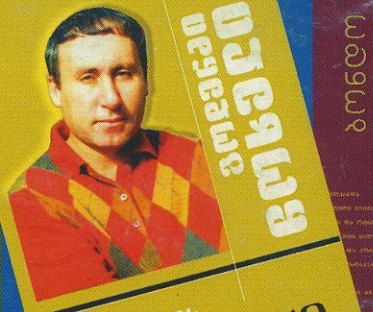
„საქართველოს ბიბლიოთეკის“ რედაქცია

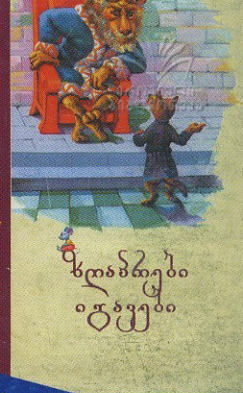
საღმრთო ისტორია

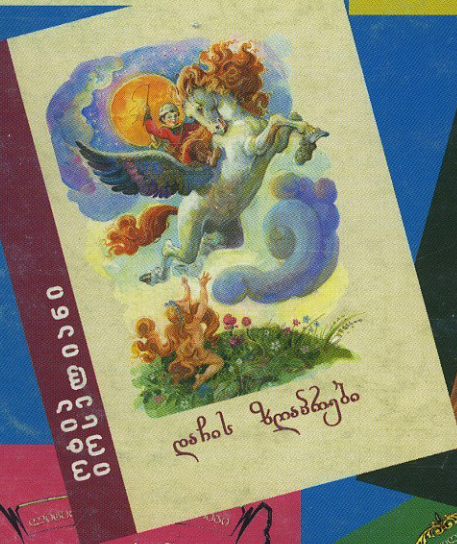
309 აკადემიური სიტყვა
777 აკადემიური სიტყვა

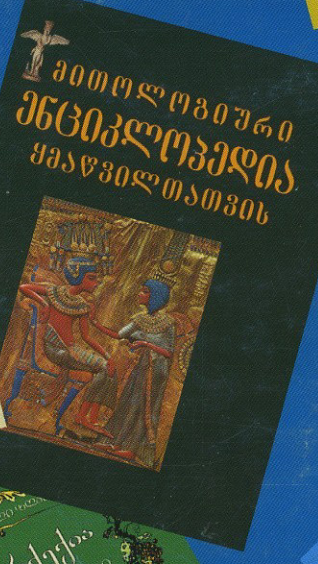
სადილის
პირობები

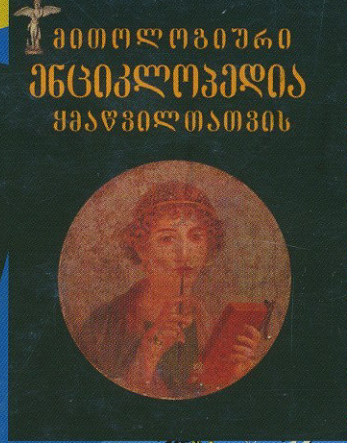
ზღაპრები
იბრაჰიმ

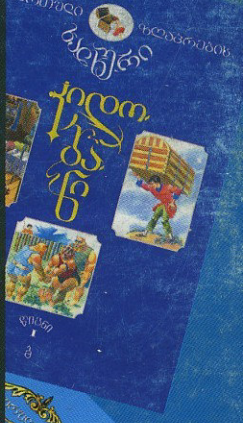
რაის ზღაპრები

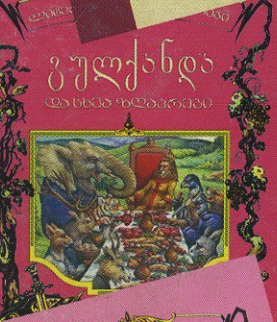
პითაგორას
მეცნიერება
მეცნიერება

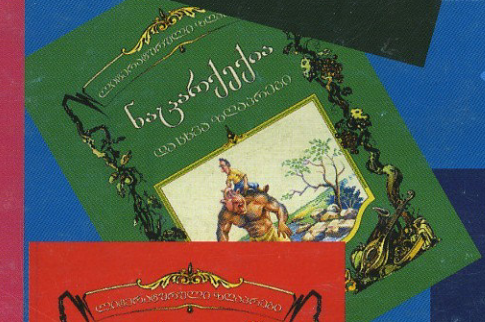
პითაგორას
მეცნიერება
მეცნიერება

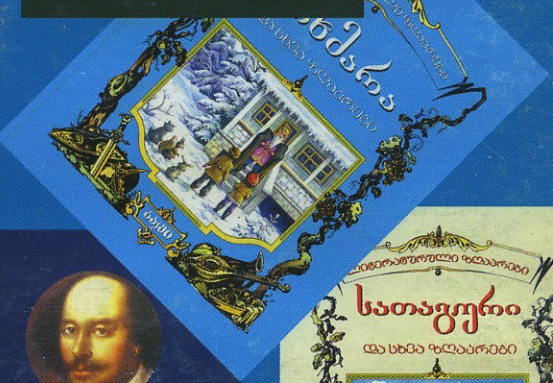
პითაგორას
მეცნიერება
მეცნიერება

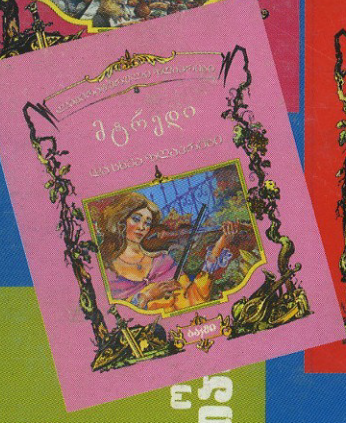
გულქანდა
და სხვა ზღაპრები

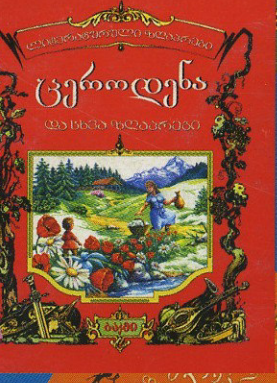
სეზარის
და სხვა ზღაპრები

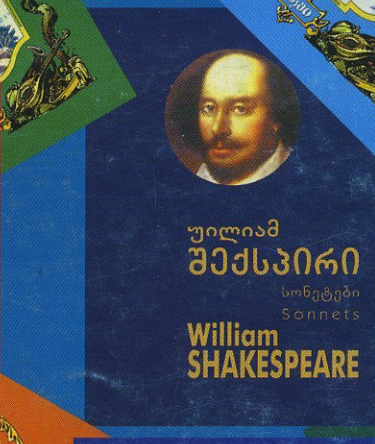
სათაფრები
და სხვა ზღაპრები

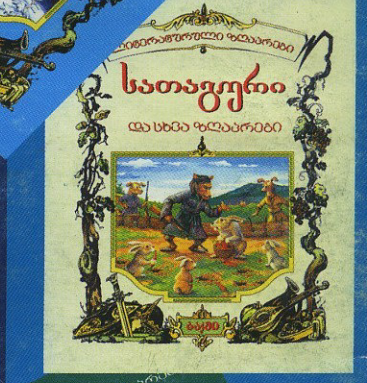
პეტრედი
და სხვა ზღაპრები

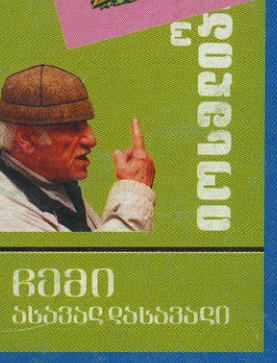
სეროლენა
და სხვა ზღაპრები

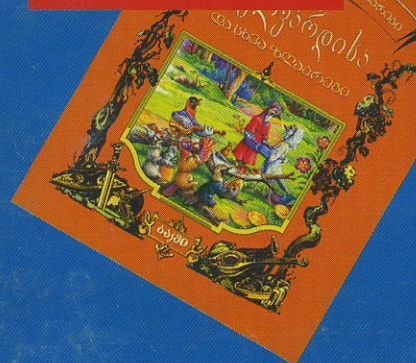
უილიამ
შექსპირი
სონეტები
Sonnets
William
SHAKESPEARE

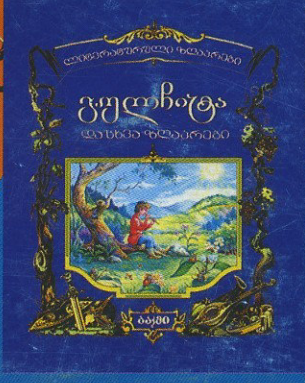
სათაფრები
და სხვა ზღაპრები

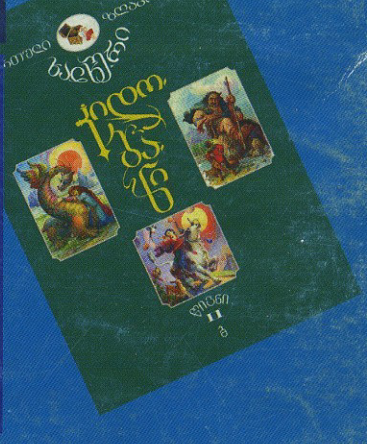
ნაზარა
და სხვა ზღაპრები

სეზარის
და სხვა ზღაპრები

გულქანდა
და სხვა ზღაპრები

პითაგორას
მეცნიერება
მეცნიერება

„ნაყამი“ – ბიბლიოთეკისთვის ყველაზე ხელსაყრელი გამომცემლობა (თბილისი, ხურამის ქ. №4; ტელ.: 56 41 68)